SİİRT

KENT KİMLİĞİNİ YANSITACAK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM SAĞLAYABİLECEK ODUNSU BİTKİLER

ANKARA, 2025

Yayımlayan
T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü

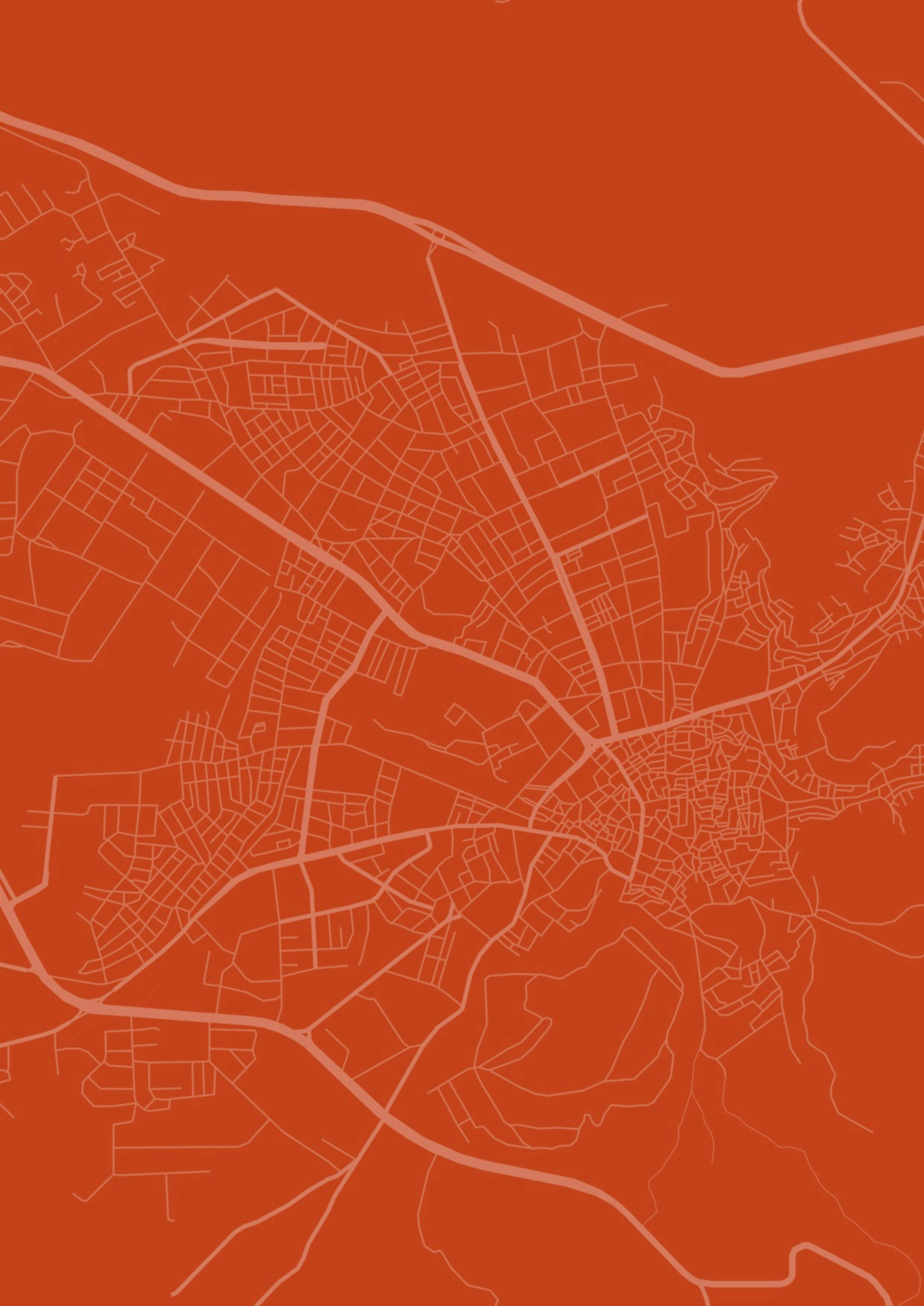

56 TİRİT

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

ÇÖLLEŞME VE EROZYONLA MÜCADELE GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ÇEM

KENT KİMLİĞİNİ YANSITACAK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM SAĞLAYABİLECEK ODUNSU BİTKİLER

PROJE EKİBİ

• • •

Proje Yöneticisi ve Baş Editör:
Prof. Dr. Mustafa VAR

Editörler:
Prof. Dr. Salih TERZİOĞLU
Prof. Dr. Engin EROĞLU
Huriye Ç. MİMARLAR

Yazarlar:
Prof. Dr. Mustafa VAR
Prof. Dr. Salih TERZİOĞLU
Prof. Dr. Engin EROĞLU
Doç. Dr. Müberra PULATKAN
Doç. Dr. Derya SARI
Dr. Sertaç KAYA
Öğr. Gör. Şeyma S. CEYLAN
Huriye Ç. MİMARLAR
Şevval YÜZER
Arş. Gör. Tuba Gül DOĞAN
Ömer Tarık VAR
Dr.Esra ŞENTÜRK

Proje Koordinatörü:
Kenan İNCE

Proje Koordinatör Yardımcıları:
Sezgin AKSU
Evren ÇETİN
M. Mine GÜRDAL AYDIN

Yayına Hazırlayan:
M. Mine GÜRDAL AYDIN (Grafik ve Kapak Tasarımı)
Dr. Elif Berna ÜNAL
Selim PİŞKİN
Sozan MANSOUR

Kapak Fotoğrafları:
Prof. Dr. Mustafa VAR
Mustafa GÖKMEN

ISBN: 978-625-7076-73-9
T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü Yayınları
Basım Tarihi ve Yeri: Şubat 2025, Ankara

© Tüm hakları saklıdır. Yayıncının izni olmaksızın çoğaltılamaz, kaynak gösterilmek suretiyle alıntı yapılabilir. Rehberde kullanılan tüm görseller ile ilgili Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü'nün herhangi bir sorumluluğu bulunmamaktadır. Her türlü telif vb. hususlarda sorumluluk VDS Peyzaj Mimarlık İnşaat ve Enerji San. Tic. Ltd. Şti.'ne aittir.

KENT KİMLİĞİNİ YANSITACAK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM SAĞLAYABİLECEK ODUNSU BİTKİLER

“50 siirt”

siirt

Kent Kimliğini Yansıtacak ve İklim Değişikliğine
Uyum Sağlayabilecek Odunsu Bitkiler

İçindekiler

01. TAKDİM 2
Murat KURUM
Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı

02. SUNUŞ 4
Prof. Dr. Kasım YENİGÜN
Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürü

03. ÖNSÖZ 6
Prof. Dr. Mustafa VAR
Proje Yöneticisi

04. PROJE ÖZETİ 8
Editörler

05. SİİRT DOĞAL YAPI ANALİZLERİ 12

06. SİİRT ODUNSU BİTKİ LİSTESİ 28

07. ODUNSU BİTKİ LİSTESİ TANITIMI 36

08. TABLOLAR 106

TEŞEKKÜR 122

T.C. ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

TAKDİM

Murat KURUM
Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı

Günümüzün hızla kentleşen dünyasında, özellikle de Covid-19 salgın süreci sonrasında; şehirlerimizin yeşil alanları ve doğal peyzajları, insan sağlığı ve çevre sürdürülebilirliği açısından hiç olmadığı kadar büyük bir önem taşır hale gelmiştir. Kentsel yeşil alanlar, oksijen kaynağı olması, açık havadan faydalanma imkânının yanı sıra kent içi hava akımı sağlaması, gürültü, toz ve zararlı gazları absorbe etmesi, doğal aydınlatma boşlukları oluşturması gibi ekolojik faydalarının yanında kentlerde yaşayan insanlarımızın psikolojik ve fiziksel sağlığının iyileştirilmesi gibi konularda da anahtar roller üstlenmektedir.

Ülkemiz 12.000'in üzerinde bitki taksonu ve 3.000'den fazla endemik bitki türü ile floristik açıdan zengin ülkeler arasında yer almaktadır. Doğal bitki örtüsü oldukça zengin olan ülkemizdeki kentsel peyzaj tasarım alanlarında, doğal bitki türlerinin kullanılmasına yönelik uygulama çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Ülkemizde yeşil alanların bitkisel tasarımında iklim değişikliğine dayanıklı doğal türlerin tercih edilmesine yönelik farkındalık projeleri de gerçekleştirilmektedir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı olarak; Türkiye'nin dört bir yanındaki yerel bitki örtülerini inceliyoruz ve her şehrimizin ekolojik özelliklerine uygun doğal bitki türlerini belirliyoruz.

Şimdi de; bu bitkilerin peyzaj çalışmalarında nasıl kullanılabileceği konusunda pratik bilgiler sunmak ve sürdürülebilir kent peyzajı tasarımlarına yön vermek için Kent Peyzajında Kullanılabilecek Doğal Bitki Rehberi'mizi hazırladık.

Yeşil alanlarımızı arttırarak, doğal peyzajlarımızı koruyarak; sadece bugünün değil, gelecek nesillerin de sağlıklı bir çevrede büyümelerini sağlamayı hedefliyoruz.

Bu doğrultuda, elinizdeki "Kent Peyzajında Kullanılabilecek Doğal Bitki Rehberi"mizin ülkemizde daha fazla yeşil alan oluşması ve doğayla iç içe yaşam alanlarının artması yolunda önemli bir adım olacağına inanıyorum.

Doğaya saygılı, sürdürülebilir ve sağlıklı şehirler oluşturmak için atılacak her adımda, bu kitabın rehberliğinde hareket ederek daha yeşil bir geleceğe doğru ilerleyebiliriz. Hep birlikte daha yeşil, daha sağlıklı ve daha güzel şehirler oluşturmak temennisiyle.

SUNUŞ

Prof. Dr. Kasım YENİGÜN
Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürü

Kentlerimiz, insanlığın kültürel ve ekonomik gelişiminin merkezinde yer alan yaşam alanlarıdır. Şehirlerimizin peyzajı, doğal çevrenin korunması ve kentlerimizin sürdürülebilirliği için kritik bir rol oynamaktadır. Ülkemiz floristik açıdan zengin ülkeler arasında yer almakta ve bu konuda önemli bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyelin temel sebepleri arasında ülkemizde iklim farklılıkları ile jeolojik ve jeomorfolojik çeşitliliğin var olması, zengin su kaynaklarının bulunması, topografik yapıda ortaya çıkan büyük yükseklik farklarının olması, Anadolu'nun doğusu ve batısı arasında ekolojik farklılıklar bulunması ve bunun floristik farklılıklara yansıması ile ülkemizin üç fitocoğrafik bölgenin (Akdeniz, İran-Turan, Avrupa- Sibirya) kesişim noktasında yer alması olarak sıralanabilir.

Doğal bitkiler; bulundukları bölgeye özgü iklim, toprak, yağış, kuraklık ve don gibi etmenlere bağlı olarak evrimleşmektedir ve bulundukları koşullara mükemmel adapte olmalarını sağlayan belirli özelliklere sahip bitkilerdir. Ancak kentsel yeşil alanlarda kullanılacak bitki türü seçiminde yöreye özgü doğal bitki türlerinden ziyade egzotik kökenli süs bitkilerinin kullanıldığı fazlasıyla göze çarpmaktadır. Oysaki doğal bitki türleri, kendi ekolojik isteklerine uygun alanlarda, çok az bakım koşulları altında peyzaj çalışmalarında kullanılabilecek karakterde olup peyzaj uygulamalarının başarısını artırıcı ve maliyetleri azaltıcı niteliktedir.

İklim değişikliği, çölleşme ve erozyonla mücadele kapsamında, kentsel peyzaj düzenlemelerinde de, yöreye özgü ve çevre koşullarına adaptasyon sorunu olmayan doğal bitki türlerinin tercih edilmesi daha da önem kazanmaktadır. Bu bağlamda, "Kent Peyzajında Kullanılabilecek Doğal Bitki Rehberi" her bir ilimizin benzersiz iklim ve ekolojik koşullarına uygun, kent kimliğini yansıtacak şekilde hazırlanan doğal bitki rehberleri ile kentlerimizin yeşil alanlarını koruma ve güçlendirme çabalarına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Türkiye'nin 81 ilinde doğal bitkilerin kentsel peyzajda nasıl kullanılabileceğine dair yol gösterici bilgilerin sunulduğu bu rehberde, her bir ilimiz için belirlenen doğal bitki türleri ve uygulama stratejileri, o bölgenin özgün ekolojik yapısına ve iklim koşullarına göre belirlenmiştir. Bu sayede, kentlerimizin yeşil dokusunu güçlendirerek iklim değişikliğiyle mücadeleye ve sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamayı hedeflemekteyiz.

Umuyorum ki bu rehber, doğal peyzajın kentlerimiz için sağladığı önemli fırsatları keşfetmenize ve uygulama imkânlarının artırılmasına fazlasıyla imkân sağlayacaktır. Kentlerimizin iklim değişikliği karşısında biyoçeşitliliğini artırarak doğal yaşam alanlarını korumak, su ve enerji tasarrufunu sağlamak, kent sakinlerinin sağlık ve refahını iyileştirmek için yerel bitki türlerini kullanma çabalarımız, sadece bugünün değil, gelecek nesillerin de daha sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevrede yaşamasını sağlayacak önemli bir adımdır.

ÖNSÖZ

Prof. Dr. Mustafa VAR
Proje Yöneticisi

Kent kimliği, çevresel ve toplumsal kimliklerin bir araya gelmesiyle şekillenmektedir. Çevresel kimlik ise bina, meydan, sokak gibi yapısal mimari öğeler ile topografya, jeolojik yapı, iklim, bitki örtüsü gibi kentin doğal yapı bileşenlerinden oluşmaktadır. Eski kentlerimizde mimari kimlik öğelerinin yanı sıra, çınarlar, ıhlamurlar, erguvanlar, güller gibi bitkisel kimlik öğeleri de kent kimliğini ortaya çıkartan önemli faktörlerdendi. Oysa günümüz kentleri, başta iklim olmak üzere pek çok çevre faktörü açısından farklılık göstermesine rağmen, oluşturulan bitki dokusu bakımından tekdüzelik göstermektedir. Bunun sonucunda, kentlerimizin olumsuz etkileri günümüzde bile hissedilmeye başlanan iklim değişikliğinden bugün olduğu gibi yarın da, hatta belki de daha yoğun bir biçimde etkileneceği aşikardır.

Türkiye'nin biyoçeşitlilik bakımından oldukça zengin olduğu bilinmektedir. Ancak, sahip olduğumuz ekolojik altyapı ve bitki çeşitliliğine rağmen, kentsel yeşil alanlara doğal bitki taksonlarının istenen şekilde yansıtılmadığı bilinmektedir. Akdeniz Havzası'nda bulunan ülkemizin küresel iklim değişikliğinden en fazla etkilenecek ülkelerin başında olacağı, bitki seçimi tercihlerimiz eğer böyle devam ederse yakın gelecekte, özellikle kentsel yeşil alanlarda, başta egzotik bitkiler olmak üzere bazı doğal türlerin bile yok olabileceği ve kitlesel çöküntü alanlarının oluşabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışma ile belirtilen tüm problemlerin çözümüne yardımcı, sürdürülebilir şehircilik anlayışına uygun, kent kimliğiyle uyumlu ve oluşabilecek iklimsel değişiklikten en az etkilenecek bitki türlerini ortaya koyarak; yeşil alanların şekillenmesinde pay sahibi olan kamu ve özel sektör kuruluşlarına rehber bir kitap hazırlanmıştır. Bu kitap, başta yerel yönetimler olmak üzere, bitkisel malzemeyi yetiştirebilecek üreticilerin de potansiyel ve hiç üretilmemiş bazı bitkileri tanıması, kullanması ve üretmesinde yol gösterici olacaktır.

İleride karşılaşılabilecek problemleri önceden sezerek akademik camiayla karşılıklı iş birliği içerisinde çözüm arama gayretleri ve bu projeye desteklerinden dolayı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Sayın Murat KURUM'un şahsında, Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü'nün tüm elemanlarına, ekibimiz adına teşekkürlerimi sunarım.

Projede yer alıp özverili çalışmalarda bulunan tüm ekibimize, fotoğraf desteği aldığımız paydaşlarımıza ve özellikle "Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanı" projesinden bazı verileri bizimle paylaşan Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'ne teşekkür ederim.

PROJE ÖZETİ

Editörler

İklim değişikliği, çarpık ve hızlı kentleşme, planlama hataları gibi faktörler pek çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de beraberinde çeşitli sorunları getirmektedir. Bu sorunların en önemlilerinden biri de kentlerin hava kalitesini arttıran, mikroklimasını ayarlayan, biyoçeşitliliğinin korunmasını sağlayan, kullanıcıların sosyalleşmesine, dinlenmesine ya da fiziksel aktivitede bulunmasına imkan sunarak beden ve ruh sağlıklarında olumlu etkiler yaratan, kısaca kentlerin ekosistem servisi görevini gerçekleştiren yeşil alanların devamlılığı sağlanamamaktadır.

Hızlı kentleşme genellikle tarım, orman ve kentsel yeşil alanları hedef almakta ve yeşil alanlar niceliksel ve niteliksel özelliklerini kaybetmektedir. Bunun sonucunda yeşil alanlar; ekosistem servisi görevlerini yerine getiremez hale gelmektedir.

Bu gidişatın olumsuz etkilerini en aza indirebilmek için dünyadaki pek çok ülke, sahip olduğu yeşil alan büyüklüğünü arttırmak adına büyük bir çaba sarf etmektedir. Ancak, bu bağlamda oluşturulan kentsel tasarım ve planlama stratejileri, sadece yeşil alanların büyüklüğünü arttırmayı amaçlamamalı; aynı zamanda iklim değişikliğinin olası negatif etkilerini de göz önünde bulunduran sürdürülebilir yaklaşımları içermelidir. Aksi taktirde, sürdürülebilir yeşil alanlar oluşturulamadığı gibi; kısa, orta veya uzun vadede kentlerimizdeki ekolojik dengenin bozulması, ekosistemin olumsuz yönde etkilenmesi ve doğal bitki dokusunun yok olması gibi istenmeyen sonuçların ortaya çıkması kaçınılmaz olacaktır.

Yukarıda belirtilen faktörlerin kentlerimizde yaratabileceği olumsuz etkileri en aza indirmeyi hedefleyen bu çalışma; kent kimliğinin ortaya çıkmasına ve gelişimine katkı sağlarken, iklim değişikliği sonucunda ortaya çıkabilecek kuraklık, aşırı yağış ya da aşırı sıcak / soğuklara uyum sağlayabilecek doğal bitki türlerini tek bir kaynakta derlemeyi ve bu bitkileri tanıtarak uygulayıcılara pratik, yol gösterici bir rehber oluşturmayı amaçlamaktadır.

Bu doğrultuda, çalışma toplam dört aşamada yürütülmüştür:

1) Doğal yapı analizlerinin yapılması,
2) İl sınırları içinde bulunan Türkiye'nin doğal odunsu türleri ile egzotik türlerinin belirlenmesi,
3) Doğal ve seçilen bazı egzotik odunsu taksonların tanıtılması,
4) Sadece il sınırları içinde yetişen doğal taksonların ve kuraklığa dayanıklılık bilgilerinin tablolaştırılması.

Bu bölümde söz konusu aşamalar kısaca açıklanmıştır.

1) Doğal Yapı Analizlerinin Yapılması

Yeryüzündeki bitki örtüsünün dağılımını etkileyen en önemli faktörler arasında genel konum, topoğrafya, jeolojik yapı, yükselti, bakı, hidrolojik yapı, toprak ve iklim yer almaktadır. Bu çalışmanın ana materyalini oluşturan bitkiler üzerinde bir fikir yürütmek ve öneride bulunmak, ancak bahsi geçen doğal faktörlerin bütüncül bir şekilde ele alınmasıyla mümkün olacaktır. Bu nedenle, çalışmanın başlangıcında çalışılan ile ait doğal yapı faktörlerini analiz edilmiştir.

Bu amaçla doğal yapıya ilişkin yapılan analizlerin tamamında ArcGIS yazılımı kullanılmıştır. DEM verileri aracılığıyla, ilin eş yükselti, eğim ve bakı analizleri ile alan hesaplamaları yapılmıştır. Hidroloji analizinde, ilin doğal ve yapay su yüzeyleri ile akarsu verileri kullanılmıştır.

Arazi kullanım kabiliyetleri, büyük toprak grupları ve toprak özellikleri analizlerinde, söz konusu ile ait toprak verileri haritalara işlenerek alan hesapları yapılmıştır. Ortalama en düşük sıcaklık, ortalama sıcaklık ve ortalama en yüksek sıcaklık haritaları için il sınırlarında bulunan meteoroloji istasyonlarına ait veriler, rakım ve dereceleri ile haritaya işlenmiştir. Ayrıca toplam 1000 adet sanal istasyon oluşturulmuş ve bu istasyonların yükseltileri belirlenmiştir. Her bir istasyona, mevcut istasyon verisindeki değerlere bağlı kalınarak enterpole edilmiştir. Bu atanan değerlerin, IDW (Inverse Distance Weighting) yöntemi ile mekansal dağılımı oluşturulmuş ve sıcaklık haritaları elde edilmiştir.

Yağış haritası için mevcut istasyon verisinin yıllık toplam yağış verisi, rakım değeri ile birlikte ArcGIS programında işlenmiş ve oluşturulan 1000 sanal istasyon için yıllık toplam yağış miktarı hesaplanmıştır. Toplam yağış miktarının hesaplanmasında Schreiber formülü kullanılmış ve bulunan toplam yağış miktarı değerlerinin IDW yöntemi ile değerlendirilmesi sonucu yağışın mekansal dağılımı belirlenmiştir.

Bitki sıcağa ve soğuğa dayanıklılık haritaları ile elde edilen ve enterpole edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda, ilçe bazında soğuğa dayanıklılık ve sıcağa dayanıklılık analizleri yapılmıştır. Kitapta yer alan karekodlar sayesinde, herhangi bir ilçe sınırında gerçekleştirilecek uygulamalarda uygun bitki listesi ve söz konusu bitkinin hangi zonda (4a, 5a, 5b, ...) kullanılabileceği pratik olarak anlaşılabilecektir. Bu sayede, çalışma alanında yetişemeyecek bitki türlerinin olası uygulama alanlarında kullanımının önüne geçilecektir. Bu çalışma kapsamında her bir bitki için elde edilen 1'den 12'ye kadar olan dereceler, ilgili tabloların minimum sıcaklık değerleriyle (örneğin 4a: -34,4 °C) eşleştirilmiştir.

2) İl Sınırları İçinde Bulunan Türkiye'nin Doğal Odunsu Türler ile Egzotik Türlerin Belirlenmesi

İkinci aşamada, bu il sınırları içinde doğal olarak yetişen ve yetişebilme potansiyeli olan Türkiye'nin doğal odunsu taksonlarının belirlenmesine yönelik çalışmalar yürütülmüştür. Bu süreçte, il sınırları içinde daha önceden Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan "Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanı (2024)" esas alınmış ve tüm bitkiler arasından öncelikle odunsu olanlar seçilmiştir.

Ardından, bu odunsu taksonlar arasından peyzaj mimarlığında estetik ve işlevsel olarak kullanılabilecek, vejetatif ve generatif yollarla üretilebilecek türler belirlenmiş ve söz konusu il için odunsu taksonlar listesi oluşturulmuştur. Bu liste, il sınırları içinde yetişen, farklı bölgelere ait olsa bile Türkiye'nin doğal florasında bulunan ve ülkemizdeki kentsel yeşil alanlarda kullanılan bitkiler ile zorunlu hallerde kullanılabilecek bazı egzotik odunsu bitkileri içermektedir.

3) Doğal ve Seçilen Bazı Egzotik Odunsu Taksonların Tanıtılması

Üçüncü aşamada, tüm bitkilerin genel özelliklerini, ekolojik gereksinimlerini ve kullanım alanlarını içeren, her bir bitki için dört fotoğrafın yer aldığı birer sayfalık tanıtım sayfaları hazırlanmıştır. Endemik bitkilere ise, diğer bitkilerin aksine, iki sayfa ayrılmıştır. Ancak nesli tehlike altında olan ve kitlesel üretimi zor bazı endemik taksonlar bu çalışmaya dahil edilmemiştir.

Kitapta genel kapsam doğal türlere yoğunlaşmak ve bu türler önerilmekle birlikte ülkemizde sıklıkla rastlanan ekolojik koşullara uygun ve bu ilde yetişebilecek yüzlerce kültür , egzotik tür de önerilebilir. Ancak, bu kitap kapsamında istekleri az olan ve zorunlu hallerde kullanılabilecek Ailanthus, Robinia gibi egzotik cinslere sınırlı sayıda yer verilmiştir.

4) Sadece İl Sınırları İçinde Yetişen Doğal Taksonlarının ve Kuraklığa Dayanıklılık Bilgilerinin Tablolaştırılması

Bu çalışmada, bitkiler tanıtılırken Türkiye'ye özgü doğal ve egzotik taksonlara yer verilmiştir. İl sınırlarında yetişen doğal odunsu bitki türlerinin hangileri olduğu, oluşturulan tablolar aracılığıyla ortaya koyulmuştur. Ayrıca kitaptan beklenen en önemli çıktılardan biri, bitkilerin genel özellikleri ve ekolojik gereksinimlerini ortaya koymanın yanı sıra bitkilerin kuraklığa dayanıklılık derecelendirmelerinin de belirlenmesi ve bu hususta uygulayıcılara yol gösterici olmaktır. Bu amaç doğrultusunda, bitkilerin kuraklığa dayanıklılık derecelerini içeren tablolar oluşturulmuş ve bu tablolara kitabın sonunda yer verilmiştir.

Kitabın sonunda ilçe ölçeğinde soğuğa dayanıklılık durumuna göre hangi zonları içerdiği ve bu zonlarda hangi bitkilerin kullanılabileceği oluşturulan QR uygulaması sayesinde uygulamacılara önemli kolaylıklar sağlanması hedeflenmiştir.

05 siirt

Kent Kimliğini Yansıtacak ve İklim Değişikliğine
Uyum Sağlayabilecek Odunsu Bitkiler

05. SİİRT DOĞAL YAPI ANALİZLERİ

Harita 1. Siirt İli Konum

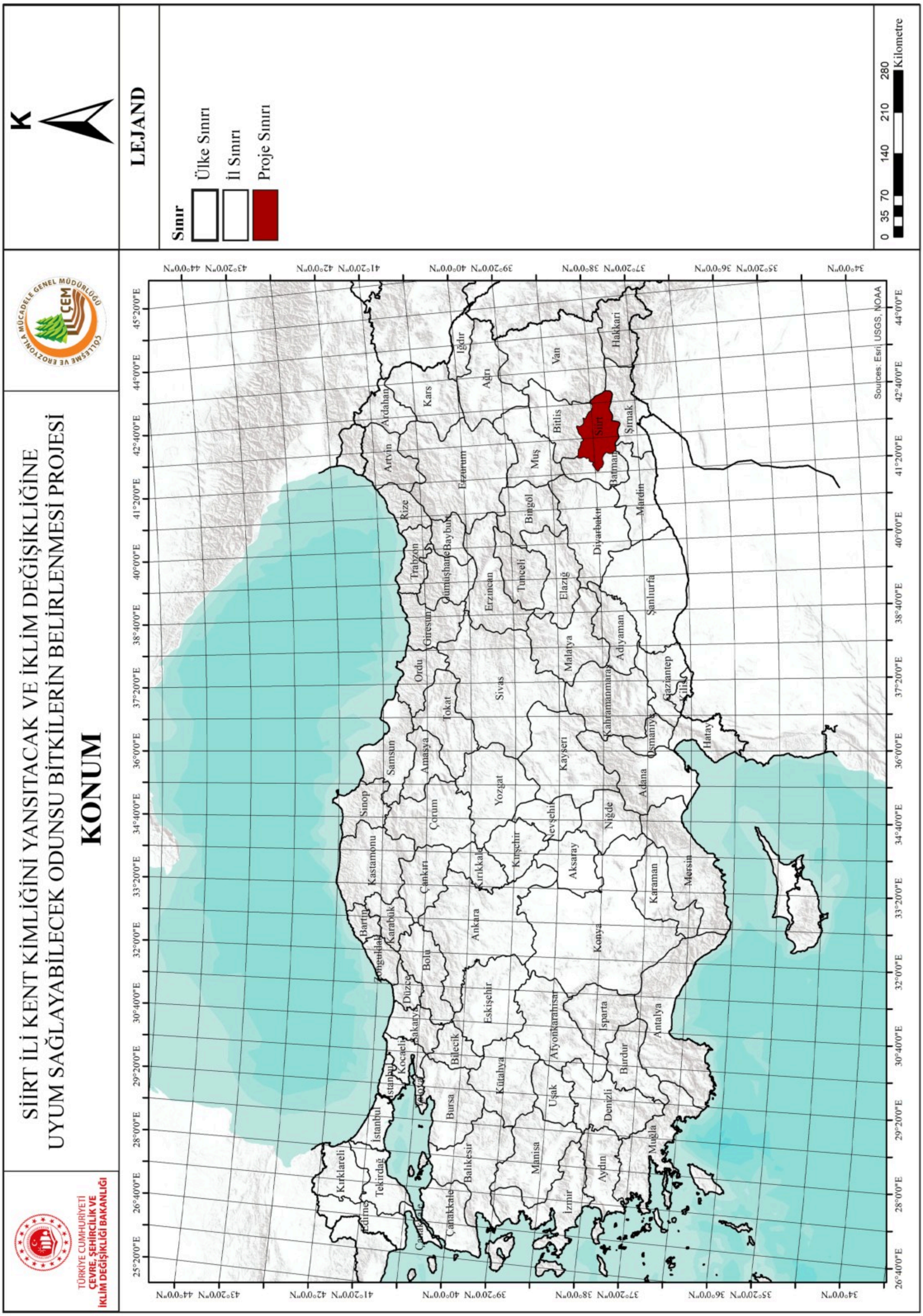

Harita 2. Siirt İli Yükselti Analizi

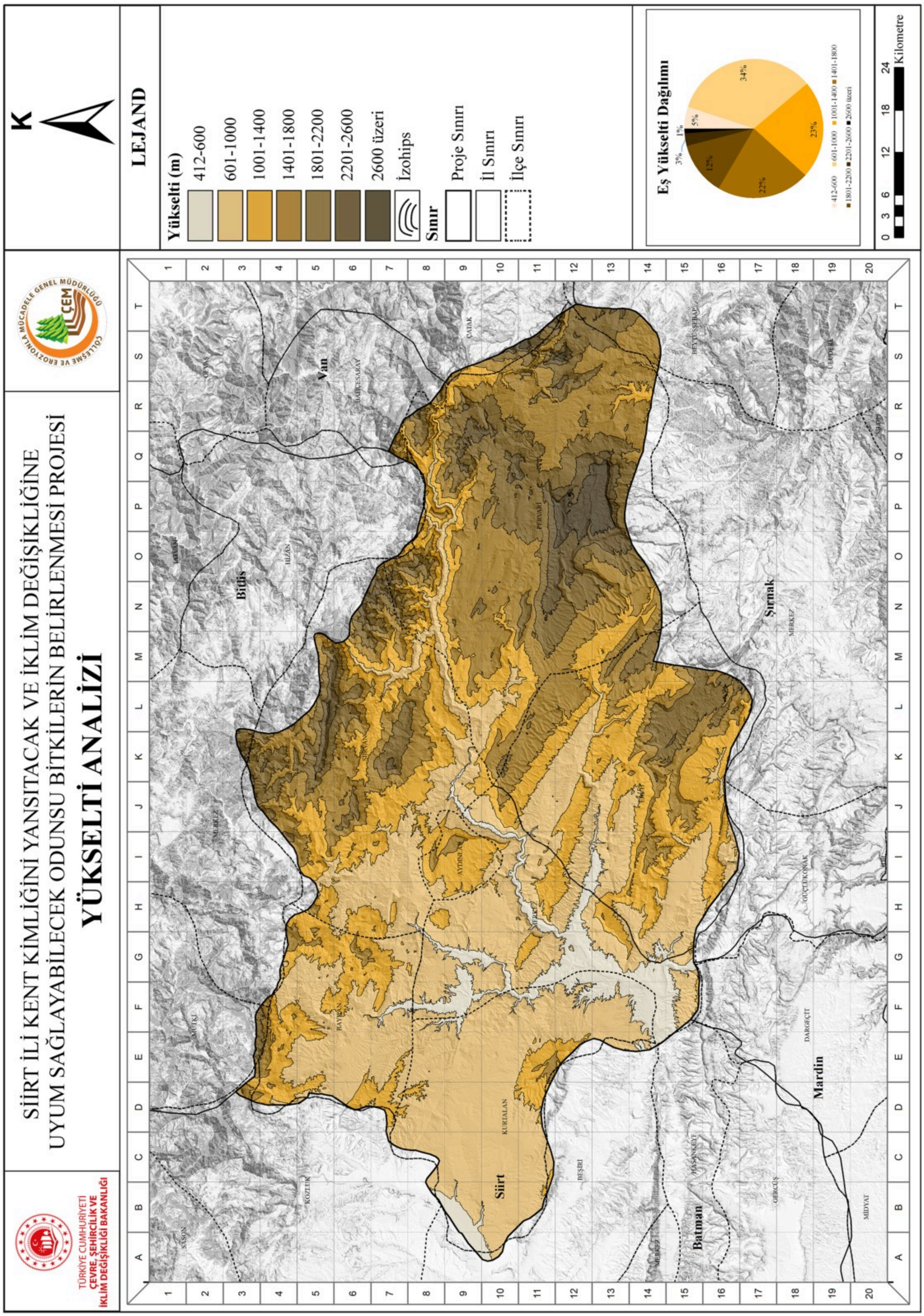

Harita 3. Siirt İli Eğim Analizi

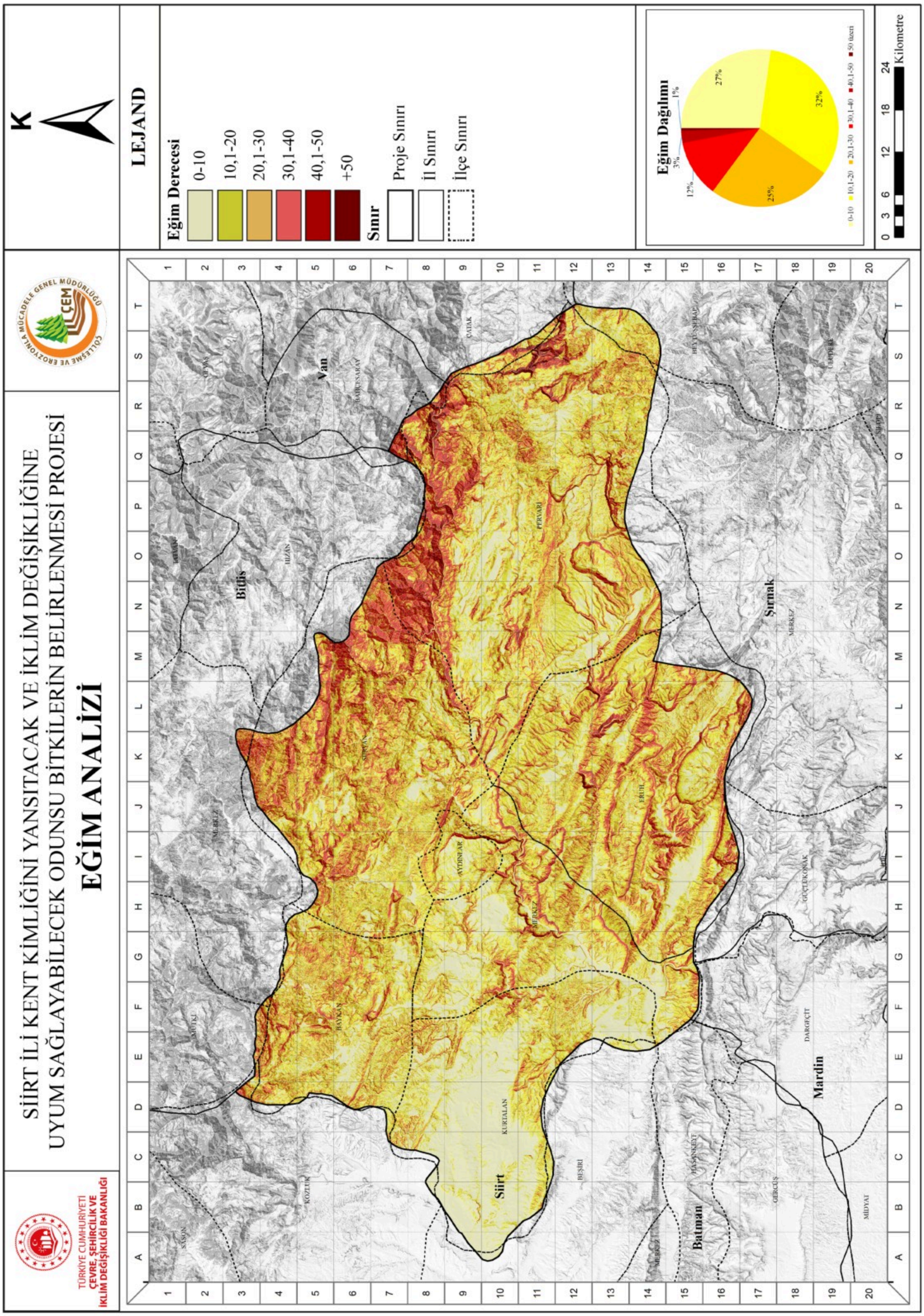

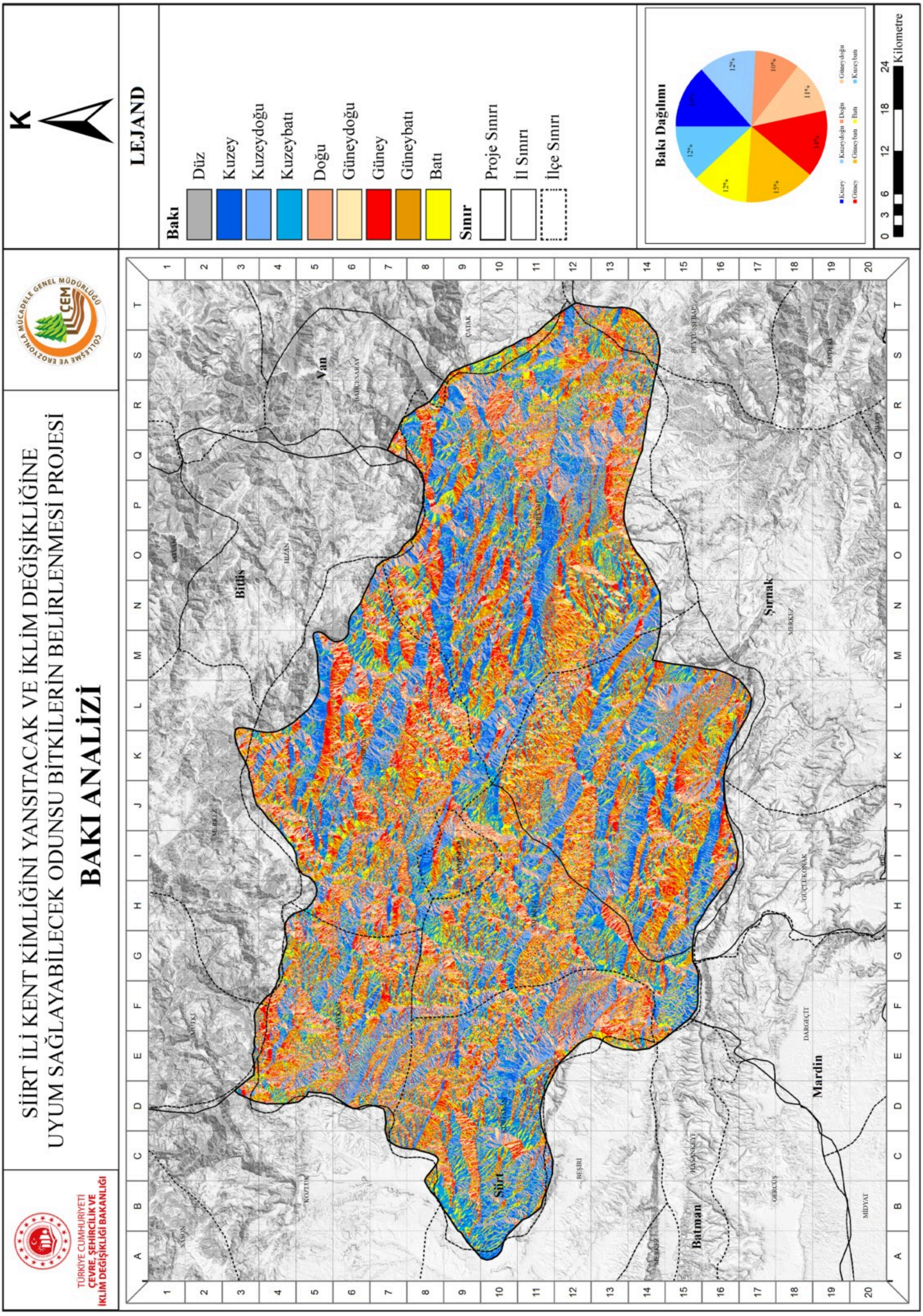
K
LEJAND
Bakı
Düz
Kuzey
Kuzeydoğu
Kuzeybatı
Doğu
Güneydoğu
Güney
Güneybatı
Batı
Sınır
Proje Sınırı
İl Sınırı
İlçe Sınırı
Bakı Dağılımı
Kuzey
Kuzeydoğu
Doğu
Güneydoğu
Güney
Güneybatı
Batı
Kuzeybatı
0 3 6 12 18 24
Kilometre
TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
ÇÖLLEŞME VE EROZYONLA MÜCADELE GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ÇEM
SİİRT İLİ KENT KİMLİĞİNİ YANSITACAK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM SAĞLAYABİLECEK ODUNSU BİTKİLERİN BELİRLENMESİ PROJESİ
BAKI ANALİZİ
Van
Bitlis
Şırnak
Siirt
Batman
Mardin

Harita 5. Siirt İli Hidroloji Analizi

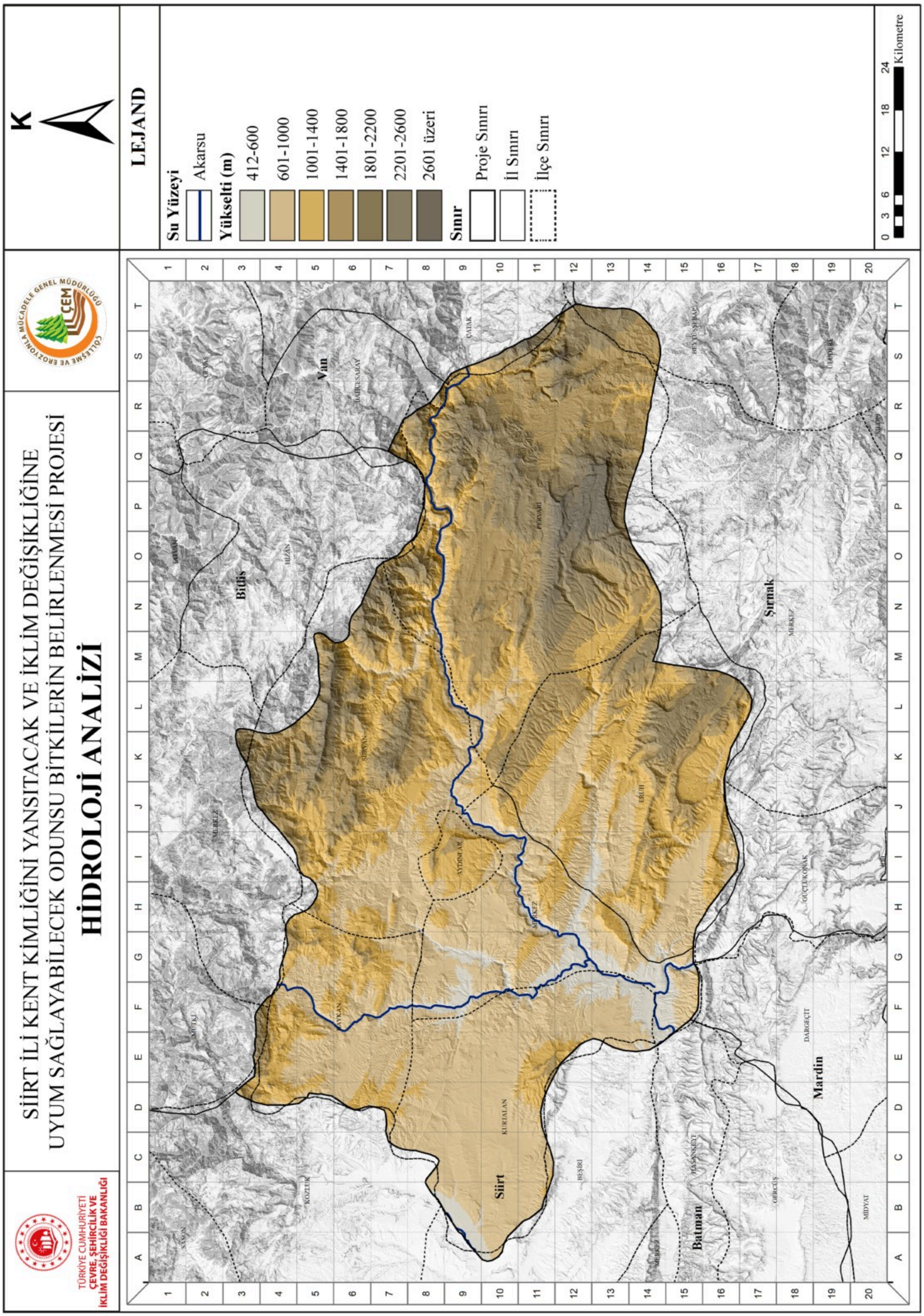

Harita 6. Siirt İli Arazi Kullanım Kabiliyetleri Analizi

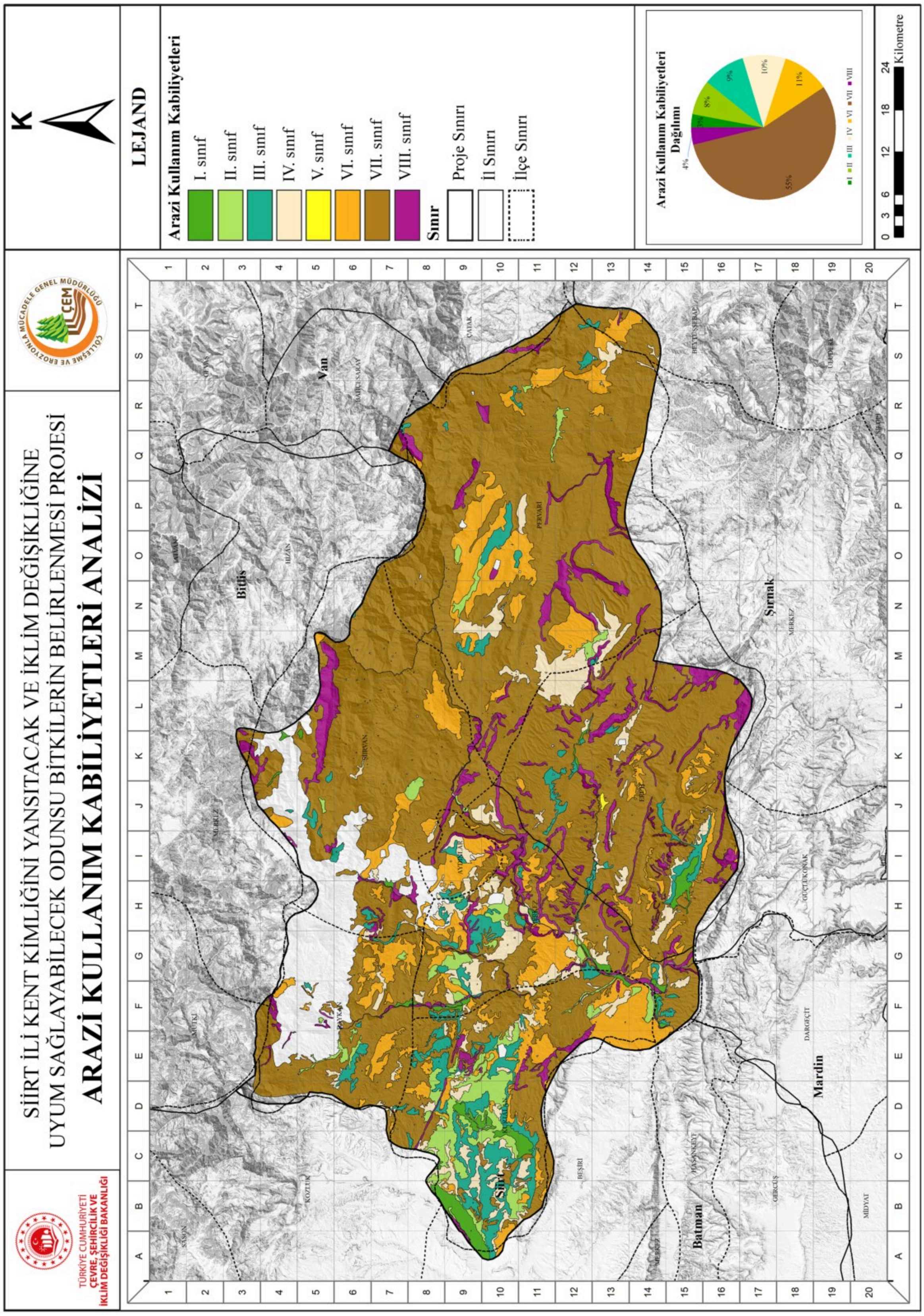

Harita 7. Siirt İli Büyük Toprak Grupları Analizi

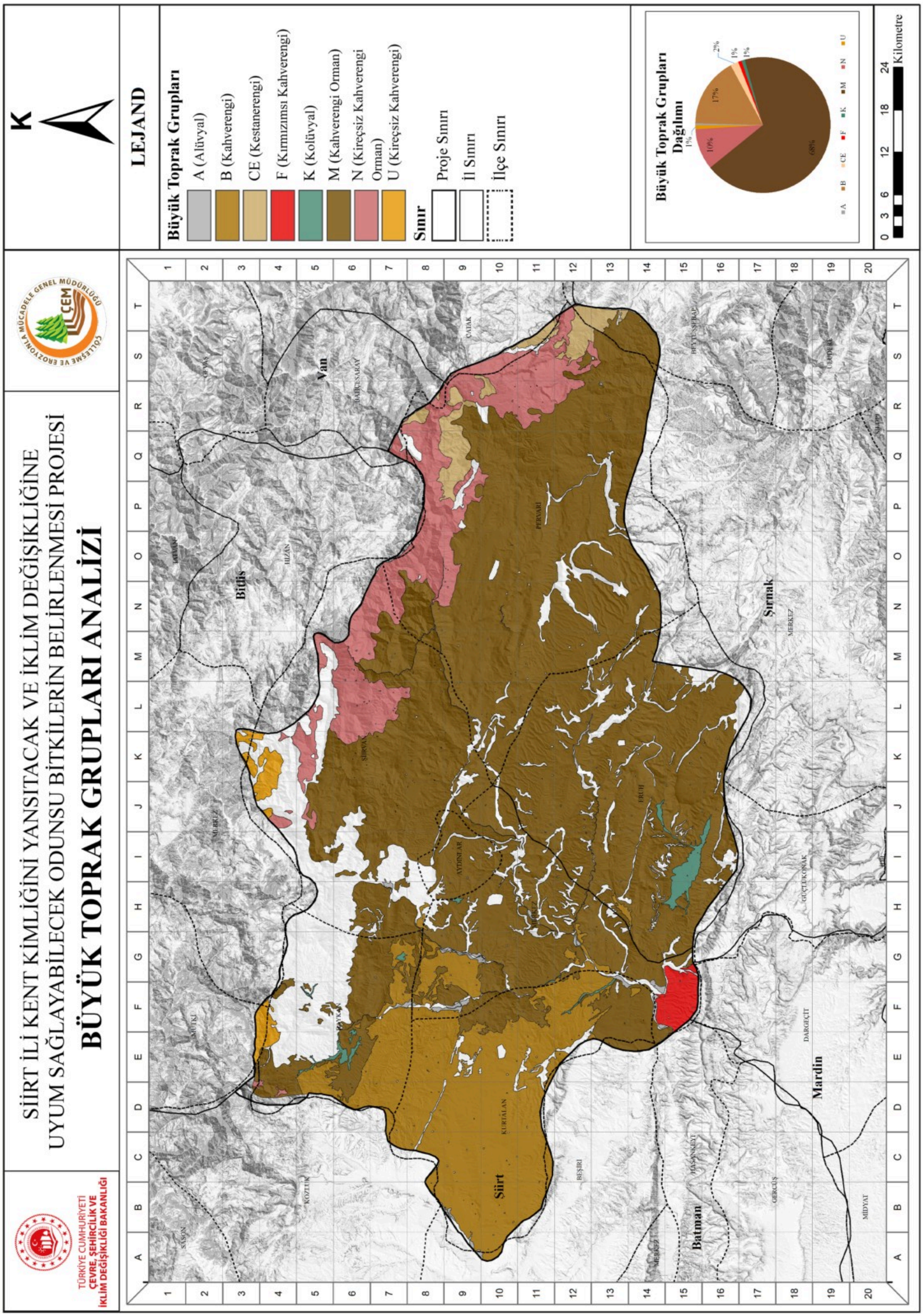

Harita 8. Siirt İli Toprak Özellikleri Analizi

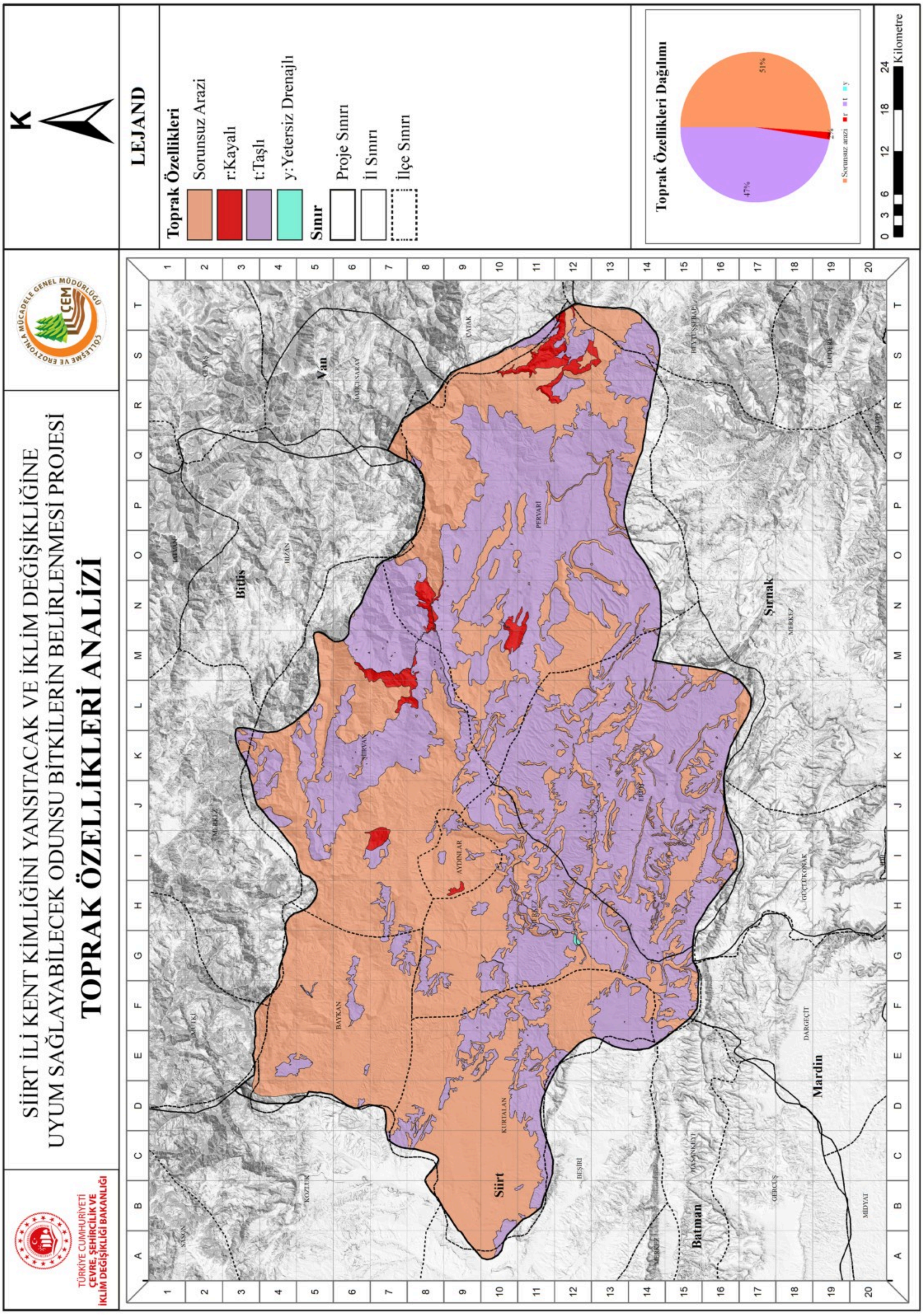

Harita 9. Siirt İli Ortalama En Düşük Sıcaklık Analizi

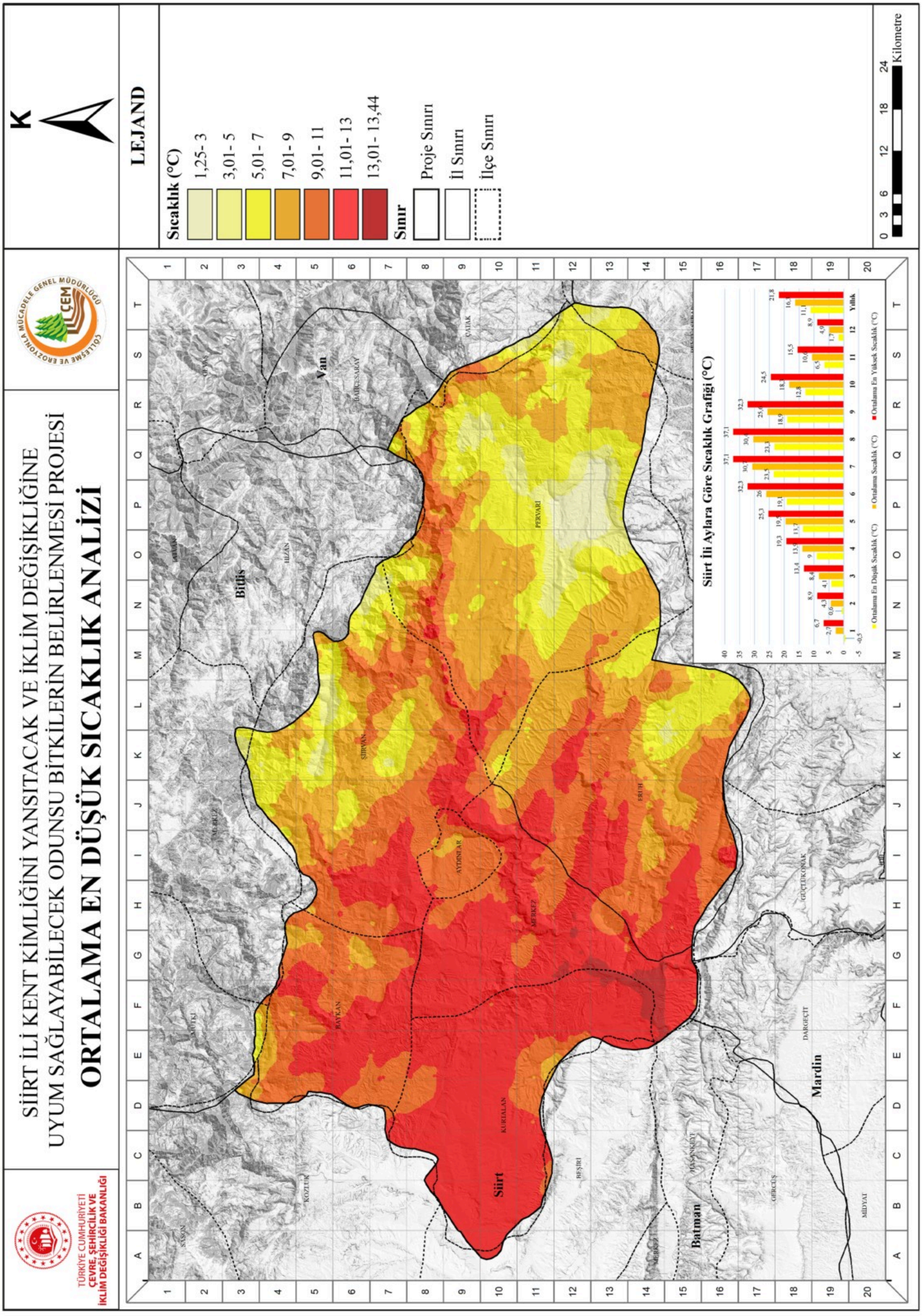

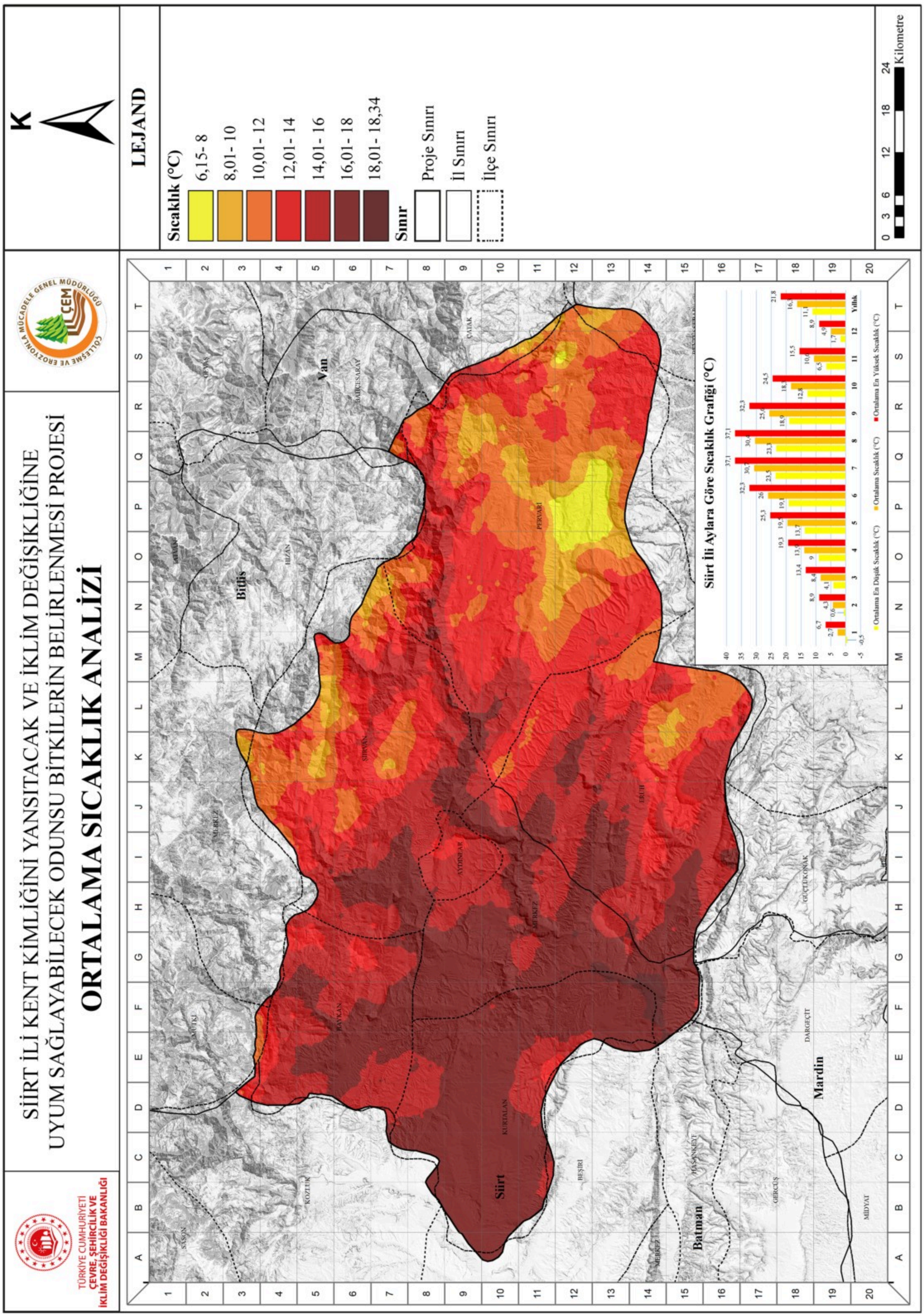
TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
ÇÖLLEŞME VE EROZYONLA MÜCADELE GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ÇEM
SİİRT İLİ KENT KİMLİĞİNİ YANSITACAK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM SAĞLAYABİLECEK ODUNSU BİTKİLERİN BELİRLENMESİ PROJESİ
ORTALAMA SICAKLIK ANALİZİ
K
LEJAND
Sıcaklık (°C)
6,15- 8
8,01- 10
10,01- 12
12,01- 14
14,01- 16
16,01- 18
18,01- 18,34
Sınır
Proje Sınırı
İl Sınırı
İlçe Sınırı
0 3 6 12 18 24 Kilometre
Siirt İli Aylara Göre Sıcaklık Grafiği (°C)
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)
Ortalama Sıcaklık (°C)
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)
Yıllık
Van
Bitlis
Siirt
Batman
Mardin

Harita 11. Siirt İli Ortalama En Yüksek Sıcaklık Analizi

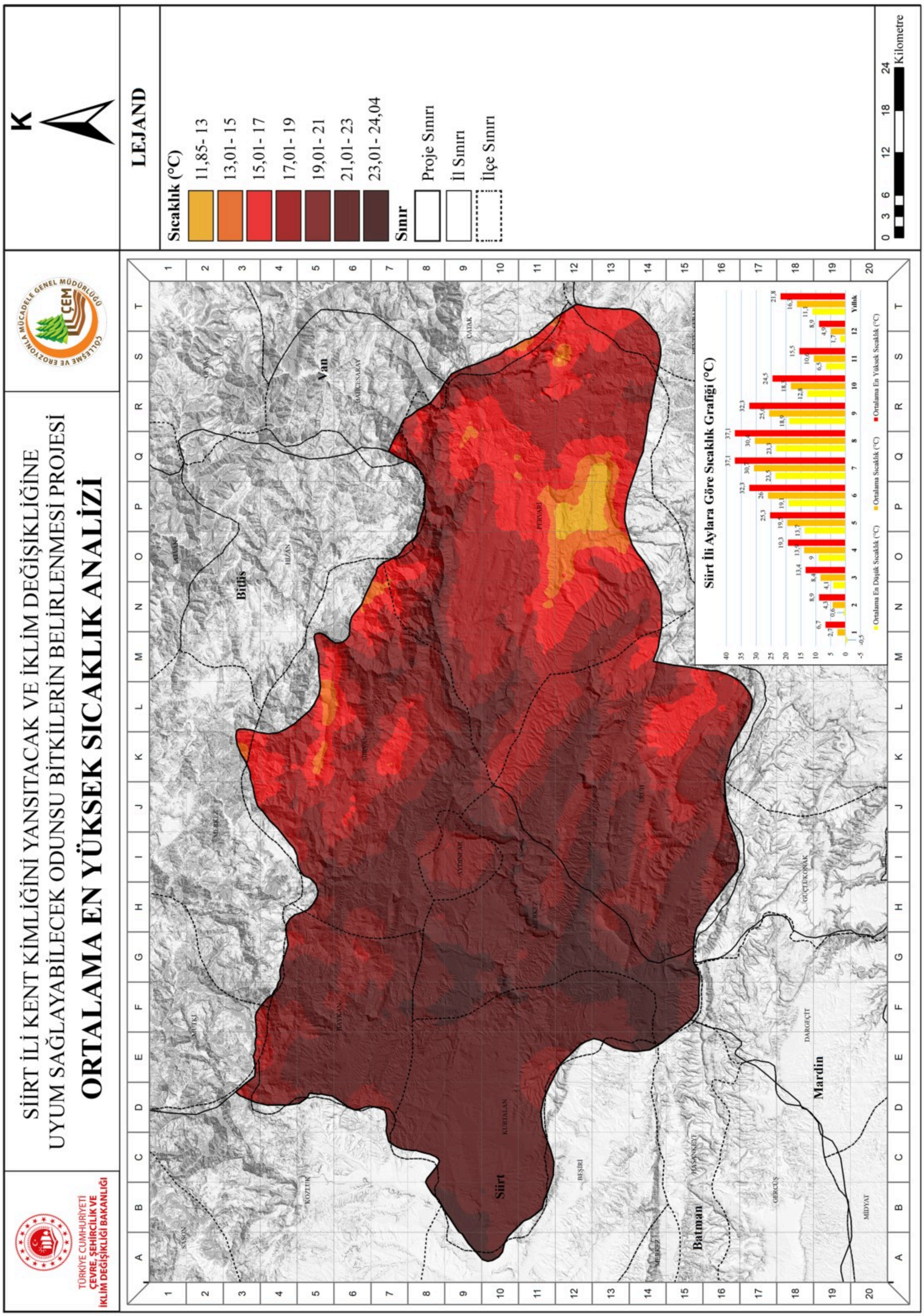

Harita 12. Siirt İli Yağış Analizi

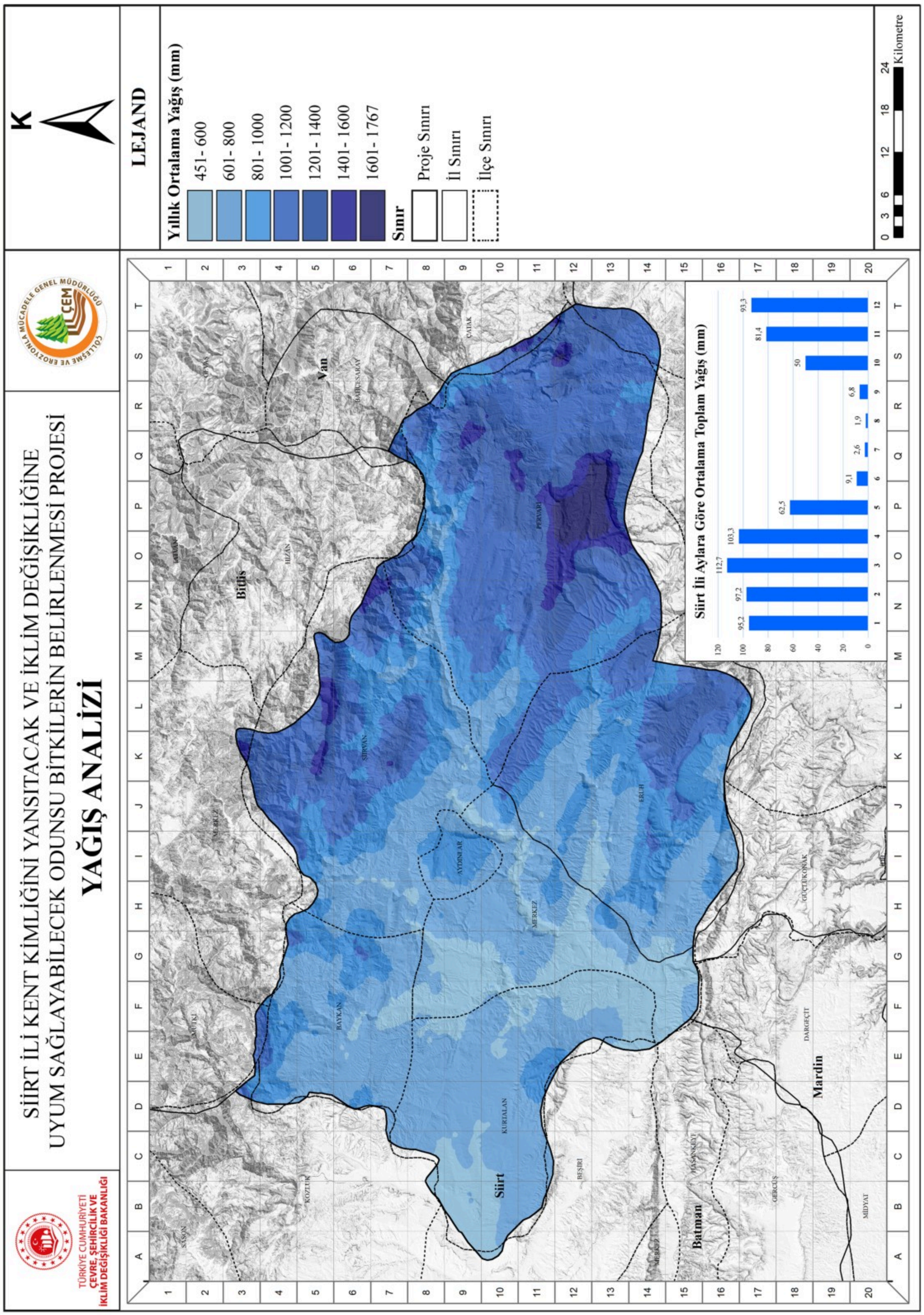

Harita 13. Siirt İli Bitki Sıcağa Dayanıklılık Analizi

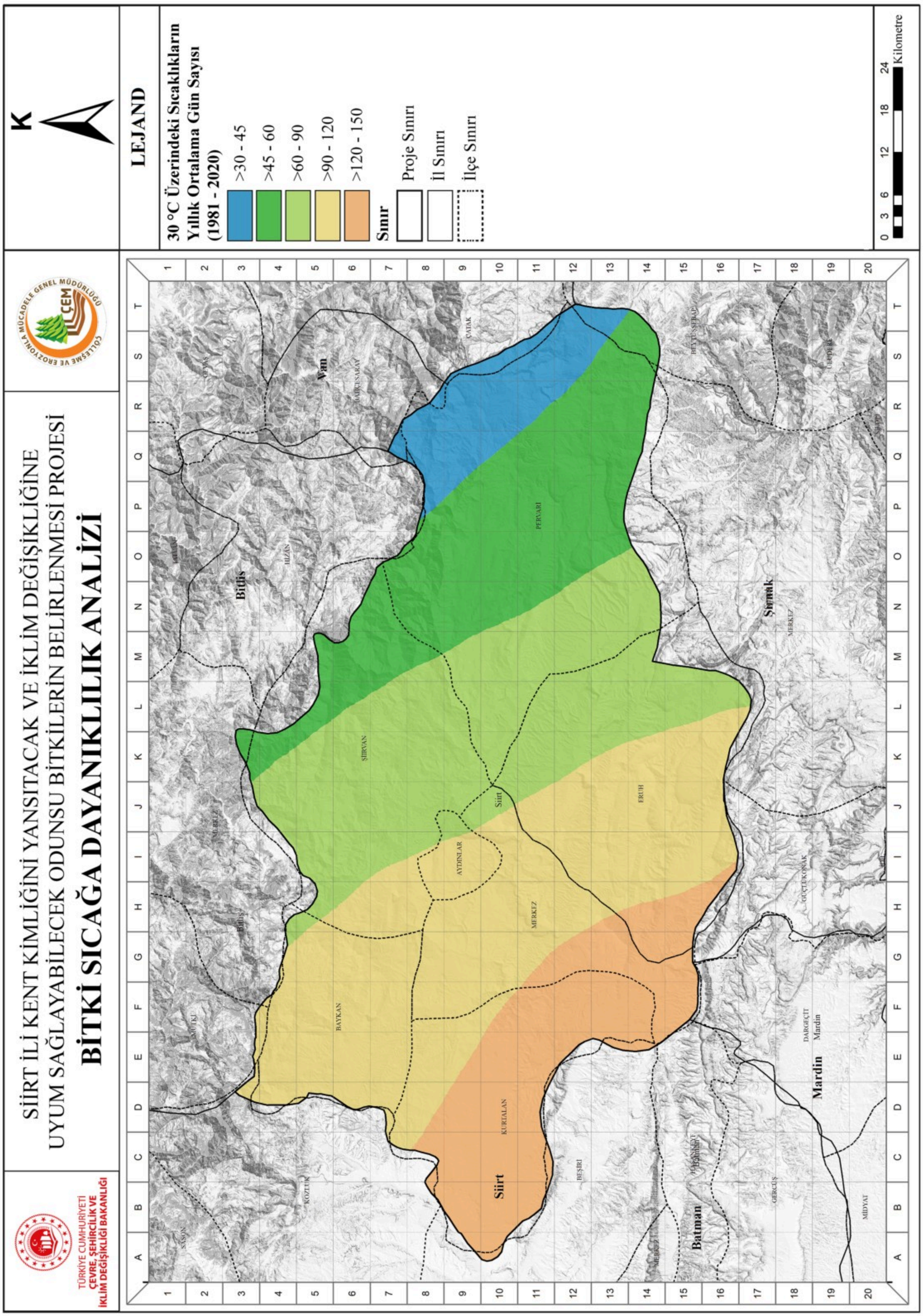

Harita 14. Siirt İli Bitki Soğuğa Dayanıklılık Analizi

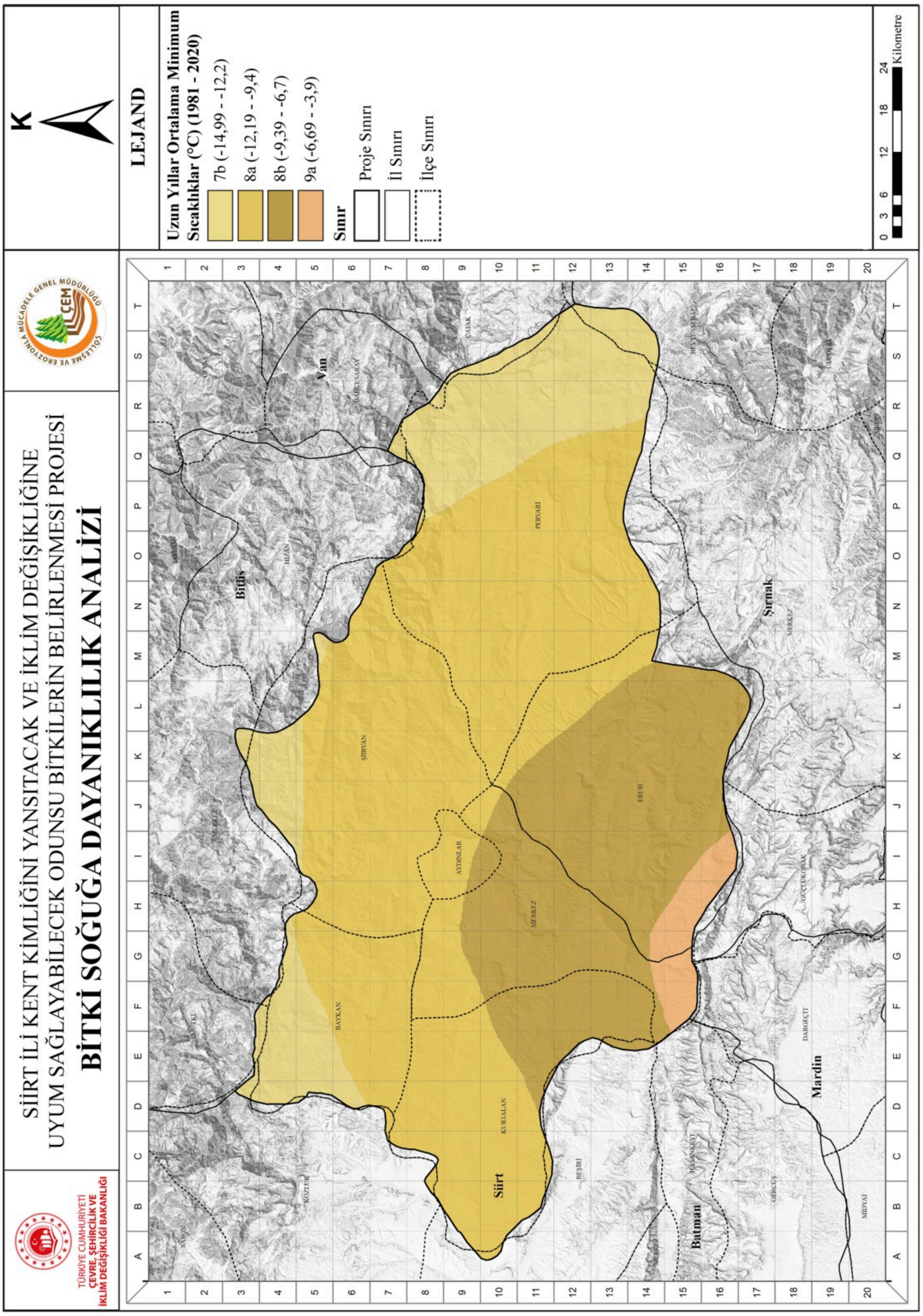

06 siirt

Kent Kimliğini Yansıtacak ve İklim Değişikliğine
Uyum Sağlayabilecek Odunsu Bitkiler

06. SİİRT ODUNSU BİTKİ LİSTESİ

SİİRT

İlinde Bulunan Türkiye İçin Doğal Odunsu Taksonlar

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Endemizm
1	*Acantholimon latifolium*	Zap Kirpiotu	
2	*Acer campestre*	Ova Akçaağacı	
3	*Amygdalus arabica*	Arap Bademi	
4	*Amygdalus communis*	Badem	
5	*Amygdalus kotschyi*	Çalı Bademi	
6	*Amygdalus orientalis*	Payam	
7	*Anagyris foetida*	Zivircik	
8	*Apocynum venetum* subsp. *sarmatiense*	Pembekız	
9	*Astragalus amblolepis*	Küt Geven	
10	*Astragalus hirticalyx*	Tüylüçanak	
11	*Astragalus microcephalus*	Anadolu Kitresi	
12	*Capparis spinosa*	Kebere	
13	*Celtis tournefortii*	Dardağan	
14	*Cerasus brachypetala* var. *bornmuelleri*	Yırtık Kiraz	
15	*Cerasus microcarpa*	Yaban Kirazı	
16	*Cionura erecta*	Babrik	
17	*Clematis orientalis*	Köpektutağı	
18	*Colutea cilicica*	Patlangaç	
19	*Cornus sanguinea*	Yaban Kızılcığı	
20	*Crataegus azarolus* var. *azarolus*	Müzmüldek	
21	*Crataegus orientalis* subsp. *orientalis*	Alıç	
22	*Daphne mucronata* subsp. *mucronata*	Tevri	
23	*Globularia sintenisii*	Dicle Küreçiçeği	
24	*Jasminum fruticans*	Boruk	
25	*Juniperus oxycedrus*	Katran Ardıcı	
26	*Loranthus europaeus*	Ardıçburcu	
27	*Melia azedarach*	Tespih Ağacı	
28	*Nerium oleander*	Zakkum	
29	*Paliurus spina-christi*	Karaçalı	
30	*Periploca graeca* var. *graeca*	Gariplerurganı	
31	*Pinus sylvestris* var. *hamata*	Sarıçam	
32	*Pistacia khinjuk*	Bıttım	
33	*Platanus orientalis*	Çınar	
34	*Populus alba*	Akkavak	
35	*Populus euphratica*	Fırat Kavağı	
36	*Pyrus syriaca* var. *syriaca*	Çakal Armudu	
37	*Quercus brantii*	Karameşe	
38	*Quercus infectoria*	Mazı Meşesi	
39	*Rhus coriaria*	Sumak	
40	*Rosa canina*	Kuşburnu	
41	*Rosa foetida*	Antep Gülü	
42	*Rosa phoenicia*	Fenike Gülü	
43	*Salix acmophylla*	Acem Söğüdü	
44	*Tamarix smyrnensis*	Ilgın	
45	*Teucrium polium*	Acıyavşan	
46	*Ulmus minor*	Ova Karaağacı	

SİİRT

İlinde Bulunan Türkiye İçin Doğal Odunsu Taksonlar

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Endemizm
47	*Vitex agnus-castus*	Hayıt	
48	*Zelkova carpinifolia*	Zelkova	

SİİRT

İlinde Bulunan Türkiye İçin Doğal Odunsu Taksonlar

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Endemizm
1	*Ficus carica*	İncir	
2	*Juglans regia*	Ceviz	
3	*Melia azedarach*	Tesbih Ağacı	
4	*Pistacia vera*	Antep Fıstığı	
5	*Prosopis farcta*	Çediotu	
6	*Punica granatum*	Nar	
7	Rubus fruticosus	Böğürtlen	

SİİRT

İlinde Bulunan Doğal Odunsu Taksonlar

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Endemizm
1	*Acantholimon latifolium*	Zap Kirpiotu	
2	*Acer campestre*	Ova Akçaağacı	
3	*Amygdalus arabica*	Arap Bademi	
4	*Amygdalus kotschyi*	Çalı Bademi	
5	*Amygdalus orientalis*	Payam	
6	*Anagyris foetida*	Zivircik	
7	*Apocynum venetum* subsp. *sarmatiense*	Pembekız	
8	*Astragalus amblolepis*	Küt Geven	
9	*Astragalus hirticalyx*	Tüylüçanak	
10	*Astragalus microcephalus*	Anadolu Kitresi	
11	*Capparis spinosa*	Kebere	
12	*Celtis tournefortii*	Dardağan	
13	*Cerasus brachypetala* var. *bornmuelleri*	Yırtık Kiraz	
14	*Cerasus microcarpa*	Yaban Kirazı	
15	*Cionura erecta*	Babrik	
16	*Clematis orientalis*	Köpektutağı	
17	*Colutea cilicica*	Patlangaç	
18	*Cornus sanguinea*	Yaban Kızılcığı	
19	*Crataegus azarolus* var. *azarolus*	Müzmüldek	
20	*Crataegus orientalis* subsp. *orientalis*	Alıç	
21	*Daphne mucronata* subsp. *mucronata*	Tevri	
22	*Globularia sintenisii*	Dicle Küreçiçeği	
23	*Jasminum fruticans*	Boruk	
24	*Juniperus oxycedrus*	Katran Ardıcı	
25	*Loranthus europaeus*	Ardıçburcu	
26	*Melia azedarach*	Tespih Ağacı	
27	*Paliurus spina-christi*	Karaçalı	
28	*Periploca graeca* var. *graeca*	Gariplerurganı	
29	*Pistacia khinjuk*	Bıttım	
30	*Platanus orientalis*	Çınar	
31	*Populus alba*	Akkavak	
32	*Populus euphratica*	Fırat Kavağı	
33	*Pyrus syriaca* var. *syriaca*	Çakal Armudu	
34	*Quercus brantii*	Karameşe	
35	*Quercus infectoria*	Mazı Meşesi	
36	*Rhus coriaria*	Sumak	
37	*Rosa canina*	Kuşburnu	
38	*Rosa foetida*	Antep Gülü	
39	*Rosa phoenicia*	Fenike Gülü	
40	*Salix acmophylla*	Acem Söğüdü	
41	*Tamarix smyrnensis*	Ilgın	
42	*Teucrium polium*	Acıyavşan	
43	*Ulmus minor*	Ova Karaağacı	
44	*Vitex agnus-castus*	Hayıt	
45	*Zelkova carpinifolia*	Zelkova	

07 siirt

Kent Kimliğini Yansıtacak ve İklim Değişikliğine
Uyum Sağlayabilecek Odunsu Bitkiler

07. ODUNSU BİTKİ LİSTESİ TANITIMI

Kurak kayalıkların dikenli küme formlu bodur çalısı...

Acantholimon latifolium

Zap Kirpiotu

Bu bitkiler çok yıllık, herdemyeşil, gevşek veya sıkı yastıklar (öbekler) oluşturan çalımsı formdadır. İlkbahar ve yaz yaprakları aynı veya farklı formlarda olabilir. İlkbahar yaprakları kısa, geniş ve yassı olup, farklı olduğu durumlarda, kısa, geniş ve yassı olup, genellikle hafif etli bir yapıya sahiptir. Pembe renkli ilkbahar sonu açan çiçek durumları basit veya dallanmış yapıdadır ve iki sıralı başak (spika), panikula veya başcık şeklinde uzun ve gevşek ya da kısa ve sıkı olabilir. Başakçıklar 2-5 çiçekli, 4-6 brakteli, başakçıklar en az 20 mm, kaliks mor veya kahverengimsi ila açık kahverengi; ilkbahar yaprakları 1-2 mm genişliğinde sap dallanmamış ve kaliks tüpü 11-12 mm'dir. Anavatanı Türkiye ve Irak'tır. Ülkemizde Hakkari ve Siirt civarlarında doğal yayılış gösterir [1-3].

Tam güneşli alanları tercih eder.

Sıcak ve kurak iklimlerde iyi yetişir.

Kumlu ve taşlı topraklarda yetişir.

-30 °C ile 40 °C aralığındaki sıcaklıklarda da yaşayabilir.

Kurak, yarı kurak alanlar ile kayalık taşlık alanlarda iyi gelişim gösterir.

Kuraklık toleransı çok yüksektir.

Küme formu ve bodur yapısı ile alpin bahçeler, kuru taş bahçeleri ve kaya bahçeleri için uygun türlerdir.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7). Edinburgh University Press.
2.Akkemik, Ü. (Ed.). (2018). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalıları (684 s.). Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
3.Doğan, M., & Akayadın, G. (2007). Synopsis of Turkish Acantholimon Boiss. (Plumbaginaceae). Botanical Journal of the Linnean Society, 154(3), 397–419.

F1: Plant Science and Biodiversity Centre, Institute of Botany, Slovak Academy of Sciences. Dataflos. Occurrence dataset https://doi.org/10.15468/dcc6j8 accessed via GBIF.org on 2024-10-21. https://www.gbif.org/occurrence/1831129661
F2: Plant Science and Biodiversity Centre, Institute of Botany, Slovak Academy of Sciences. Dataflos. Occurrence dataset https://doi.org/10.15468/dcc6j8 accessed via GBIF.org on 2024-10-21. https://www.gbif.org/occurrence/1831129661
F3: Plant Science and Biodiversity Centre, Institute of Botany, Slovak Academy of Sciences. Dataflos. Occurrence dataset https://doi.org/10.15468/dcc6j8 accessed via GBIF.org on 2024-10-21. https://www.gbif.org/occurrence/1831129661
F4: Plant Science and Biodiversity Centre, Institute of Botany, Slovak Academy of Sciences. Dataflos. Occurrence dataset https://doi.org/10.15468/dcc6j8 accessed via GBIF.org on 2024-10-21. https://www.gbif.org/occurrence/1831129661

Sonbaharda açık sarı bir renklenme gösteren kanaatkar bir tür...

Acer campestre

Ova Akçaağacı

Yaprağını döken, nadiren 6-7 m boylu çalı ya da 20-25 m'ye kadar boylanabilen yuvarlak tepeli bir ağaçtır. Gövde kabuğu grimtrak kahverengi olup boyuna çatlaklıdır [1]. Sürgünlerinde mantarımsı oluşumlar görülür. Yaprak tomurcukları karşılıklıdır. Yaprakların 5-6 cm sapı olup 5-10 cm büyüklüğünde, 3-5 loplu, lopların uçları küttür. Koparıldığında süt çıkartır [2]. Dik duran şemsiyemsi kurullar halindeki çiçekleri sarımtrak yeşil renktedir. Kanatlı nuks meyvelerde kanatlar arası 180 derecedir [1]. Avrupa, Kuzey Afrika, Kafkasya, Kuzey İran ve Türkiye'de Karadeniz, Marmara bölgesi başta olmak üzere alt türleri İç Anadolu Bölgesi (Sivas, Yozgat) [3] ve Hatay'da [4] doğal olarak yayılış göstermektedir.

Acer campestre subsp. *campestre* ve *Acer campestre* subsp. *leiocarpum* adında 2 alt türü vardır.

20-25 m arası boy yapmaktadır.

Işık ve yarı gölge ağacı olup, gölge ortamlara da dayanıklıdır.

Orta derecede hava nemi ister.

Derin ve balçık , kumlu-balçık toprakları tercih eder. Kirece dayanıklıdır.

Ilımlı iklimlerden hoşlanır, soğuklara ve dona karşı da dayanıklıdır.

Kentsel alanlarda hava kirliliğine dayanıklıdır.

Kalp tipi kök sistemi vardır, kısmen kuraklığa dayanır.

Orta genişlikte yollarda yol ağacı olarak, karayollarında ve çit bitkisi olarak, özellikle sonbahar renklenmesi nedeniyle kullanılır.

1.Var,M.,(2003). Bitki Tanıma ve Değerlendirme Ders Notları, 197 S. KTÜ Orman Fak.Trabzon (Basılmamıştır).
2.Anşin,R.,&Özkan,Z.,C (2006).Tohumlu Bitkiler, Odunsu Taksonlar, KTÜ, Orman Fak. Yayınları, Fakülte Yayın No:19.450 s.
3.Yaltırık,F.,1971.yerli Akçaağaç(acer L.) Türleri Üzerinde Morfolojik ve Anatomik Araştırmalar, İ.Ü.Orman Fak.Yayınları No 1661/179.
4.Avşar, M. D., & Ok, T. (2011). Ova Akçaağacı Acer campestre subsp. campestre 'nın Amanos Dağlarındaki doğal yayılışına ilişkin yeni tespitler. Biological Diversity and Conservation, 4(2), 15-18.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

Dikensiz, küçük beyazımsı çiçekli, çok dallı bir çalı...

Amygdalus arabica

Arap Bademi

Çok dallı, 2,5 m'ye kadar boylanabilen dikensiz çalıdır. Genç sürgünleri tüysüz, yazın genellikle yapraksızdır. Yaprak çizgisel-mızrak şeklinde, 2-4 x 0,3-0,5 (-0,7) cm çapında, yaprak kenarı testere dişli, yaprak sapı 7 mm'dir. Çiçekleri beyazımsı pembe, 15-17 mm çapında, sapsız veya yarı saplıdır. Mart-nisan aylarında çiçek açar. Meyveleri küre veya oval şeklinde, hafifçe basık, ilk dönemlerde tüylü ilerleyen dönemde az veya çok tüylü hale gelir. Doğal ortamlarında, bozkırda veya meşe ormanlarında, kuru taşlı yamaçlarda, 600-1200 m yüksekliklerde yetişir. Lübnan, Suriye, Kuzey Irak, Batı İran ve Türkiye'de genel yayılış gösterir. Ülkemizde ise Güneydoğu Anadolu Bölgesinde doğal yayılış gösterir. Türkiye'de Güney Doğu Anadolu Bölgesinde, Kahramanmaraş, Gaziantep, Malatya, Adıyaman, Mardin, Hakkari ve Kilis'de doğal yayılış gösterir [1].

2,5 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli alanlarda yetişir.

Nemli veya yarı nemli ortamları sever.

Kuru, taşlı topraklarda yetişir.

Ilıman veya yarı tropikal iklimlerde yetişir.

Zorlu ekolojik koşullara iyi uyum sağlar.

Kurak ve yarı kurak ortama dayanır.

Gıda ve ilaç endüstrilerinde kullanılmaktadır [2]. Erozyon kontrolü ve rüzgar önlemede kullanılabilir.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh University Press.
2.Hosseinzadeh, J. (2010). Morphological diversity of Amygdalus arabica Oliv. in natural forests of Ilam Province, Iran. Journal of Biodiversity and Ecological Sciences, 1(3), 1-XX.

F1: Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü Veri Tabanı
F2: Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü Veri Tabanı
F3: Serdar Ölez. https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Prunus-arabica
F4: Serdar Ölez. https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Prunus-arabica

Değerli yemişlere ve gösterişli bahar çiçeklerine sahip kokulu ağaç...

Amygdalus communis

Badem

Yaprak döken, 8 m'ye kadar boylanabilen, ağaç formunda bitkilerdir. Genç sürgünler tüysüz yapıdadır. Yaprakları yumurtamsı-mızraksı veya eliptik, 2,5-9 (-12) x 2-3 cm boyutlarında ve kösele yapıdadır. Yaprak sapları 10-30 mm uzunluğundadır. Çiçekleri şubat-mart arasında yapraklanmadan önce açmakta olup beyaz ya da pembe renkte ve yaklaşık 4 cm çapındadır. Meyve elips şeklinde, basık, 50 x 30 mm boyutlarında, zeytin yeşili renkte ve üzeri tüylüdür. Meşe ormanlarında, 150-1800 m'de yaygın olarak yetiştirilir. Kültür bademlerinin yabani formudur. Anavatanı Türkmenistan Kopet dağlarının kurak ve 800-1700 m yüksekliğindeki güneybatı yamaçları ve derin geçitleri ile Özbekistan'da Tian Şan dağlarının batı yamaçlarıdır. Güneybatı ve Orta Asya'da, Avrupa'da, özellikle güneyde, süs bitkisi olarak ve yenilebilir tohumu için yetiştirilmektedir [1].

8 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Tam güneşi tercih eder [2].

Nemli bölgeleri tercih etmez [3].

İyi drenajlı, nemi tutan tınlı toprakları tercih eder. Kuru yamaçlar, kalkerli, taşlı ve çakıllı yerlerde yetişebilir [2,3].

Sıcak yazlara ve ılıman kışlara ihtiyaç duyar.

Diğer meyve türlerinin yetişemediği taşlı, kireçli, besin maddelerince fakir topraklarda yetişmesi için uygundur [3].

Olgun badem ağaçları orta derecede kuraklığa karşı dayanıklıdır.

Çiçek güzelliği ve kokusuyla güzel bir peyzaj bitkisidir. Meyvesi; çerez, badem sütü, badem yağı ve badem unu gibi ürünlerin hammaddesidir.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh: Edinburgh University Press.
2. https://pfaf.org/user/plant.aspx?LatinName=Prunus+dulcis
3.Okay, Y. (2023). Badem (Prunus dulcis) yetiştiriciliği: Dünya'da ve Türkiye'de badem, ekolojik istekleri, döllenme biyolojisi (Badem yetiştiriciliği ders notları, 354 s.). Antalya: Antalya Tarım Orman İl Müdürlüğü.

F1: Denis OTKYDACH https://www.inaturalist.org/observations/149993417
F2: Mourad HARZALLAH https://www.inaturalist.org/observations/160604104
F3: Mustafa GÖKMEN https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Prunus-amygdalus
F4: Mustafa GÖKMEN https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Prunus-amygdalus

Kurak ve yüksek dağlık alanların dikenli, pembe çiçekli çalısı...

Amygdalus kotschyi

Çalı Bademi

Kışın yaprağını döken bu bitkiler, çok dallı ve dikenli çalı formundadır. Genç sürgünleri başlangıçta beyaz tüylüdür; ancak zamanla bu tüylü yapı kaybolarak çıplak hale gelir. Yapraklar şeritsi veya şeritsi-yumurtamsı formda olup, yaklaşık 5 x 1 cm boyutlarındadır. Yaprak kenarları yarı girintili ve dişlidir. Yaprakların her iki yüzeyi yoğun sarımsı-gri beyaz tüylerle kaplıdır. Yapraklar genellikle sapsızdır veya yaprak tabanı aşağıya doğru uzamış, çok kısa bir sapa sahiptir. Çiçekler pembe renkte erken olup ilkbaharda açarlar. Meyve, çekirdekli ve sulu bir yapıda olup, elips şeklinde ve kısmen basık formdadır. Meyve, özellikle gençken yoğun sarımsı-gri tüylerle kaplıdır; bu tüyler olgunlaştıkça dökülür. Dünyada yayılış alanı Kuzey Irak ve Batı İran olan bu tür ülkemizde Siirt ve Hakkari'de doğal olarak bulunur [1-3].

Tam güneşli yerlerde oldukça iyi yayılış gösterir.

Kuru ve nemsiz ortamları tercih eder.

Kumlu, iyi drene edilmiş topraklarda iyi gelişim gösterir.

Soğuk ve karasal iklimleri tercih eder.

Kayalık eğimin yüksek olduğu yamaçlar ile kurak ve taşlık alanlarda iyi gelişim gösterir.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Erken ilkbaharda açan pembe çiçekleri ile kurak ve soğuk alanlardaki yol şevlerinde kullanılabilir.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh University Press.
2.Akkemik, Ü. (Ed.). (2018). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalıları (684 s.). Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
3.TÜBİVES Veri Tabanı (http://194.27.225.161/yasin/tubives/index.php)

F1: Arya Aras, https://www.inaturalist.org/observations/160095449
F2: Arya Aras, https://www.inaturalist.org/observations/160095449
F3: Arya Aras, https://www.inaturalist.org/observations/160095449
F4: Arya Aras, https://www.inaturalist.org/observations/160095449

Gösterişli çiçeklere sahip, kuraklığa ve soğuğa dayanıklı kanaatkâr bir tür...

Amygdalus orientalis

Payam

Yaprak döken, 50-300 cm'ye kadar boylanabilen, sık dallanmış çalı formunda bitkilerdir. Genç sürgünler yoğun beyaz tüylü olup daha sonra tüysüzleşir. Yaprakları ters yumurtamsı, ters mızraksı veya elips şeklinde, 3-4 x 1,5-2 cm boyutlarında ve beyaz tüylüdür [1]. Nisan-mayıs aylarında yapraklanmadan önce açan çiçekleri soluk pembe renkli, 12-15 mm çapında, kısa saplıdır. Meyveleri oval, hafifçe basık, 20 x 12 mm boyutlarında, beyaz tüylü, daha sonra tüysüz yapıdadır. Dünyada Suriye Çölü, Lübnan, Kuzey Irak, Batı İran'da yayılış gösteren tür İran-Turan flora bölgesinin elemanıdır. Doğal ortamlarında kayalık kalkerli yamaçlarda ve 600-1500 m yükseltilerde yayılış gösterir [1].

50-300 cm
arası boy yapmaktadır.

Güneşli alanlara ihtiyaç duyar [3].

Düşük neme toleranslıdır [2].

Kireç miktarı yüksek, kayalık ve kurak topraklarda yetişebilir [2].

Gelişmesi için sıcak yazlara ihtiyaç duyar [3].

Soğuğa ve tuzluluğa karşı dayanıklıdır [2].

Kuraklığa dayanabilir [2].

Yamaç ve şev stabilizasyonu, erozyon kontrol çalışmalarında ve karayolu çalışmalarında kullanılabilir [2].

1.Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh: Edinburgh University Press.
2.Mutlu, B. (2020). Prunus argentea (Lam) Redh.'nin peyzaj tasarımında kullanım olanakları. Peyzaj Araştırmaları ve Uygulamaları Dergisi, 2(1), 43-50.
3. https://temperate.theferns.info/plant/Prunus+argentea

F1: Mustafa GÖKMEN https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Amygdalus-orientalis
F2: Mustafa GÖKMEN https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Amygdalus-orientalis
F3: Mustafa GÖKMEN https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Amygdalus-orientalis
F4: Mustafa GÖKMEN https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Amygdalus-orientalis

8a

DOĞAL

Sarı gösterişli çiçeklere sahip küme çalı grubu oluşturabilen bir türdür

Anagyris foetida

Zivircik

Küme oluşturan 2-4 m boyunda yaprak döken bir çalı türüdür [1,2]. Özellikle yaprakları ezildiğinde çok güçlü hoş olmayan kokusuyla bilinir. Bol olduğu yerlerde bozulmuş arazinin bir göstergesi olarak kabul edilir [2]. Bileşik yapraklar eliptik ve tüylü yaprakçıklara sahiptir. Çiçekler erken ilkbaharda açar ve sürgünlerinde 2-12 adet çiçek taşıyan kısa salkımlar halindedir. Korolla 20-25 mm, pirinç sarısı, standart siyah beneklidir. Bakla meyve 7-20 x 1-2 cm, güçlü bir şekilde basıktır [1]. Çiçekleri arılar tarafından sıklıkla ziyaret edilir. 1.000 metreye kadar olan yüksekliklerde, kayalık yamaçlarda ve yaprak döken ormanlık alanlarda bulunur. Akdeniz elementi olup batıda Güney Portekiz ve Kuzey Faş'a, uygun habitatta doğuda Kuzey Irak'taki Zagros Dağları'na ve Kuzeydoğu İran'a ve güneyde Arap Yarımadası'nın güney ucundaki Yemen'e kadar uzanır [3]. Türkiye'de ise Doğu Ege adalarında, batı, güney ve güneydoğu Anadolu'da doğal yayılış göstermektedir [1,3,4].

2-4 m
arası boy yapmaktadır.

Optimum büyüme için parlak, doğrudan güneş ışığına ihtiyaç duyar.

Hava dolaşımının iyi olduğu ılıman sıcaklıklarda iyi gelişir ve kuru bir ortamı tercih eder.

Drenajı iyi kireçli tınlı topraklarda iyi gelişir [5].

Yaklaşık 30 ila 40°C'ye kadar olan sıcaklıklara ve -20°C'ye kadar soğuklara karşı dayanıklıdır.

Bozulmuş çevre koşullarında veya bitki besin elementi bakımında fakir topraklara sahip habitatlarda bakım gerektirmeden yaşayabilir.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Tıbbi amaçlı kullanılır [3,5,6].
Peyzajda küme çalı grubu olarak değerlendirilir.

1.Davis PH 1965-85. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol I-IX., Edinburgh University Press, Edinburgh.
2.Lewis, G.P. et al. 2005. Legumes of the World, Royal Botanic Gardens, Kew, Kew
3.Aliboudhar, H., Tigrine-Kordjani, N. & Lakache, Z. 2022. Identification and evaluation of free radical scavenging activity of quinolizidine alkaloids isolated from various parts of Anagyris foetida Plant. Pharm Chem J 56, 966–973.
4.Plants of the World Online 2020. Plants of the World Online
5.Ory J-C. 2017. Annales de la Société des Sciences Naturelles et d'Archéologie de Toulon et de du Var Tome 69 Fascicule 1 – 1er semestre Année 2017, pub. La Société des Sciences Naturelles et d'Archéologie de Toulon et du Var (SSNATV), ISSN: 0373-7039, page 17, section: "Botanique", (erişim: 20.08.2024)
6.U.S. Department of Agriculture, Agricultural Research Service. 1992-2016. Dr. Duke's Phytochemical and Ethnobotanical Databases. Home Page, http://phytochem.nal.usda.gov/http://dx.doi.org/10.15482/USDA.ADC/1239279.

F1: Mustafa GÖKMEN https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Anagyris-foetida
F2: Mustafa GÖKMEN https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Anagyris-foetida
F3: Serdar ÖLEZ https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Anagyris-foetida
F4: Serdar ÖLEZ https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Anagyris-foetida

Dağlık alanlarda yaprak döken çalılıklar ve kayalıklarda yetişen, pembe çiçekli bir çalı...

Apocynum venetum subsp. *sarmatiense*

Pembekız

Bu bitki, genellikle 40-240 cm boylanabilen, dağınık formlu çalı veya yarı odunsu, çok yıllık bir türdür. Gövdesi çıplak olup, sürünücü rizomlara sahip, dik ve dallıdır. Yaprakları şekil ve boyut açısından oldukça değişkenlik gösterir; dar yumurtamsı, dikdörtgensi-mızraksı veya dar mızraksı formlarda olabilir. Yapraklar 2-7 cm uzunluğunda, 6-25 mm genişliğinde olup, kenarları dişlidir ve yaprak sapı 2-6 mm uzunluğundadır. Çiçek kurulu gevşek yapıda, çok dallı ve çok çiçeklidir. Pembe renkteki çiçekler, mayıs ve haziran aylarında açar. Bu tür, Karadeniz kıyılarından Balkanlar'a kadar, Güney Rusya, Transkafkasya, İran ve Kıbrıs gibi bölgelerde yayılış gösterir. Türkiye'de ise İstanbul, Hakkari, Ankara, Antalya, Artvin, Denizli, İçel, Kırklareli ve Malatya illerinde doğal olarak bulunur [1,2,3].

40-240 cm arası boy yapmaktadır.

Tam güneşli ya da yarı gölgeli yerlerde oldukça iyi yayılış gösterir.

Kurak ya da yarı kurak iklim koşullarını tercih eder.

Kumlu, geçirgen ve iyi drene edilmiş topraklarda iyi gelişim gösterir.

Ilıman ve sıcak iklim koşullarına dayanıklıdır.

Taşlı dere kenarlarında yetişebilen türün tuzlu su serpintisine tolaransı yüksektir.

Kuraklığa dayanıklı değildir.

Pembe çiçekleri ile deniz ve su kenarı tasarımlarında bordür bitkisi olarak kullanılabilir.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 6). Edinburgh University Press.
2.Akkemik, Ü. (Ed.). (2018). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalıları (684 s.). Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
3.TÜBİVES Veri Tabanı (http://194.27.225.161/yasin/tubives/index.php)

F1: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:77279-1
F2: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:77279-1
F3: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:77279-1
F4: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:77279-1

Yoğun çiçeklere ve kaba tüylü yapraklara sahip küçük bir çalı...

Astragalus amblolepis

Sin:Astragalus basianicus var. *glabrescens* -*Küt Geven*

Dikenli yaprak eksenlerine sahip, 20-30 cm boylanabilen küçük bir çalıdır. Yaprak ekseni üzerindeki yaprakçıkları dikdörtgensi eliptik şekilde ve dikenli uçlu, kaba tüylüdür. Her bir yaprak ekseni üzerinde 5-6 çift yaprakçık bulunur. Yaprakları 10-15 cm, yaprakçıkları ise 12-24 mm uzunluğundadır. Çiçek kurulları çok çiçekli, küresel şekillidir. Çiçekler yaprak koltuklarında sıkça bulunur [1].

20-30 cm
arası boy yapmaktadır.

Tam güneş ışığını tercih eder.

Orta düzeyde neme ihtiyaç duyar. Kurak dönemlerde düşük nem koşullarına uyum sağlar.

İyi drene olan, hafif alkali veya nötr toprakları sever.

Ilıman iklimlerde iyi gelişir, yüksek sıcaklıklara dayanıklıdır.

Çetin çevre koşullarında, özellikle taşlık ve kuru alanlarda iyi uyum gösterir.

Yüksek kuraklık toleransına sahiptir.

Kaya bahçelerinde kullanılabilir. Dikenli yaprak ekseni ve yaprakçıklarından dolayı kullanım alanlarına dikkat edilmelidir.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1970). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol: 3, pp. 130-155). Edinburgh University Press.

F1: Arya ARAS https://www.inaturalist.org/observations/157475472
F2: Arya ARAS https://www.inaturalist.org/observations/157475472
F3: Arya ARAS https://www.inaturalist.org/observations/157475472
F4: Arya ARAS https://www.inaturalist.org/observations/157475472

Tüylerle kaplı bodur bir geven...

Astragalus hirticalyx

Tüylüçanak

Dikenli yaprak eksenine sahip, yastıksı, bodur bir yarı çalıdır [1,2]. Karşılıklı şekilde dizilen 5-9 çift yaprakçığın bir araya gelmesinden oluşan yaprakları 3-6 cm uzunluğundadır. Yaprakçıklar sivri dikenli uçlara sahiptir. Haziran-eylül ayları arasında açan çiçekleri yumurtamsı kurullar halinde, menekşe ya da mora dönük pembe renklerindedir [1]. İran-Turan elementi olan bu tür; kayalık alanlar, kurak bozkırlar ve yamaçların 1700-3350 m rakım aralığında gözlemlenir [1,3]. İran, Irak ve Türkiye'nin Yukarı Murat-Van, Hakkari Bölümlerinde doğal yayılış alanlarına sahiptir [2,4].

Tam güneşte yaşayabilir.

Kuru hava şartlarında yaşayabilir.

Kuru topraklarda yaşar [3].

Yüksek sıcaklıklarda yaşayabilir.

Yüksek rakımlarda, eğimli alanlarda yaşayabilir.

Kuraklığa toleranslıdır.

Kaya bahçelerinde, kurakçıl peyzaj çalışmalarında kullanıma uygundur. Dikenli yaprak ekseni ve yaprakçıklarından dolayı kullanım alanlarına dikkat edilmelidir.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1970). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 3, pp. 54, 172-173). Edinburgh University Press.
2. https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:476888-1
3.Fırat, M. (2024). Astragalus miksensis Fırat (Fabaceae), a new species in section Hymenostegis from Van province, Türkiye. Phytotaxa, 641(2), 149-160.
4.Aytaç, Z., Ekici, M., Akan, H. (2012). Astragalus. Şu sitede: Bizimbitkiler (2013). http://www.bizimbitkiler.org.tr

F1: Nasip DEMİRKUŞ http://www.vanherbaryum.yyu.edu.tr/flora/famgenustur/fab/astragalus/hir/pages/Astragalus%20hirticalyx%20BOISS_%20ET%20KOTSCHY%20%20_jpg.htm
F2: Metin ARMAĞAN http://www.vanherbaryum.yyu.edu.tr/flora/famgenustur/fab/astragalus/hir/pages/Astragalus%20hirticalyx%20BOISS_%20ET%20KOTSCHY%20_jpg.htm
F3: Metin ARMAĞAN http://www.vanherbaryum.yyu.edu.tr/flora/famgenustur/fab/astragalus/hir/pages/Astragalus%20hirticalyx%20BOISS_%20ET%20KOTSCHY_jpg.htm
F4: Metin ARMAĞAN http://www.vanherbaryum.yyu.edu.tr/flora/famgenustur/fab/astragalus/hir/images/Astragalus%20hirticalyx%20BOISS_%20ET%20KOTSCHY%20_jpg.jpg

Erozyon önlemede kullanılabilen etkili bir çalı...

Astragalus microcephalus

Anadolu Kitresi

Yastıksı şekilde, 30-50 cm boylanabilen bir çalıdır [1,2]. Tüyle kaplı, 1,5-2,5 cm uzunluğundaki dikenli yaprak ekseninde; eliptik şekilde, dikenli uçlara sahip, beyaz kaba tüylerle kaplı, 4-6 çift yaprakçık yer alır. Yaz aylarında açan mor damarlı sarı çiçekleri, sapsız ve yaprak koltuklarında 2-3 adet bulunur. Küremsi ile silindirik şekildeki çiçek kümeleri; 10-30 çiçekten oluşur [1]. Doğal habitatı 850-2700 m yükseltiler arasında kalan bozkırlar, dağlar, ormanlık açıklıkları, vadiler ve meralardır [1,3,4]. Bulgaristan'dan İran'a kadar genel yayılışa sahiptir [4]. Türkiye'de Akdeniz, İç Anadolu, Doğu Anadolu Bölgeleri ve Orta, Batı Karadeniz Bölümlerinde doğal olarak yer alır [1,5].

30-50 cm
arası boy yapmaktadır.

Güneşli alanları sever.

Kurak iklim şartlarında yetişir.

Kumlu, geçirgen toprakları sever [4].

Orta ve yüksek sıcaklıkta yaşayabilir.

Rüzgârlı alanlarda yaşamaya elverişlidir [4].

Kurak ve yarı kurak alanlarda yaşayabilir [3].

Sert yapılı dikenleri sayesinde geçirimsiz çit olarak, hoş görüntüye sahip grimsi yaprakları ile estetik amaçla kullanılabilir.

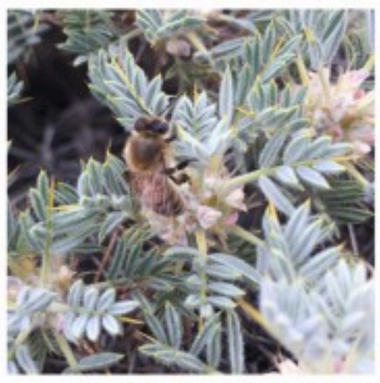

1.Davis, P.H. (ed.), 1970. Flora of Turkey and the East Aegean Islands (ss. 132-133). Vol: 3. Edinburgh: Edinburgh University Press.
2.Akkemik, Ü. (Ed). 2018. Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalıları (ss. 293). Ankara: Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
3.Koç, A. 2000. Turkish Rangelands and Shrub Culture. Rangelands, 22(4).
4.Kaya, Y. (1999). The erosion in the Firat Valley and the well growing plants in erosion area. Turkish Journal of Agriculture and Forestry, 23(1), 7-24.
5. https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:478648-1.
6.Aytaç, Z., Ekici, M., Akan, H. (2012). anadolukitresi. Bizimbitkiler (2013). http://www.bizimbitkiler.org.tr.

F1: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/observations/90751873
F2: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/observations/90751873
F3: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/observations/90751873
F4: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/observations/90751873

Gastronomi için değerli olan estetik bir yer örtücü...

Capparis spinosa

Kebere

Yatay formda yayılan, hızlı büyüyen, 50-100 cm (-300 cm) arası boy yapabilen, dikenli, herdem yeşil bir çalıdır. Yapraklar yuvarlak veya çok geniş oval biçimli ve yaprak diplerinde kısa dikenler bulunur [1]. Çiçekler zayıf zigomorfik formdadır. Mayıs-eylül (ekim) ayları arası açan gösterişli çiçekleri beyaz renkli ve hoş kokuludur. Meyve 3-6 cm boylarında yeşil renkli, eliptik, üzümsü, çok tohumlu kapsüldür [1]. Derin ve geniş bir kök sistemine sahiptir. Doğal yayılış alanlarında 3000 m'ye kadar yükseltilerde yetişebilir [1,2]. Kebere, diğer adıyla kapari, antik dönemlerden beri tanınan, gıda ve tıbbi amaçlarla kullanılan değerli bir bitkidir [3].

50-100 cm
arası boy yapmaktadır.

Tam güneşli alanları tercih eder.

Kuru veya orta nemli toprak tercih eder.

İyi drene edilmiş, hafif asitliden çok alkali topraklara kadar birçok alanda, kayalık ve kumlu topraklarda gelişebilir [4].

Ortam sıcaklığı -5 ile -10 °C üzerindeki bölgelerde yaşar.

Fakir ortamlara dayanıklıdır. Yıllık gündüz sıcaklıklarının 13 - 27 °C aralığında olduğu bölgelerde en iyi şekilde büyür [2].

Kuraklığa dayanıklıdır.

Erozyon kontrolü için uygun bir yüzey kapatıcıdır. Yapraklar, meyveler, genç sürgünler yenilebilir özelliktedir. Tıbbi aromatik kullanımları bulunur.

1.Davis, P. H. (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 1, pp. 496-497). Edinburgh University Press, Edinburgh.
2.https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=-Capparis-spinosa
3.Yılmaz Kolancı, B. (2020). Antik Dönemde Kapari Bitkisi (Capparis spp.). in : Anadolu Prehistoryasına Adanmış Bir Yaşam: Jak Yakar'a Armağan . Barış Gür - Semra Dalkılıç (edt). Bilgin Kültür Sanat Yayınları, s:263-272, Ankara.
4.https://pfaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Capparis+spinosa

F1: Francisco Flores https://www.inaturalist.org/observations/241424985
F2: Mustafa VAR
F3: https://www.inaturalist.org/observations/47487586
F4: https://www.inaturalist.org/observations/47487586

Arılar için polinasyon destekleyici, estetik bir ağaççık...

Celtis tournefortii

Dardağan

Kışın yaprağını döken, 6 (-8) m'ye kadar boy yapan, çalı veya küçük bir ağaçtır. Sürgünleri tüylüdür. Yapraklar 2-6 x 1,5-4,5 cm boyutlarında, genişçe oval biçimli, tabanı genellikle çarpık, uçları sivri, kenarları ise testere dişli veya kertiklidir [1]. Yaprakların üst yüzü tüysüz, mat mavi veya mat mavi-yeşil, alt yüzü hafif tüylü ve daha açık renklidir [2]. Çiçekler yeşilimsi beyaz renkli ve çiçek sapı 0,5-1,5 (-2) cm uzunluğundadır. Mart-nisan (mayıs) arası çiçeklenir. Çekirdekli sulu tipteki meyve küremsi formlu, sarı veya turuncu renkli ve 9-12 mm çapındadır. Türkiye'de 300-1500 m yükseltilerde, açık kayalık ve yamaç yerlerde görülür [1]. Dünya'da Güneydoğu Avrupa'dan Batı Asya'ya kadar yayılış gösterir [1].

6 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli yerleri tercih eder. Gölgede yetişemez.

Kuru veya nemli toprak tercih eder.

İyi drene edilmiş, verimli tınlı toprağı tercih eder. Hafif asitli, bazik, besin açısından zayıf topraklarda, kumlu ve taşlık alanlarda da yetişebilir [3].

Ortam sıcaklığı -20 °C üzerindeki bölgelerde yaşar.

Uzun ömürlüdür. Az bakım gerektirir. Fakir ortamlarda yetişebilen kanaatkâr bir türdür [4].

Kuraklığa dayanıklıdır.

Hem fonksiyonel hem de estetik bakımdan peyzaj bitkilendirmelerinde kullanılabilir. Meyvesi çiğ tüketilebilir. Ahşabı değerlidir [3].

1.Davis, P. H. (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7, pp. 649-652). Edinburgh University Press, Edinburgh.
2.Akkemik, Ü. (2014a). Türkiye'nin Doğal-Egzotik Ağaçları ve Çalıları, I. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
3. https://temperate.theferns.info/viewtropical.php?id=Celtis+tournefortii
4. https://pfaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Celtis+tournefortii

F1: Ahmet DEMİRTAŞ https://www.floranatolica.com/eukaria/images/640X480/005/xx549_A.jpg
F2: Dubravko DENDER https://www.inaturalist.org/observations/221501871
F3: Fotis SAMARITAKIS https://www.inaturalist.org/observations/101029858
F4: Ahmet DEMİRTAŞ https://www.floranatolica.com/eukaria/images/640X480/005/xx549_1603776213.jpg

Yenilebilen kırmızı meyvelere sahip sürünücü bir çalı...

Cerasus brachypetala var. *bornmuelleri*

Yırtık Kiraz

Sık dallanan, sürgünleri ince tüylerle kaplı sürünücü bir çalıdır. Kıvrılmış görüntüde yoğun dallanma yapar. İnce veya kaba tüylerle kaplı yaprakları, genişçe eliptik ya da dairesel şekilde, kenarları çentikli ya da tırtıklı, bazen de loblu görünümdedir. Yaprakların boyu enine yakın ya da iki katı uzunluğundadır. Mayıs-temmuz ayları arasında açan tekli çiçekleri, pembe ile kırmızı arasında renklere sahiptir. Her bir taç yaprak 5-6 mm uzunluğundadır. Yenilebilen etli kırmızı meyveleri yaklaşık 8 mm çapında, sert çekirdekli, yumurtamsı ya da küresel şekildedir. Yamaçlar, kayalık alanlar, kireçli zeminlerde ve 1600-2700 m rakım aralığında doğal yaşam alanları görülür [1]. Irak'ta ve Türkiye'nin Doğu Anadolu Bölgesinin güney illerinde doğal yayılışa sahiptir [1,2,3].

Güneşli yerleri sever.

Kuru havalarda yaşayabilir.

Kireçli topraklarda, kayalıklarda yetişebilir [1].

Soğuk ve sıcak iklimlerde yaşayabilir.

Eğimli alanlarda yaşayabilir.

Kuraklığa toleranslıdır.

Polinasyon bahçelerinde kullanılabilir. Meyveleri insanlar ve yaban hayatı için besin olarak kullanılır.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol: 4, pp. 12-14). Edinburgh University Press.
2.TÜBİVES Veri Tabanı. http://194.27.225.161/yasin/tubives/index.php?sayfa=1&tax_id=3547
3.POWO. (2024). Plants of the World Online. The Royal Botanic Gardens, KEW. https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:77252559-1

F1: Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü Veri Tabanı

Görsel çekiciliğe sahip, kurakçıl bir çalı türüdür...

Cerasus microcarpa

Yaban Kirazı

Yaprağını döken, çok gövdeli, çoğunlukla dik (1,5-3 m), nadiren yayılıcı veya sürünücü bir çalıdır. Gövde dikensiz veya bazen yarı dikenli; sürgünler tüysüz. Yapraklar dairesel veya eliptik ila oval-mızrak şeklinde, kısa sürgünlerde 2 cm, uzun sürgünlerde 5 cm'e kadar. Çiçekler 1-2; çiçek sapları 15(-20) mm'ye kadar, hipantiyum silindirik, 5-6 mm'ye kadar; taç yapraklar beyaz ila pembemsi, 4-5 mm. Çekirdekli sulu meyve (drupa) oval veya bazen küresel, siyah, kırmızı, turuncu veya sarı renkli; tohum hafif omurgalı ve pürüzsüzdür. Çoğunlukla düşük yükseltilerden 1300 m yükseltilere kadar olan açık düzlüklerde ve kireçli yamaçlarda görülür. Orta Asya, ve Orta Doğudaki ülkelerde yayılışı olup Türkiye'de Güney ve Doğu Anadolu illerinde (Erzincan, Maraş, Gaziantep, Mardin) yayılış göstermektedir [1,2].

1,5-3 m
arası boy yapmaktadır.

Güneşli konumları sever [4].

Nem isteği yüksek değildir, kuru bölgelerde iyi yetişir [4].

Sığ köklü olan bu tür iyi drene edilmiş, nem tutan tınlı topraklarda, kuru kireçli topraklarda ve taşlık-kayalık dağ yamaçlarında yetişir [3,4].

Şiddetli kış ve kuru-sıcak yaz koşullarına iyi uyum sağlamıştır [5].

Çevre şartlarına ve gündüz-gece sıcaklık farklarına karşı dayanıklıdır.

Kuraklığa oldukça dayanıklıdır.

Rekreasyon alanlarında iç bahçe elemanı olarak değerlendirilir.

1. Davis PH 1965-85. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol I-IX., Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. Plants of the World Online 2020.
3. Atlı, H.S., İlikçioğlu, E., Sarpkaya K., BAŞ, M., Bozkurt, H., 2019. Türkiye'de yetişen Yabani kirazın (Cerasus microcarpa Boiss.) tanımlanması ve dağılımının belirlenmesi. Uluslararası Tarım ve Kırsal Kalkınma Kongresi (ISPEC), 10-12 Haziran 2019, Siirt.
4. Bean. W. 1981. Trees and Shrubs Hardy in Great Britain. Vol 1 - 4 and Supplement. Murray.
5. Nas, M.N., Bolek, Y., Bardak, A. 2011. Genetic diversity and phylogenetic relationships of Prunus microcarpa C.A. Mey. subsp. tortusa analyzed by simple sequence repeats (SSRs) Sci Hortic.127: 220–227.

F1: Plants of the World Online, https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org: names:729966-1
F2: Plants of the World Online, https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org: names:729966-1
F3: Plants of the World Online, https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org: names:729966-1
F4: Plants of the World Online, https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org: names:729966-1

Zor şartlara dayanıklı olan bu tırmanıcı zehirlidir...

Cionura erecta

Babrik

Çok sayıda gövdeli ve dallı, 1-8 m boya ulaşabilen, sürünücü ya da tırmanıcı bir bitkidir. Gövde gençken yeşil, sonraları kahverengi-gri renktedir. Yapraklar 10x8 cm, oval şekilli, etli ve parlak yeşildir [1]. Nisan ve eylül ayları arasında çok sayıda açan çiçekleri salkım şeklinde ve beyaz renklidir. Bitkinin tamamı toksiktir ve çok zehirli, beyaz renkli özsuyu içermektedir [2]. Türkiye'de Istranca, Çatalca-Kocaeli, Ergene, Güney Marmara, Batı ve Orta Karadeniz, Asıl Ege, İç Batı Anadolu, Yukarı Sakarya, Yukarı Fırat, Antalya, Adana, Dicle alt bölgelerinde doğal yayılış göstermektedir. Doğal ortamlarında deniz seviyesi ile 1100 m yükseltiler arasında; kayalık alanlarda, kireçtaşı uçurumlarında, deniz kenarlarında, kırlar ve nehir yataklarında görülür [1,3].

1-8 m
arası boy yapmaktadır.

Güneşli ve yarı gölge alanları tercih eder.

Nemli ortamlarda daha iyi gelişir.

Fakir topraklar dahil hemen her tür toprakta yetişir.

-20 ºC'ye dayanabilir.

Rüzgarlara ve soğuğa dayanıklıdır.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır.

Bitkinin tüm organları zehirlidir. İlaç sanayisinde ve esans yapımında değerlendirilir [4,5]. Çiçek güzelliği nedeniyle süs bitkisi olarak kullanılır.

1. Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 1). Edinburgh University Press.
2. Browicz, K. (1967). Genus Cionura Grisebach—Distribution, history, and application. Arboretum Kórnickie, 12, 5–32.
3. https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Cionura-erecta
4. Takım, K., Akan, H., Dinç, H., & Gökmen, A. (2022). Poisoning of sheep by Babrik plant (Cionura erecta (L.) Griseb.) in Şanlıurfa, Turkey. Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi, 11(1), 128–131.
5. Demir, H., Ergin, E., Açik, L., & Vural, M. (2011). Antimicrobial and antioxidant activities of Cynanchum acutum, Cionura erecta, and Trachomitum venetum subsp. sarmatiense grown wild in Turkey. Journal of Food, Agriculture & Environment, 9, 186–189.

F1. https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:95869-1
F2. https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:95869-1
F3. https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:95869-1
F4. https://www.inaturalist.org/lifelists/m_gokmen?details_view=observations&taxon_id=551974

Çiçekleri ile dikkati çeken, çok güzel bir sürünücü ve tırmanıcı bitki...

Clematis orientalis

Köpektutağı

Yaprağını döken, genellikle 2-3 m boylanan, bazen 8 m'ye kadar ulaşan, sürünücü ve tırmanıcı bir bitkidir [1]. Tüysü yaprak özelliği gösterir. 3'lü segmentli 15-20 cm uzunluğunda, mızrak şeklinde, sarımsı yeşil yaprakçıklar ana eksen üzerine karşılıklı dizilmiş bileşik yapıdadır [1,2]. Ağustos-eylül aylarında açan ve birçoğu bir arada bulunan çan şeklindeki çiçekleri sarı renkli ve hafif kokuludur [3,4,5]. Doğal ortamlarında 3000 m yükseltiye kadar kayalar ve çalılar arasında, özellikle nehirler ve dereler boyunca yetişir [6]. Türkiye'de Güney Marmara, Batı, Orta ve Doğu Karadeniz, Ege, İç Batı Anadolu, Yukarı Sakarya, Orta Kızılırmak, Yukarı Kızılırmak, Konya, Yukarı Fırat, Erzurum-Kars, Antalya, Adana alt bölgelerinde doğal yayılış göstermektedir [7].

2-3 m
arası boy yapmaktadır.

Kökleri gölgede olacak şekilde güneşe doğru yönlenmeyi tercih eder.

Düşük nemli bölgelere uyum sağlayabilir.

Humusça zengin kireçli toprakları tercih eder.

Yaklaşık 15 ile -20°C'ye kadar olan sıcaklıklara dayanabilir.

Fakir topraklara ve soğuğa karşı dayanıklıdır.

Kurak topraklara dayanıklıdır.

İlaç sanayinde de kullanılır. Peyzajda yer örtücü ve sarılıcı bitki olarak değerlendirilir.

1.Grey-Wilson, C. (1989). Clematis orientalis (Ranunculaceae) and its allies. Kew bulletin, 33-60.
2.Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol: 1). Edinburgh University Press, Edinburgh.
3.Burnie, G., Forrester, S., Greig, D., Guest, S., Harmony, M., Hobley, S., ...Ryan, S. (2004). Botanica. Konemann: Tandem Verlag GmbH, 1020 p. Italy.
4.Phillips. R. & Rix. M. (1989). Shrubs. Pan Books, UK ISBN 0-330-30258-2
5. https://www.biodiversitylibrary.org/item/283899#page/1/mode/1up
6. https://temperate.theferns.info/viewtropical.php?id=Clematis+orientalis
7. https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Clematis-orientalis

F1: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/lifelists/m_gokmen?details_view=observations&taxon_id=160691
F2: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/lifelists/m_gokmen?details_view=observations&taxon_id=160691
F3: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:60392-2

Dik yamaçlar ve fakir topraklarda kullanılabilecek sarı çiçekleri ile dikkati çeken dayanıklı bir çalı...

Colutea cilicica

Patlangaç

Yaprak döken, çok dallı, 5 m'ye kadar boylanabilen bir çalıdır [1]. Tüysü özelliğinde olan yapraklar oval şekilli 9-13 yaprakçıktan oluşur. Sarı renkli çiçekleri, kısa salkımlar halinde üç veya beş tane bir arada bulunur [2,3]. Çiçekten sonra bakla türü meyveleri oluşur [2]. Dağlık yamaçlarda, fakir topraklarda gelişen, hızlı büyüyen bir bitkidir [4,5,6]. Dünyada Kafkasya, İran, Yunanistan ve Kırım'da yayılır. Türkiye'de Istranca, Çatalca-Kocaeli, Ergene, Güney Marmara, Batı, Orta ve Doğu Karadeniz, İç Batı Anadolu, Yukarı Sakarya, Orta Kızılırmak, Yukarı Kızılırmak, Konya, Yukarı Fırat, Yukarı Murat-Van, Hakkari, Antalya, Adana alt bölgelerinde, Hatay'da Amanos dağları eteklerinde doğal yayılış göstermektedir [7,8].

5 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Doğrudan güneş alan yerleri tercih eder.

Hem nemli hem de kuru iklimlerde yetişebilir.

Fakir topraklarda iyi gelişir.

Ortam sıcaklığı -20 °C üzeri olan bölgelerde yaşar.

Soğuğa, deniz tuzu etkisine ve hava kirliliğine dayanıklıdır.

Kurak topraklara dayanır.

İlaç sanayinde değerlendirilir. Yaz boyu devam eden çiçek etkisi ve sonbaharda meyve güzelliği nedeniyle değerlidir.

1.Bean, W. (1981). Trees and shrubs hardy in Great Britain. Supplement Murray, 4, 12-25.
2. https://www.treesandshrubsonline.org/articles/colutea/colutea-cilicica/
3.Davis, P. H. (Ed.) (1970). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol: 3). Edinburgh: Edinburgh University Press.
4.Phillips. R. & Rix. M. (1989). Shrubs. Pan Books, UK ISBN 0-330-30258-2
5.Thomas, G. S. (1992). Ornamental shrubs, climbers and bamboos. Sagapress/Timber Press.
6. https://www.biodiversitylibrary.org/page/52463739#page/59/mode/1up
7. https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Colutea-cilicica
8.Kayacık, H. (1982). Orman ve Park Ağaçlarının Özel Sistematiği. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları.

F1.https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:486820-1
F2: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/lifelists/m_gokmen?details_view=observations&taxon_id=501680
F3: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/lifelists/m_gokmen?details_view=observations&taxon_id=501680
F4: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/lifelists/m_gokmen?details_view=observations&taxon_id=501680

Yaz aylarında yeşil yaprakları ve sonbaharda parlak kırmızı meyveleriyle estetik bir bahçe bitkisi...

Cornus sanguinea

Yaban Kızılcığı

Kışın yaprağını döken, 4-5 m'ye kadar boylanabilen çalı veya küçük bir ağaçtır. Gövde dik, ince uzun ve kırmızı renktedir [1]. Yapraklar oval, karşılıklı dizili, kenarları dişsiz, lopsuz, 4-10 cm boyundadır. Sonbaharda koyu kırmızı renge döner [1, 2]. Beyaz renkli çiçekler 3-4,5 cm çapında şemsiyemsi kurullar halindedir. Çiçekler mayıs-haziran aylarında açar [1,2]. Meyve 5-8 mm çapında, küremsi, parlak siyahımsı-mavi renklidir [2]. Avrupa'dan Lübnan ve Kafkasya'ya kadar uzanan bir coğrafyada yetişmektedir [4]. Türkiye'de geniş bir yayılışa sahiptir. Genellikle çalılıklar, orman kenarları, deniz seviyesi ile 1400 m yükseltiler arasında yayılış yapar [2].

4-5 m
arası boy yapmaktadır.

Güneşli ya da yarı gölge yerleri tercih eder [3].

Orta nemli yerleri tercih eder [5].

İyi drene edilmiş killi toprakları tercih eder [5].

-25°C'ye kadar düşük sıcaklıklara dayanabilen, çok soğuğa dayanıklı bir bitkidir [5].

Rüzgarlara ve ılımlı deniz rüzgarına karşı toleranslıdır [3].

Kuraklığa karşı kısmen dayanıklıdır [5].

Bitkinin meyvesi çiğ ya da pişirilerek tüketilmektedir. Ayrıca meyve ateş düşürücü olarak ilaç sektöründe kullanılmaktadır. Estetik görüntüsü ve ilgi çekici kabuk yapısı nedeniyle peyzajda çit bitkisi ya da süs bitkisi olarak da kullanılmaktadır [5].

1.Davis, P.H. (ed.), 1972. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol:4. Edinburgh: Edinburgh University Press. p.540.
2.Akkemik, Ü. (Ed). 2018. Türkiye'nin Doğal-Egzotik Ağaç ve Çalıları. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara. 684 s.
3.https://www.ebben.nl/nl/treeebb/cosangui-cornus-sanguinea/#?search%5B0%5D=Cornus%20sanguinea%20%20%20%20%20
4.https://plants.ces.ncsu.edu/plants/cornus-sanguinea/
5.https://temperate.theferns.info/viewtropical.php?id=Cornus+sanguinea

F1: Salih TERZİOĞLU
F2: Ali İSLAM
F3: Salih TERZİOĞLU
F4: Ali İSLAM

Çiçek ve meyve güzelliği ile kurakçıl peyzajların vazgeçilmez bitkisi...

Crataegus azarolus var. *azarolus*

Müzmüldek

Sürgünleri 3,5 cm'ye kadar uzayabilen, sert dikenlere sahip, yaklaşık 10 m'ye kadar boylanabilen küçük bir ağaçtır. Yaprakların üst yüzü parlak, alt yüzü soluk, grimsi yeşil, çıplak ya da yatık kısa tüylüdür. Kenarları kaba testere dişlidir. Mayıs-haziran ayında açan beyaz çiçekleri 3-18 adet kurullar oluşturur. Meyve 12-25 (-27) mm çapında, küremsi tüysüz ya da hafif tüylü, 2-3 adet tohum içerir [1,2]. *Crataegus azarolus* var. *azarolus* varyetesi yaprakların alt tarafının tamamen yatık tüylü, meyve sarımsı veya turuncu olması ile ayırt edilir [2]. Irak, İran, Türkmenistan, Özbekistan, Güney Kazakistan, Tacikistan, Kırgızistan ve Türkiye'de ise Akdeniz ve İran-Turan bölgelerinin geçiş bölgesinde, daha kuru Mezopotamya ovaları hariç Güneydoğu Anadolu'ya ulaşır. Elazığ ilinde saf meşcereler oluşturur. Türkiye'nin en kurakçıl türüdür [1-2].

10 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Güneşli alanları tercih eder [3].

Kontinental iklimlerde yetişir [3].

Taşlı, kuru, kireçli, sığ topraklarda yetişir [3].

Soğuk hava şartlarına dayanıklıdır [3].

Rüzgarlara dayanıklıdır [3].Ancak deniz koşullarına hassastır. Kentsel alanlardaki kirliliğe dayanıklıdır.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır [3].

Rüzgar perdesi ya da soliter olarak peyzajda kullanılabilir [3]. Meyveleri ve çiçekleri tıbbi amaçlar kullanılır.

1.Dönmez, A. A. (2004). The genus Crataegus L. (Rosaceae) with special reference to hybridisation and biodiversity in Turkey. Turkish Journal of Botany, 28, 29-37.
2.Akkemik, Ü. (Ed.). (2014). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalıları II. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
3.Pamay, B. (1992). Bitki materyali I: Ağaç ve ağaççıklar. İstanbul.

F1: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/observations/38037218
F2: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/observations/99135379
F3: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/observations/67456751
F4: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/observations/38037218

Hoş kokulu beyaz çiçekleri ile çok dekoratif bir bitki...

Crataegus orientalis subsp. *orientalis*

Alıç

Yaprak döken 3-5 m boylanabilen çalı veya küçük bir ağaçtır. Yapraklar 3-5 x 2,5-4 cm boyutlarında, derin 3-7 loblu ters yumurtamsı-dikdörtgensi veya baklava dilimi şeklinde, iki tarafa yatık gri tüylüdür [1]. Nisan ve mayıs aylarında, beyaz veya pembemsi renklerde çiçek açan alıç, bu dönemlerde etrafa da çok güzel koku saçar [2]. Meyve yaklaşık 2 cm çapında, kırmızımsı turuncu renkli, seyrek ve yumuşak tüylüdür [1]. *Crataegus orientalis* subsp. *orientalis* meyvenin çekirdek sayısının 4 (-5); çanak yapraklarını meyvede geri kıvrık olması ile ayırt edilir. Türkiye'de Kuzey, İç Anadolu'nun kuzeye komşu kesimlerinin kayalık alanlarında, ormanlar ve açık alanlarda 450-2240 m yükseltilerde yayılış gösterir [3].

3-5 m
arası boy yapmaktadır.

Güneşli ve yarı gölge alanları tercih eder, ışık sever [4].

Kontinental iklimlerde yetişir [4].

Sığ, kuru balçık toprakları tercih eder [4].

Soğuk hava koşullarına dayanıklıdır [4].

Rüzgara karşı dayanıklıdır [4].

Kuraklığa karşı dayanıklıdır [4].

Çiçek, yaprak ve meyveleri ile çok dekoratiftir. Grup yada soliter olarak peyzajda kullanılabilir.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4, pp. 136-137). Edinburgh University Press.
2.Ertem, H. İ. (2022). Bingöl'ün farklı lokasyonlarından elde edilen Crataegus orientalis (Doğu alıcı) meyvesinin bazı biyokimyasal değerlerinin tespit edilmesi [Yüksek Lisans Tezi, Bingöl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü].
3.Akkemik, Ü. (Ed.). (2014). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalıları II. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
4.Pamay, B. (1992). Bitki materyali I, ağaç ve ağaççıklar. İstanbul.

Crataegus orientalis
F1: Salih TERZİOĞLU
F2: Salih TERZİOĞLU
F3:https://www.treesandshrubsonline.org/articles/crataegus/-crataegus-orientalis/
F4: Salih TERZİOĞLU

Ilıman iklimlerde gelişebilen çok yıllık çalı...

Daphne mucronata subsp. mucronata

Tevri

Genellikle herdemyeşil çok yıllık çalı formundadır [1]. Haziran-eylül ayları arasında hoş kokulu, sarımsı ipeksi tüylü, 8-14 adet çiçek açar. Çiçek sapı 5 mm uzunluktadır. 7-9 mm boyutlarında, portakal kırmızısı renginde meyveleri vardır. Yapraklar tüysüzdür [2]. Thymelaeaceae ailesinden bir türdür [3]. Doğal ortamlarında 110-2800 m rakımlarda, kayalık yamaçlar, kireçtaşı ve kurak açık alanlarda bulunur. [2]. Genel dağılımı Kuzey Irak, Transkafkasya, Afganistan, Batı Himalayalar ve Arabistan'dadır. Türkiye'de Yukarı Murat-Van, Hakkâri alt bölgelerinde doğal yayılış gösterir [2,3].

Tam güneş ışığına ve yarı gölgeye toleranslıdır.

Orta derecede nemli ortamları tercih eder.

İyi drene edilmiş, hafif asidik veya nötr toprakları tercih eder.

Ilıman iklimlerde en iyi şekilde yetişir. Kış donlarına karşı hassas olabilir.

Genel olarak dayanıklıdır; ancak aşırı nem ve soğuk koşullardan etkilenebilir.

Orta derecede kuraklığa dayanıklıdır; ancak düzenli sulama gerektirebilir.

Peyzaj da kullanımına, çiçek ve meyve güzelliği için peyzajda tercih edilir.

1.TÜBİVES Veri Tabanı
http://194.27.225.161/yasin/tubives/index.php?sayfa=1&tax_id=8224
2.Tan, K. (1982). Daphne L. In P. H. Davis (Ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7, pp. 521–526). Edinburgh University Press.
3.https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Daphne-mucronata-subsp.-mucronata

F1: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:77229086-1

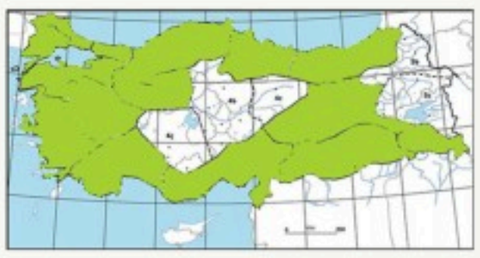

Şifalı meyveleri ve kaba dokulu yaprakları ile orta boy bir ağaç...

Ficus carica

İncir

Kışın yaprağını döken, yuvarlak taç yapısına sahip, orta büyüklükte ağaçlardır. İncir bitkisi, 7-10 m'ye kadar büyüyen, pürüzsüz beyaz kabuğu olan ağaçtır. İncirin kültüre alınışı insanlık tarihi kadar eski ve bütün dinlerde kutsal bir meyve ağacıdır. Subtropik yerlerde ve ılıman kuşağın sıcak kesimlerinde yayılış gösterir. Sofralık çeşitlerin bir kısmı partenokarptır. Kuru incir üretimi için tozlanma (ilekleme) önemlidir. Derin kök yapar. Suya ulaşmak için oldukça uzak mesafelere gidebilir. Gövdesi düzgün ve açık renklidir. Geniş açılı dallar oluşturur. Yaprakları büyük, 3-5 lobludur. Subtropik iklim bitkisi olmasına rağmen mutedil iklimlerde de yetişir. Ülkemizin kıyı şeritlerin iyi yetişir. Ege bölgemiz kuru incir üretimi ile üne sahiptir [1].

7-10 m
arası boy yapmaktadır.

Güneşli habitatları tercih eder.

Yüksek nemden hoşlanmaz. Meyvede çatlama yapar.

Farklı toprak tiplerinde yetişebilir. Organik maddece zengin, orta bünyeli, drenajı iyi topraklar tercih edilir.

Kış soğuklarının -15 ºC altına inmediği iklim şartlarında yetişir.

İncir bir subtropik (ılıman) iklim bitkisi olup, kışları ılık, yazları sıcak ve kurak yerleri sever.

Kuraklığa dayanıklı bir ağaçtır.

Hem meyvesi hem de süs bitkisi olarak dünyada yaygın yetiştirilir. İncir genellikle taze ve kuru meyvesi için tercih edilir. Kanaatkar bir ağaçtır.

1.Aksoy, U., Can, Z., Hepaksoy, S. & Şahin, N. (2001). İncir yetiştiriciliği. TÜBİTAK Yayınları.

F1: Ali İSLAM
F2: Ali İSLAM
F3: Ali İSLAM
F4: Ali İSLAM

DOĞAL 8b

Ilıman iklimlerde yaşayabilen yarı çalı...

Globularia sintenisii

Dide Küreçiçeği

Herdemyeşil, genellikle 10-20 cm arasında boylanabilen yarı çalı formundadır [1]. Çiçek rengi mavi, mor, lila tonlarındadır. Çiçekler çok sayıda mızrak şeklinde sürgünler üzerine dizilidir. Bu tür, genellikle kayalık alanlarda, taşlık yamaçlarda ve kireçtaşı zeminlerde doğal olarak yetişir. Doğal yayılış alanı Türkiye'den Kuzey Irak'a kadardır [3]. Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, özellikle dağlık alanlarda yayılış gösterir [2].

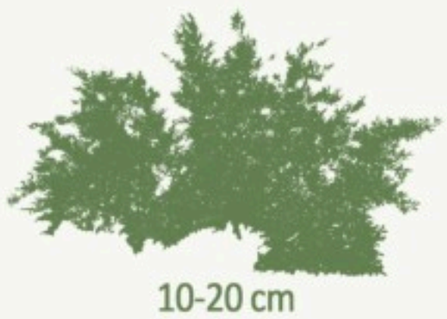

10-20 cm
arası boy yapmaktadır.

Tam güneşli alanları tercih eder.

Orta derecede nemli koşullarda yetişir; aşırı sulamadan kaçınılmalıdır.

İyi drene edilmiş, kumlu veya çakıllı topraklarda iyi gelişir.

Ilıman iklimlerde yetişir, soğuk iklimlere de uyum sağlayabilir.

Taşlık ve kayalık alanlara uyum sağlar, zorlu çevre koşullarına dayanıklıdır.

Kuraklığa oldukça dayanıklıdır, suya çok ihtiyaç duymaz.

Kaya bahçeleri, taşlık alanlar, kurak peyzaj alanları, yer örtücü olarak kullanılabilir.

1.Gençay Akgül, A., & Tunçkol, B. (2018). Globularia L. In Ü. Akkemik (Ed.), Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalıları (p. 684). Ankara: Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
2.Davis, P. H. (Ed.). (1970). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7, p. 29). Edinburgh: Edinburgh University Press.
3.https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:457350-1

F1: Mehmet ÇELİK https://www.inaturalist.org/observations/184206902
F2: Mehmet ÇELİK https://www.inaturalist.org/observations/184206902
F3: Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanı (2024). Tarım ve Orman Bakanlığı Milli Parklar Genel Müdürlüğü Verileri.

Az bakım gerektiren, çiçekli canlı çit yapımı için uygun bir çalı...

Jasminum fruticans

Boruk

Herdem veya yarı herdemyeşil 50-200 cm kadar boylanan bir çalıdır. Dallar narin yapılı, köşeli, koyu yeşil ve tüysüzdür [1]. Yapraklar almaçlı dizili, genellikle 3 parçalı bileşik formda ve 0.7-2 cm boyutundadır. Hafif kokulu sarı renkli çiçekler 12-15 mm çapında ve 5 lopludur [1, 2]. Nisan-mayıs (eylül) arası çiçeklenir. Meyve üzümsü yapıda, küremsi şekilli, 7-9 mm çapında, parlak siyah veya derin mavi-eflatun renktedir [1]. Çoğunlukla kuru kayalık makiliklerde, *Pinus brutia* (Kızılçam) ormanı veya karışık yaprak döken ormanlık alanların kenarlarında, meşe çalılıkları ve tarla kenarlarında görülebilir. Doğal olarak Akdeniz havzasında ve Orta Doğu'dan Kuzey İran'a kadar yayılış gösterir. Deniz seviyesinden 1500 m'ye kadar olan rakımlarda gözlemlenebilir [1].

50-200 cm
arası boy yapmaktadır.

Doğrudan güneş alan veya yarı gölgeli yerleri tercih eder.

Kuru veya çoğunlukla nemli ortam tercih eder [3].

İyi drene edilmiş çoğunlukla nötr topraklarda yetişebilir.

Ortam sıcaklığı -5 °C üzerindeki bölgelerde yaşar. Kuvvetli donlardan kaçınır.

Genellikle zararlılara ve hastalıklara dayanıklıdır. Bakımı kolay bir çalıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Dermatolojik kullanımları mevcuttur [4]. Sık ve yaygın dallı bir çalı türü olduğu için budanmaya elverişlidir ve çiçekli canlı çit uygulamaları için bir seçenek olabilir.

1.Davis, P. H. (1978). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 6, p. 151). Edinburgh University Press, Edinburgh.
2.Akkemik, Ü. (2014b). Türkiye'nin Doğal-Egzotik Ağaçları ve Çalıları II. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
3.https://plants.ces.ncsu.edu/plants/chrysojasminum-fruticans/
4.https://florapal.org/plant/jasminum-fruticans/#complnt

F1: Salih TERZİOĞLU
F2: Salih TERZİOĞLU
F3: https://botany.cz/cs/jasminum-fruticans/
F4: Hüseyin Cahid DOĞAN https://kocaelibitkileri.com/chrysojasminum-fruticans/#jp-carousel-17217

Besinde değeri çok yüksek, meyveleri ve değerli kerestesi ile önemli bir ağaç...

Juglans regia

Ceviz

Kışın yaprağını döken, yuvarlak ve yayvan taçlı büyük ağaçlar oluşturur. Ceviz, Anadolu'nun ulu ve görkemli ağaçlarından biridir. Türlerin pek çoğu Asya kaynaklıdır. Uygun ekolojilerde 18-20 m taç yapar. Kuvvetli gelişen kazık köklü bir bitkidir. Genç ağaçlarda gövde düzgün ve boz renklidir. Daha sonraki yıllarda kabuk kalınlaşır, rengi koyulaşır, esmerimsi boz renk alır. Gövde kabuğunda uzun çatlaklar oluşur. Genellikle seyrek dallanma gösterir. Meyve tomurcuklar sürgün ucunda ya da yan dallarda oluşur. Bir cinsli diklin çiçekler oluşturur. Erkek çiçekler, kedicik olarak görsel oluşturur. Cevizin ılıman ve subtropik kuşakta yayılmış pek çok türü vardır.

20-30 m
arası boy yapmaktadır.

Orta derecede ışık isteyen bir bitkidir.

Yüksek nemden hoşlanmaz.

Kuvvetli gelişen kök sistemi vardır. Bu nedenle derin toprak ister.

Kış soğuklarına dayanıklıysa da çiçekleri dayanıksızdır.

Ilıman iklimde yetişir.

Kuraklığa orta derecede dayanıklıdır.

Geniş taçlı habitusu, kanaatkar, sonbahar rengi ve besin değeri yüksek meyveleri ile peyzajda kullanılır. Odunu, mobilya endüstrisinde değerlidir.

1.Özçağıran, R., & Ünal, A. (2003). Sert çekirdekli meyveler. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları (Yayın No: 553), İzmir.
2.Şen, S. M. (2009). Ceviz Yetiştiriciliği. ÜÇM Yayınları, No:1. Ankara

F1: Ali İSLAM
F2: Ali İSLAM
F3: Ali İSLAM
F4: Ali İSLAM

Kalkerli ve taşlı topraklara uyum sağlamış, kuraklığa dayanıklı, yavaş büyüyen ardıç...

Juniperus oxycedrus

Katran Ardıcı

Herdemyeşil, 10-15 m boylanabilen, geniş tepeli-sık dalları olan piramidal/konik ağaç/çalıdır [1,2,3]. Kabuk gri-kahverengi, çatlaklıdır [1,2]. İğne yapraklar sürgünlere üçlü çevrel dizilir, sivri-batıcı uçludur [2]. Yapraklar mızrak şeklinde, 6-25 x 1,5-2,5 mm, sivri uçlu, yeşil, üst yüzeyde 2 belirgin stoma bantlıdır [3]. Erkek çiçek kozalakçıkları sarı-kahverengi olup, iğne yaprakların koltuğunda yer alır. İlkbahar ile birlikte gelişir. Dişi çiçek kozalakçıkları ise yaprak koltuklarında kısa bir sap ucunda tekli bulunur. İki yılda olgunlaşan küre/yumurta kozalak 5-11 mm'dir, 3-6 puldan oluşur. Kozalaklar 2-3 tohumludur. Tohumlar, mor, yumurta biçiminde 4-6mm'dir ve ekim ayında olgunlaşır [1,2]. Türkiye'de "subsp. *oxycedrus* ve subsp. *macrocarpa*" olmak üzere iki alttürü vardır [3]. Yayılışı Akdeniz bölgesi boyunca doğuda Türkiye ve Kafkaslar üzerinden Irak ve İran'a kadar ulaşır [4].

10-15 m
arası boy yapmaktadır.

Tam güneş alan ya da orman içi kısmi gölgeli alanları tercih eder [1,5].

Nemli olmayan, kurak-yarı kurak iklim koşullarını tercih eder [5].

Drenajı iyi, nötr veya hafif alkali toprağı tercih eder [5].

Dona dayanıklıdır ve -15 °C'ye kadar soğuğa dayanıklıdır [5].

Rüzgâra, hava kirliliğine ve dona karşı dayanıklıdır [4].

Kuraklığa karşı dayanıklıdır.

Yol şevlerinde ve maden rehabilitasyon sahalarında kullanılabilecek değerli bir türdür. Bitki, ilaç ve gıda sanayinde (aroma) kullanılır [4].

1. https://pfaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Juniperus+oxycedrus
2.Akkemik, Ü. (Ed.). (2018). Türkiye'nin ağaç ve çalıları (p. 82).
3.Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 1, pp. 80–83). Edinburgh University Press.
4. https://temperate.theferns.info/viewtropical.php?id=Juniperus+oxycedrus
5.Huxley. A. (1992). The New RHS Dictionary of Gardening. MacMillan Press.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Bartmuys, İNaturalist. https://www.inaturalist.org/observations/241161641.

Yaprak döken ağaçlar üzerinde sarı üzümsü meyveleriyle dikkat çeken bir yarı parazit...

Loranthus europaeus

Ardıçburcu

Yaprağını döken, 50 cm'ye kadar boylanan, yarı parazit bir çalıdır. Ters yumurtamsı-dikdörtgensi yaprakları yaklaşık 0,5-1,5 cm eninde ve 1-6 cm boyunda, küt uçludur. Mayıs-haziran aylarında açan çiçekleri etkili değildir. 6 parçalı çiçeklerinin dişisinde tepaller 3-4,5 mm, yumurtamsı ve sivri iken; erkeğinde tepaller 1,5-2 mm, dar ve dikdörtgensi şekildedir. Armutsu ya da küremsi görünümdeki sarı meyveleri, 10 mm'ye kadar büyüme gösterir. Çoğunlukla Fagaceae familyasındaki türler üzerinde yaşam alanı bulan bu tür, 600-2000 m rakım aralığında gözlemlenmiştir [1]. Dünya üzerindeki yayılışı Orta ve Güneydoğu Avrupa, Batı İran arasında kalan ülkelerde ve Doğu Himalaya'da görülür [2]. Türkiye'de Istranca, Asıl Ege, Hakkari ve Adana Bölümlerinde doğal olarak yer alır [3].

50 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ya da gölge alanlarda kalan dallar üzerinde yaşayabilir.

Fazla neme ihtiyaç duymaz, kuru havalarda yaşayabilir.

Kestane, meşe gibi ağaçların dallarını sever.

Aşırı sıcak ya da soğuk olmayan ılımlı alanlarda yaşayabilir.

Tam bir kök yapısına sahip olmadığı için konakladığı bitkilerden daha az suya ve besine ihtiyaç duyar [4].

Fazla suya ihtiyaç duymaz; ancak su ihtiyacını konakladığı bitkiden aldığı için susuzluğa dayanıksızdır.

Konakladığı bitkilerin gelişimini azaltabildiği için dikkat edilmesi gereken bir bitkidir [5]. Bundan farklı olarak meyvelerinin yaban hayatındaki diğer canlı gruplarına besin sağlaması, ekolojik döngülere katkı sağlaması gibi olumlu kullanım alanlarına da sahiptir.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol: 7). Edinburgh University Press.
2. https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:549404-1
3.Ekim, T. (2012). Loranthus. Şu sitede: Bizimbitkiler (2013). http://www.bizimbitkiler.org.tr.
4.Scalon, M. C., & Wright, I. J. (2015). A global analysis of water and nitrogen relationships between mistletoes and their hosts: broad-scale tests of old and enduring hypotheses. Functional Ecology, 29(9), 1114-1124.
5.Pennings, S. C., & Callaway, R. M. (2002). Parasitic plants: parallels and contrasts with herbivores. Oecologia, 131(4), 479-489.

F1: Martin A. PRINZ https://www.inaturalist.org/observations/196023464.
F2: Martin A. PRINZ https://www.inaturalist.org/observations/99995873.
F3: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/observations/158568456
F4: Martin A. PRINZ https://www.inaturalist.org/observations/91625584.

7a

DOĞAL

Meyveleri oldukça zehirli, çiçekleriyle etkili, gösterişli ağaç...

Melia azedarach

Tespih Ağacı

Kışın yaprağını döken, 10-15 m'ye kadar boylanabilen küçük bir ağaçtır. Genel görünüm olarak dişbudakları anımsatır. Çatlaklı gövde kabuğuna sahiptir. Çift-katlı tüysü bileşik yaprakları vardır. Yaprakçıklar, 2-5 cm uzunluğunda yumurta-elips şeklindedir. Yaprakçık kenarları dişli, uçları sivridir. Leylak rengindeki çiçekler ilkbahar-yaz aylarında açar. Yaprakların koltuğundan çıkan çiçekler salkım halinde kurul oluşturur. Tespih tanesi büyüklüğündeki iri ve yuvarlak çekirdekli sulu oldukça zehirli meyveler demetler halinde bulunur ve sürgünlerde uzun zaman kalabilirler. Olgunlaşınca kabuğu açık sarı bir renk alır [1]. Anavatanı Hindistan, Çin ve Himalaya'dır. Türkiye'de ise Çatalca-Kocaeli, Asıl Ege, Antalya, Adana, Orta Fırat, Dicle alt bölgelerinde doğal yayılış gösterir [2].

10-15 m
arası boy yapmaktadır.

Doğrudan güneş alan veya yarı gölgeli yerleri tercih eder.

Yüksek nem isteğine sahiptir.

İyi drenajlı ve hafif nemli toprakları tercih eder.

Yüksek sıcaklıkları tercih eder. 25-35 °C arası ideal yetişme ortamıdır.

Rüzgarlı koşullara karşı orta düzeyde dayanıklıdır.

Orta derecede kuraklığa dayanıklıdır.

Tespih ağacından elde edilen Melia yağından, kabuklarından faydalanıldığı gibi, İtalya'da meyvelerinden kolye yapılır. Odunu nefesli müzik aletlerinin yapımında kullanılır.

1.Akkemik, Ü. (2018). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalılan. T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Genel Müdürlüğü (ISBN: 978-605-9550-14-7).
2.https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Melia-azedarach

F1. Mustafa GÖKMEN (CC BY-NC 4.0) via iNaturalist. https://www.inaturalist.org/observations/139893790
F2. https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:578949-1
F3. https://tuncbotanik.com/urun/tespih-agaci-fidani-melia-azedarach/1572
F4: Mehmet ÇELİK https://www.inaturalist.org/observations/150863367.

8a

DOĞAL

Cazip çiçekleri ve etkili formu ile çekici ancak zehirli bir peyzaj bitkisi...

Nerium oleander

Zakkum

Herdemyeşil, yuvarlak formlu, 6 m'ye kadar boylanan, çok dallı bir çalı veya küçük bir ağaçtır. Sert dokulu yaprakları 6-30 x 1-3 cm, genellikle 3`lü çevrel dizilişli, dar eliptik, sivri uçlu ve ortasında beyaz bir çizgi bulunur [1,2]. Çiçekler; beyaz, pembe veya koyu kırmızı, gösterişli, 3-4 cm çapta, güzel kokuludur. Nisan-eylül (ekim) aylarında açar. Folikül meyve silindirik ve 10-18 cm uzunluktadır. Deniz seviyesinden başlayarak 800 m yükseltiler arasında; göl, nehir, çay ve dere kenarlarında görülebilir [1]. Bitkinin geniş bir kök sistemi vardır [3]. Yaprakları kauçuk yapmak için kullanılabilen az miktarda lateks içerir [3]. Hızlı büyüyen ve az bakım gerektiren türün çok sayıda kültüvarı yetiştirildiğinden, günümüzde dünyanın büyük bölümünde yaygın kullanılan peyzaj bitkileri arasında yer alır.

6 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Doğrudan güneş alan yerleri tercih eder. Gölgede büyüyemez.

Kuru veya nemli ortamları tercih eder.

İyi drene edilmiş kumlu, tınlı ve killi topraklarda, hafif asitliden alkali, kireçli topraklara kadar çok çeşitli topraklarda büyüyebilir [3,4].

Ortam sıcaklığı -10 °C üzerindeki bölgelerde yaşar. Don olmayan koşullar için uygundur [4].

Kuraklığa ve denizel etkilere dayanabilir. Tuza ve atmosferik kirliliğe dayanıklıdır [3]. Budanmaya elverişlidir.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Bitkinin tamamı insanlar ve hayvanlar için zehirlidir. Otoyollarda, refüjlerde, kentsel alanlarda, toprak stabilizasyonunda, canlı çit yapımında, kıyılarda, estetik ve fonksiyonel amaçlar için kullanılabilir.

1.Davis, P. H. (1978). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 6, p. 159). Edinburgh University Press, Edinburgh.
2.Akkemik, Ü. (2014). Türkiye'nin Doğal-Egzotik Ağaçları ve Çalıları I. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
3. https://pfaf.org/User/Plant.aspx?LatinName=Nerium+oleander
4. https://www.rhs.org.uk/plants/98456/nerium-oleander-l/details

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

6a

DOĞAL

Toprak stabilizasyonuna katkı sağlayan dikenli bir çalı...

Paliurus spina-christi

Karaçalı

Kışın yaprağını döken, 2-4 m arası boy yapan, gevşek formlu bir çalıdır. Dallar esnek ve aşırı dikenlidir. Basit oval formda yapraklarında dipten gelen 3 damar belirgindir. Mayıs-temmuz arası sarı renkli, hafif kokulu çiçekler oluşturur. Çiçek kurulu salkım şeklindedir. Meyveler küresel formda ortada geniş bir kanatla çevrilidir ve 2-2.5 (-3) cm çaptadır [1]. Meyveler önceleri sarımsı yeşil daha sonra kahverengi renkte, yassı, sert ve kuru bir görünümdedir [1, 2]. Dünya üzerinde Güney Avrupa'dan (Fas, İspanya) Batı Asya'ya kadar (Tacikistan) yayılmakta, Türkiye'de ise doğal olarak 1400 m yükseltiye kadar yetişmektedir. Yavaş veya orta düzeyde büyüme hızına sahiptir. Böceklerle tozlaşmakta olup iyi bir nektar kaynağıdır [3].

2-4 m
arası boy yapmaktadır.

Güneşli veya yarı gölge yerleri tercih eder.

Kuru veya nemli toprak tercih eder.

İyi drene edilmiş, hafif asitliden çok alkali topraklara kadar birçok alanda gelişebilir [4].

Ortam sıcaklığı -20 °C üzerindeki bölgelerde yaşar.

Kentsel hava kirliliğine dayanıklıdır. Kuraklık koşullarına karşı toleranslıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Canlı çit uygulamaları ve erozyonla mücadele için uygun bir türdür. Meyveler çiğ veya kurutulmuş olarak yenilebilir özelliktedir [4]. Tıbbi amaçlarla sıklıkla kullanılır.

1.Davis, P. H. (1967). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 2, p. 523). Edinburgh University Press, Edinburgh.
2.Akkemik, Ü. (2014). Türkiye'nin Doğal-Egzotik Ağaçları ve Çalıları II. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
3.Malkoç, M., Kara, Y., Özkök, A., Ertürk, Ö., & Kolaylı, S. (2019). Karaçalı (Paliurus spina-christi Mill.) balının karakteristik özellikleri. U.An D.-U.Bee J., 19(1), 69-81.
4. https://pfaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Paliurus+spina-christi#:~:text=It%20can%20grow%20in%20semi,soil%20and%20can%20tolerate%20drought

F1: https://www.inaturalist.org/observations/46398821
F2: https://www.inaturalist.org/observations/194913369
F3: https://www.inaturalist.org/observations/180945952
F4: https://www.inaturalist.org/observations/46398821

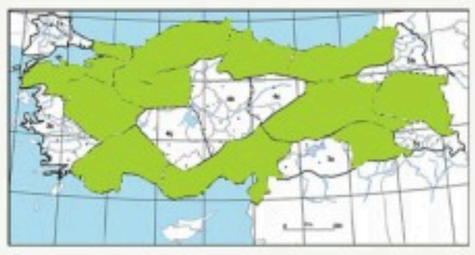

Ilıman iklimlerde gelişebilen, çok yıllık, odunsu çalı formunda...

Periploca graeca var. *graeca*

Gariplerurganı

Kışın yaprağını döken sarılıcı bir çalıdır. 10-15 (-30) m'ye kadar ağaçlar üzerinde sarılarak yükselebilir. Çiçekleri 15 cm uzunluğundaki şemsiyemsi salkım halinde, nisan-ağustos ayları arasında kırmızımsı menekşe renginde açar [1]. Zakkumgiller (Apocynaceae) ailesinden bir türdür [2]. Dünya üzerinde Doğu Akdeniz havzası, Kafkasya, Kuzey İran, Kuzey Irak'ta yayılır. Ülkemizdeki yayılışını ise Çatalca-Kocaeli ve Güney Marmara bölümleri, Karadeniz Bölgesi, İç Anadolu'nun batısı, Yukarı Sakarya, Yukarı Fırat, Yukarı Murat (Van) ve Dicle Bölümleri ile Akdeniz Bölgesi'nde yapar [2,3,4].

10-15 m
arası boy yapmaktadır.

Tam güneş ışığını sever.
Yarı gölge koşullarında da yetişebilir.

Orta derecede nemli toprakları tercih eder.

İyi drene olan, hafif kireçli veya taşlı toprakları sever.

Ilıman iklimlerde iyi yetişir.
Soğuk hava koşullarına karşı duyarlıdır.

Çevresel değişkenlere karşı orta derecede dayanıklıdır.

Kuraklık koşullarına karşı dayanıklıdır.

Peyzaj tasarımında süs bitkisi olarak tercih edilir. Geleneksel tıpta bazı kültürlerde bitkisel tedavi amaçlı olarak kullanılabilir.

1.Akkemik, Ü. (Ed.). (2018). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalıları. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
2.https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Periploca-graeca-var.-graeca
3.Browicz, K. (1978). Periploca L. In P. H. Davis (Ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 6, pp. 164–165). Edinburgh University Press.
4.Güner, A., Akyıldırım, B., Aldayış, M. F., Çıngay, B., Kanoğlu, S. S., Özkan, A. M., Öztekin, M., & Tuğ, G. N. (2012). Türkçe bitki adları. In A. Güner, S. Aslan, T. Ekim, M. Vural, & M. T. Babaç (Eds.), Türkiye bitkileri listesi (Damarlı bitkiler). Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi ve Flora Araştırmaları Derneği Yayını.
5. https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:100459-1

F1: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:100459-1
F2: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:100459-1
F3: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:100459-1
F4: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:100459-1

1b

DOĞAL

Ülkemizde en yüksek rakımlara dayanıklı kanaatkar bir çam türü...

Pinus sylvestris var. *hamata*

Sarıçam

Herdemyeşil, 20-25 (-40) m boy ve 6-8 m çap yapabilen, gençken konik, yaşlanınca yaygın formlu bir ağaçtır. Gövde, sarı-açık kahve renklidir. İğne yaprakları 3-8 cm uzunluğunda, batıcı, mavi-yeşil renkte ve ekseni etrafında kıvrıktır. Kozalakları yaklaşık 7 cm uzunluğunda ve 3,5 cm çapında, oval formlu, dip tarafı çarpık konik biçimindedir [1]. Dünyada Avrupa'dan Kafkasya'ya kadar yayılır. Türkiye'de Kuzey Anadolu, İç Batı Anadolu, Yukarı Fırat, Bolu, Sinop, Sivas, Artvin, Kütahya ve Erzincan yörelerinde 100-2100 (-2500) m'ler arasında güney yamaçlarda doğal olarak yayılış gösterir [2].

20-25 m
arası boy yapmaktadır.

Güneşli alanları tercih eder.

Hava nemi yüksek yörelerde yetişir.

Hafif kumlu balçık topraklarda yetişir.

-45 °C'ye dayanabilir.

Kent iklimine, gölgeye, rüzgara, soğuğa ve dona dayanır.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır.

Yaprak, tohum reçinesi tıbbi alanda değerlendirilir [3]. Kurak yamaçların ve kumul alanların ağaçlandırılmasında kullanılır.

1.Pamay, B. (1993). Bitki Materyali I, Ağaç ve Ağaççıklar. Orhan Ofset, İstanbul.
2.Davis, P.H. (ed.), 1965. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 1. Edinburgh: Edinburgh University Press.
3.Johnson, C.P. (1862). The Useful Plants of Great Britain, William Kent & Co. , 23, Paternoster Row, London.

F1:https://www.inaturalist.org/observations?taxon_id=58722&user_id=m_gokmen
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4 : Mustafa VAR

Parlak yeşil yaprakları ve meyve güzelliği ile küçük bir ağaç...

Pistacia khinjuk

Bıttım

Kışın yaprağını döken, yuvarlak-yayvan taçlı ağaçlar oluşturur. 8-10 m'ye kadar boylanabilir. Yapraklar 5-7 yaprakçıktan oluşur. Yaprakçıklar ovalden mızrak şekline kadar değişir. Çiçekler *Pistacia vera*'ya benzemekle beraber daha sık salkımlı, tüylü ve kızılımsı kırmızıdır. Çiçek salkım sapları yeşil yada açık yeşildir. Çiçeklenmesi en geç olan türlerden biridir. Meyveler hafif küremsi, hafif basık, 10 mm uzunlukta, 8 mm genişlikte olup endokarp serttir. 100 meyve ağırlığı 10-65 g arasında değişir. Doğada iri meyveli ve küçük meyveli olarak iki tip ayırt edilir. İri meyveli olanlar yağlıdır. Doğal aşılama bahçeleri genellikle yağlı tip üzerinedir. Bu tür kültür antepfıstıkları ile iyi uyuşma gösterir ve anaç olarak kullanılır. Ülkemizde güneydoğu Anadolu'da ve İran'da büyük mesçereler halinde bulunur [1,2].

8-10 m
arası boy yapmaktadır.

Işığı seven bir türdür.

Yüksek nemden hoşlanmaz.

Zayıf topraklarda bile yetişebilen kuvvetli kök sistemine sahip bir türdür. Derin ve kireçli toprakları sever.

Kışın -19 C ye dayanabilir. Çiçekler -1,4 C de don zararına uğrar.

Ilıman iklim kuşağının meyve ağacıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Kültür antep fıstıklarına anaç olarak kullanılır. Gösterişli çiçek yapısı ile kaldırım ve yol kenarlarında tercih edilebilir.

1. Özçağıran, R., Ünal, A., 2003. Sert çekirdekli meyveler. Ege Üniversitesi Ziraat Fak. Yay. No: 553 İzmir.
2. Davis, P.H. (ed.), 1972. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 4. Edinburgh: Edinburgh University Press.

F1: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:70252-1
F2: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:70252-1
F3: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:70252-1
F4: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:70252-1

Daha çok meyveleri için tercih edilen değerli bir ağaç...

Pistacia vera

Antep Fıstığı

Kışın yaprağını döken, 10 m'ye kadar boylanabilen çalı veya küçük bir ağaçtır. Yapraklar genellikle 3 veya 5, nadiren 7 yaprakçıktan oluşan tek tüysü bileşik yapraktır. Yaprakçıklar oval veya geniş mızrak şeklinde, 5-10 x 3-6 cm boyutlarda, sivri veya küt uçludur [1]. Ayrı bireylerde bulunan erkek çiçekleri kırmızı, dişi çiçekleri ise beyaz renktedir [2]. Meyveler oval-dikdörtgen şeklinde, 16-29 x 9-12 mm boyutlarındadır. "Antep Fıstığı" olarak yenilebilen tohumları için cinsin diğer bir türü olan *Pistacia atlantica* ile aşılanır. Dünyada İran, Afganistan ve Orta Asya'da yayılır. Türkiye'de genel olarak Gaziantep, Maraş, Urfa ve Mardin yörelerinde yetiştirilir [1].

10 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli alanları tercih eder.

İyi drene edilmiş orta nemli ortamlarda iyi gelişir.

Hafif kumlu toprakta iyi gelişir.

Ilıman iklimlerin bitkisidir. -18 ºC'ye de dayanabilir.

Fakir topraklara ve orta derecede tuzlu ortamlara karşı dayanıklıdır.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır.

Yenilebilir meyveleri için hasat edilir. Gıda ve tıbbi sanayisinde birçok alanda değerlendirilir [3]. Çiçek ve meyve güzelliği için kullanılır. Gölge ağacı olarak da değerlendirilir.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1967). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 2). Edinburgh University Press.
2.Burnie, G., Forrester, S., Greig, D., Guest, S., Harmony, M., Hobley, S., & Ryan, S. (2004). Botanica. Tandem Verlag GmbH.
3.Mandalari, G., Barreca, D., Gervasi, T., Roussell, M. A., Klein, B., Feeney, M. J., & Carughi, A. (2021). Pistachio nuts (Pistacia vera L.): Production, nutrients, bioactives and novel health effects. Plants, 11(1), 18. https://doi.org/10.3390/plants11010018

F1. https://www.inaturalist.org/lifelists/m_gokmen?details_view=observations&taxon_id=122975
F2. Alper UZUN
F3. Alper UZUN
F4. https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:70280-1

Nehir ve dere kenarlarında heybetli gövdesi ve geniş yaprakları ile bilinen, uzun ömürlü bir ağaçtır...

Platanus orientalis

Çınar

Kışın yaprağını döken, 30 m boylanabilen, geniş tepeli bir ağaçtır [1]. Gövde açık gri veya yeşilimsi gri renktedir. Gövde kabuğu küçük pullar halinde çatlar ve dökülür [2]. Açık yeşil renkli yapraklar 5-7 loblu, loblar derin, orta damara kadar ilerler. Yaprak 10-20 cm ve kenarları kaba dişli, dişlerin uçları sivridir. Yaprak sapı 3-8 cm arasında değişir. Yaprak tabanı huni gibi genişleyerek tek pullu tomurcuğu içerisinde saklar. Çiçeklenme mart-mayıs aylarındadır. Bileşik meyve küreleri (2-2,5 cm) uzun bir sap üzerinde 2-6 adettir. Çok sayıda tüylü aken meyveden oluşur ve olgunlaştığında dağılır [3]. Yayılışı Güneydoğu Avrupa, Türkiye ve Batı Asya'dan Himalayalar'a kadar uzanır [1]. Türkiye'de hemen hemen tüm ormanlık alanlarda ve dere içlerinde doğal olarak bulunur.

30 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ve kısmi gölgeli vadi tabanlarını tercih eder [3].

Dere vejetasyonu elemanıdır ve yüksek hava nemini sever.

Derin, verimli, drenajı iyi toprakta yetişir.

Ilıman iklimleri (10-35 °C) sever, yine de -25°C'nin altına kadar soğuğa dayanıklıdır.

Rüzgâra, egzoz gazlarına ve hava kirliliğine karşı dayanıklıdır [3].

Su kıtlığını sevmez, kuraklığa karşı hassastır [4].

Peyzajda soliter olarak ya da yol kenarı (alle) ağaçlandırmalarında kullanılmaktadır. Yapraklarının tıbbi özellikleri vardır [5].

1.Davis, P. H. (Ed.). (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7, pp. 656–657). Edinburgh University Press.
2. https://www.treesandshrubsonline.org/articles/platanus/platanus-orientalis/
3. https://www.ebben.nl/nl/treeebb/plorient-platanus-orientalis/#?search%5B0%5D=Platanus%20orientalis
4.Huxley, A. (1992). The new RHS dictionary of gardening. MacMillan Press.
5.Chopra, R. N., Nayar, S. L., & Chopra, I. C. (1986). Glossary of Indian medicinal plants (including the supplement). Council of Scientific and Industrial Research.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

4a

DOĞAL

Hızlı büyüyen, yuvarlak tepeli, altuni sonbahar renklenmesi ile gösterişli bir ağaç...

Populus alba

Akkavak

Kışın yaprağını döken, 30-40 m boylanabilen, kalın dallı, geniş tepeli, hızlı büyüyen bir ağaçtır. Beyazımsı-gri renkli kabuk önce düz yaşlandıkça derin çatlaklıdır. Yapraklar elipsten 5 parçalı lopluya kadar değişiklik gösterir. Üst yüzü koyu yeşil, alt yüzü beyazımsı boz/gümüşi tüylerle kaplı ve kenarları düzensiz dişlidir. Çiçeklenme yapraklanmadan önce görülür [1]. Erkek çiçekler 8-10 cm, dişi çiçekler ise 5-10 cm boyundadır [2,3]. Meyve kapsül şişemsi şekilde, hemen hemen sapsızdır [4]. Kolayca kök sürgünü verir. Kuzey Afrika, Güney ve Orta Anadolu'dan Orta Asya'ya kadar yayılış gösterir [5].

30-40 m
arası boy yapmaktadır.

Güneşli ortamları sever, kısmı olarak gölgeye dayanıklıdır [6].

Nem isteği orta derecededir. Az nemli karasal iklimlerde de yetişebilir [1].

Geçirgen ve nemli toprakları sever. Asit ila alkali ve hafif killi topraklarda yetişebilir.

Soğuklara karşı dayanıklıdır (- 34 °C).

Rüzgâra karşı oldukça dirençlidir ve bazı kirlilik türlerine karşı da dayanıklıdır. Bu nedenle şehir içi peyzajda kullanılabilir.

Kuraklık toleransı orta derecede olup nehir kıyıları ve sulak alanlarda daha iyi yetişmektedir.

Rüzgâr önlemede, yeşil alanlarda tek ve gruplar halinde, yol ağacı ve yangına dayanıklı olması ile çok farklı kullanım alanları vardır.

1.Var, M. (2003). Bitki Tanıma ve Değerlendirme Ders Notları (197 s.) KTÜ Orman Fakültesi, Trabzon (Basılmamıştır).
2. http://www.efloras.org/florataxon.aspx?flora_id=2&taxon_id=200005643
3. http://legacy.tropicos.org/Name/28300002?projectid=32
4.Davis, P. (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7). Edinburgh: Edinburgh University Press.
5.Ansin, R., & Özkan, Z. C. (2006). Tohumlu bitkiler: Odunsu taksonlar (KTÜ Orman Fakültesi Yayınları, Fakülte Yayın No: 19). Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi.
6.Caudullo, G., & de Rigo, D. (2016). Populus alba in Europe: Distribution, habitat, usage and threats.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mick ELLIOT, İNaturalist. https://www.inaturalist.org/observations/182496771
F4: Mustafa VAR

Sulak alan kenarlarında iyi yetişen oldukça dekoratif bir bitkidir...

Populus euphratica

Fırat Kavağı

Bol sürgün veren, 10-15 m boyunda küçük bir ağaçtır. Kabuk gri, genç sürgünler sarımsı kahverengi, tüysüzdür. Yapraklar sığ dişli, 12 x 0,5-4 cm'ye kadar, derimsi, tüysüz, mavimsi yeşil, genç bitkilerde ve uzun sürgünlerde lineerdan uzamış-ovata, bütün, yaşlı ağaçlarda ve kısa sürgünlerde oval-eşkenar dörtgen, eliptik-yuvarlak şekillidir. Yaprak sapı 3,5 cm uzunluğundadır. Dişi kedicikler gevşek ve çiçekler uzun saplıdır. Kapsül meyve 10-12 mm, pürüzsüz, tüysüz/gençken hafif tüylü, 2-3 kapaklıdır. Deniz seviyesinden 1650 metreye kadar olan yükseltilerde, nehir kıyıları ve sular altında kalan yerlerde, bazen de tuzlu topraklarda bulunur. Kuzey Afrika'dan Orta Doğu ve Orta Asya'ya ve Batı Çin'e kadar uzanır. Türkiye'de Güney ve Güneydoğu Anadolu'da (İçel, Kahramanmaraş, Gaziantep, Urfa, Siirt, Mardin, Hakkâri) doğal olarak yayılır [1,2].

10-15 m arası boy yapmaktadır.

Tam güneş toleransı yüksektir. Gölgede yetişemez [3,4].

Kurak ve yarı kurak alanlarda yetişir.

Nemli ve ıslak toprağı tercih eder. Tuzlu ve acı suya dayanıklıdır

Bu türü son derece geniş bir çevre sıcaklığı aralığına (–40 °C ila 45 °C) dayanıklı olabileceği düşünülmektedir [5].

Fakir topraklara ve soğuklara karşı dayanıklıdır [3,4].

Su ile direkt temasının olduğu her bölgede yetişir. Doğrudan kuraklığa karşı dayanıksızdır [3,4].

Peyzajda su ve gölet kenarlarının projelendirilmesinde kullanılır. Yakacak odun olarak kullanıldığı için bu türe ait ormanlar büyük ölçüde yok olmuş veya çoğunlukla parçalanmıştır [3,5].

1. Davis PH 1965-85. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol I-IX., Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. Plants of the World Online 2020. Plants of the World Online [link]
3. Populus euphratica". Agroforestry Tree Database. World Agroforestry Centre. Archived from the original on 2012-07-31. Retrieved 2013-04-16.
4. Treshkin, S.Y., S.K. Kamalov, A. Bachiev, N. Mamutov, A.I. Gladishev and I. Aimbetov. 1998. Present status of the tugai forests in the lower Amu-Dar'ya Basin and problems of their protection and restoration. pages 43-53 in Ecological Research and Monitoring of the Aral Sea Deltas. A Basis for Restoration. UNESCO Aral Sea Project, 1992-1996 Final Scientific Reports, UNESCO, Paris, France.
5. Chen J, Yin W, Xia X. 2014. Transcriptome Profiles of Populus euphratica upon Heat Shock stress. Curr Genomics 15(5): 326-340.

F1: Alper UZUN
F2: Alper UZUN
F3: Alper UZUN
F4: Alper UZUN

9a

KÜLTÜR

İyi gelişmiş kök sistemine sahip çok yıllık bitki...

Prosopis farcta

Çediotu

Fabaceae familyasında yer alan; alçak, dağınık, dikenli çıkıntıları olan gövdeye sahiptir. 30 ile 100 cm arasında boylanabilir [1,3]. Gümüşi renkli yapraklar her biri 8-12 çift yaprakçıktan oluşan iğne yaprak formundadır [1,3]. Çiçekler yaklaşık 25-40 x4-6 mm boyutundadır ve nisan–mayıs aylarında açar [1,2,3]. Sarı renge sahip çiçekler nispeten gösterişsizdir. Meyve 12-30 x 10-15 mm, ovalden dikdörtgene kadar, kıvrık, şişkin, koyu kahverengidir [1]. İyi gelişmiş kök sistemi ve rizomları toprağın 15-20 m derinliğine kadar uzanabilir [2]. 0-1400 m' de yayılış gösteren türe kumullarda ve çıplak alanlarda rastlanır. Genel dağılımı Arabistan, Mısır, Kıbrıs, İran, Suriye Çöl, Afganistan, Transkafkasya, Orta Asya'dır [4]. Türkiye' de Elazığ, Muş, Adana, Mersin, Hatay, Kahramanmaraş ve Diyarbakır çevrelerinde kayıt altına alınmıştır [5].

30-100 cm
arası boy yapmaktadır.

Güneşli yerleri tercih eder.

Nem isteği azdır.

Kumlu topraklarda iyi gelişim gösterir.

Sıcaklık açısından geniş bir tolerans aralığına sahiptir.

Hafif tuzlu esintilere dayanıklıdır.

Kuraklık toleransı yüksektir.

Derin kök yapısı ile erozyona maruz kalan alanlarda onarım amaçlı kullanılabilir.

1. Davis, P.H. (ed.), (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 1. Edinburgh: Edinburgh University Press.
2. Agirman, E., Celik, I., & Dogan, A. (2022). Consumption of the Syrian mesquite plant (Prosopis farcta) fruit and seed lyophilized extracts may have both protective and toxic effects in STZ-induced diabetic rats. Archives of Physiology and Biochemistry, 128(4), 887-896.
3. Öztekin, M. (2014). Rosmarinus officinalis L., Ünal Akkemik (Editör).Türkiye'nin Doğal-Egzotik Ağaç ve Çalıları II, , Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 391.
4. NGBB (2024). Bizim Bitkiler. https://bizimbitkiler.org.tr.
5. Tübives, (2024). Türkiye Bitkileri Veri Servisi. http://194.27.225.161/yasin/tubives/index.php

F1: https://www.inaturalist.org/observations/35690787
F2: https://www.inaturalist.org/observations/35690787
F3: https://www.inaturalist.org/observations/35690787
F4: https://www.inaturalist.org/observations/35690787

İnsanlık tarihinin tüm zamanlarında adından bahsettiren şifalı bir meyve...

Punica granatum

Nar

Kışın yaprağını döken, yuvarlak taç yapısına sahip, orta-küçük büyüklükte, genellikle 2-5 m'ye kadar taç boyu yapabilen bir ağaç olmasına rağmen, bazı bölgelerde 10 m'ye kadar boylanabilir. *Punica granatum* var. *nana* bodur formu olup 1-1,5 m taç yapar. Nar bitkisi uzun ömürlüdür (200-300 yıl). Yaprakları sivri elips şekillidir. Çiçekleri iri, taç yaprakları çok katlı, taç yapraklarının renkleri beyaz, pembe, kırmızı veya bu renklerin karışımı olabilir. Nar meyveleri çiçeklenmeden 6-7 ay sonra derim olumuna gelir. Hasat ekim-kasım aylarında yapılır. Anavatanı Güney Asya, Kafkaslar, Yakındoğu olarak bilinir. Nar bütün dinlerde kutsal meyve olarak kabul edilir [1].

10 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Nar, iyi ışık isteyen bir bitkidir. Güneşli habitatları tercih eder.

Meyve olgunlaşma döneminde nemden hoşlanmaz.

Farklı toprak tiplerinde yetişebilir. Organik maddece zengin, orta bünyeli, drenajı iyi toprakları tercih eder.

Uzun ve sıcak bir yaz periyodu ister.

Subtropik iklim bitkisi olmasına rağmen mutedil iklimlerde de yetişir.

Subtropik iklim bitkisi olup kuraklığa az-orta dayanıklıdır.

Çiçek güzelliği, sonbaharda altın sarısı sararması ve meyve güzelliği ile çok değerli bir bitkidir. Meyveleri mineraller ve antosiyanin açısından zengindir.

1.Yılmaz , C. (2007). Nar. Hasad Yayıncılık, İstanbul.

F1: Ali İSLAM
F2: Ali İSLAM
F3: Ali İSLAM
F4: Ali İSLAM

Ilıman iklimlerde gelişebilen, büyük çalı veya küçük bir ağaçtır...

Pyrus syriaca var. syriaca

Çakal Armudu

Kışın yapraklarını döken 12 m'ye kadar boylanabilen dikenli bir ağaçtır. Kenarları testere dişli 1,5-3 cm boyutlarında tüysüz yaprakları vardır. Nisan-mayıs aylarında beyaz renkli, çok sayıda çiçek taşıyan, ortalama 2,5 cm boyutlarında çiçek kurulları oluşturur. Çanak yaprakları kalıcıdır [1]. Gülgiller (Rosaceae) ailesinden bir türdür. Türkiye'de Batı ve Orta Karadeniz, Yukarı Fırat, Erzurum-Kars, Yukarı Murat-Van, Hakkâri, Antalya, Adana, Orta Fırat, Dicle alt bölgelerinde doğal yayılış göstermektedir [2]. Bu türün doğal yaşam alanı Doğu Akdeniz'den Iran'a kadardır [3].

12 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli veya hafif gölgeli alanlarda iyi gelişir.

Orta derecede nemli toprakları tercih eder.

İyi drene edilmiş, hafif kireçli topraklarda en iyi şekilde yetişir.

Ilıman iklimleri tercih eder; sıcak yazlar ve soğuk kışlar bu bitki için uygundur.

Zorlu çevre koşullarına ve değişken iklim koşullarına karşı dayanıklıdır.

Kuraklık koşullarına karşı orta derecede dayanıklıdır; ancak düzenli sulama, en iyi gelişmeyi sağlar.

Bahçe bitkisi olarak kullanılabilir; meyveleri yenilebilir ve çeşitli reçineler üretilebilir.

1.Browicz, K. (1972). Pyrus L. In P. H. Davis (Ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4, pp. 160-168). Edinburgh University Press.
2.https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Pyrus-syriaca
3.https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:731282-1

F1: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:731282-1
F2: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:731282-1
F3: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:731282-1
F4: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:731282-1

Yuvarlak tepe tacı yapan çalı, küçük bir ağaç...

Quercus brantii

Karameşe

Kışın yaprağını döken, 6(-10) m'ye kadar boylanabilen, yuvarlak tepe tacı yapan çalı veya küçük bir ağaçtır. Gövde kabuğu gri renkli ve pürüzsüzdür. Genç sürgünler yoğun sarımsı tüylüdür tomurcuklar oval şekilli yaklaşık 4mm ve tüylüdür. Yaprakları 10(-13) x 3-6 cm boyutlarında, oval dikdörtgen-yumurtamsı şekilli ve kenarları dişlidir. Meyve kadehi yarı küre biçiminde 25-30 mm çapında ve kısa saplıdır (4-5 mm). Kadeh palamutun 1/3'ünü veya yarısını içine almıştır [1,2]. Dünya üzerinde coğrafi yayılışı, Türkiye, Kuzey Suriye, Kuzey Irak, Batı ve Güney İran'dır. Türkiye'de Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerinde, Malatya, Elazığ, Siirt, Bitlis, Maraş, Urfa, Diyarbakır, Mardin ve Hakkari yörelerinde, 350-1700 m yükseltiler arasında, kalkerli eğimli alanlarda diğer doğal meşe türleri ile birlikte doğal yayılış gösterir [1].

10 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli alanları tercih eder, gölgede gelişemez.

İyi drene edilmiş nemli ortamlarda iyi gelişir.

Hafif asidik, nötr ve bazik, alkali ve derin toprakları tercih eder.

-5º C'ye dayanabilir.

Orta miktarda dona dayanıklıdır.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır.

Bitkinin tüm kısımları tanen içerir. Palamutları bir çok kültürde geleneksel tıbta değerlendirilir [3]. Peyzajda gölge ağacı olarak tek ya da grup kullanımlarında etkilidir.

1. Davis, P.H. (ed.), 1978. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 7. Edinburgh: Edinburgh University Press.
2. Yaltırık, F. (1984). Türkiye meşeleri: teşhis kılavuzu. Yenilik Basımevi.
3. Söhretoglu, D., Ekizoglu, M., Kiliç, E., & Sakar, M. K. (2007). Antibacterial and antifungal activities of some Quercus species growing in Turkey. FABAD Journal of Pharmaceutical sciences, 32(3), 127.

F1: Mustafa GÖKMEN, https://www.inaturalist.org/observations/38174853
F2: Mustafa GÖKMEN, https://www.inaturalist.org/observations/38174853
F3: Mustafa GÖKMEN, https://www.inaturalist.org/observations/38174853
F4: Mustafa GÖKMEN, https://www.inaturalist.org/observations/89766192

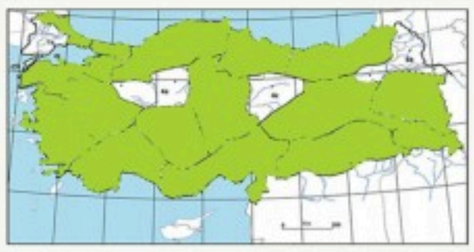

Peyzaj ve endüstri için önemli, küçük bir ağaç...

Quercus infectoria

Mazı Meşesi

Kışın yaprağını döken ya da yarı herdemyeşil, boyu 1-4 m, nadiren 10 m'ye kadardır. Yaşlı gövde kabukları çatlaklıdır. Kenarları çoğunlukla ondüleli olan yaprakları, 4-8 testeremsi loplu veya tam kenarlıdır. Derimsi sertlikte yaprakların 10x4,5 cm boyutlarında, yumurta veya dar dikdörtgensi şekillerdedir. Bir yılda olgunlaşan meyvelerin 2/3'lük kısmı kadeh içinde kalır. Meyve sapsızdır, nadiren 5-10 mm sap görülebilir. Mazı arısının etkisiyle tomurcukta oluşan "Mazı" adlı patolojik oluşumlar çok karakteristiktir. Genellikle Anadolu'nun iç kesimleri hariç, Trakya, Kuzey, Batı ve Doğu Anadolu'da 150-1850 m rakımlar arasında yayılış gösterir. Dünya'da Yunanistan, Kıbrıs, Filistin, Transkafkasya, İran ve Irak'ta yayılmaktadır.

1-4 m
arası boy yapmaktadır.

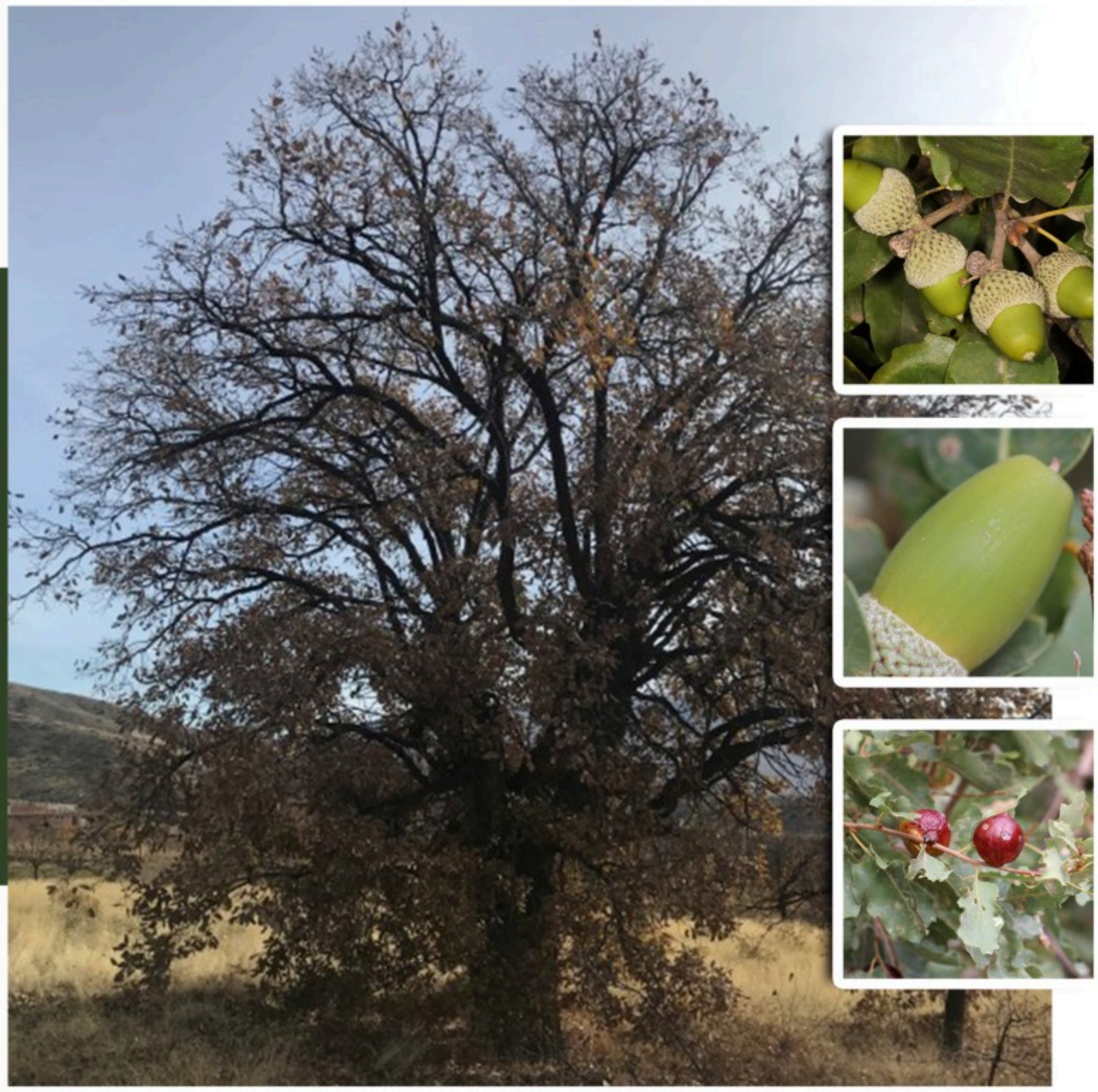

Yarı gölge ve güneşli habitatlarda yetişir.

Düşük nemli ve nemsiz alanları yeğler.

Humusça fakir, kumlu balçık derin toprakları sever. Taşlı ve kuru topraklara da uyumludur.

Ilıman ve yarı nemli iklimlerde yetişir.

Soğuğa kısmen, donlara mutedil derecede dayanır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Rüzgâr perdesi olarak kullanılır. Ayrıca uzun süre yapraklı olması sebebiyle toz ve gürültü perdesi olarak da kullanılır. Mazıları tanen bakımından zengindir. Deri tabaklamada kullanılır.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7). Edinburgh University Press.
2.Öztürk, S. (2013). Türkiye meşeleri teşhis ve tanı kılavuzu. T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Tasarım Baskı CTA Ltd.
3.Güner, A., Aslan, S., Ekim, T., Vural, M., & Babaç, M. T. (Eds.). (2012). Türkiye bitkileri listesi (damarlı bitkiler). Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi ve Flora Araştırmaları Derneği Yayını.

F1: https://www.anitagaclar.gov.tr/detail/mazi-mesesi-quercus-infectoria/332
F2: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:924449-1
F3: Salih TERZİOĞLU
F4: Salih TERZİOĞLU

Sonbahar kızarması ve baharat olan şifalı meyveleri ile dikkat çeken bir çalı...

Rhus coriaria

Sumak

Kışın yaprağını döken, 2-3 m'ye kadar boylanan çalılardır. Sarı-gri renkte olan sürgünleri sık tüylerle kaplıdır. Tek tüysü yaprakları 9-15 yaprakçıktan oluşur; yaprak boyları 15-20 cm'ye kadar çıkar. Yumurta biçiminde ve uzunca olan yaprakçıkları 3-5 cm boyunda ve çok kısa saplıdır. Kenarları kaba dişli, üst yüzü seyrek, alt yüzü sık yumuşak tüylüdür. Sonbaharda çok güzel kızarma gösterir. Çiçekler terminal ya da yan durumlu salkım halinde kurul oluşturur, haziran-temmuz ayında açarlar. Çekirdekli sulu meyve küremsi, 4-6 mm çapında, kırmızımsı renkte ve tüylüdür [1]. Tadı ekşidir. Sumak, özellikle ekşi tadı nedeniyle Anadolu'da sık tüketilen bir baharattır. Sumak bitkisi, Doğu Akdeniz, Kırım, Kafkasya ve Kuzey İran'a özgü olup Akdeniz Havzasında kültürü yapılmıştır [2].

2-3 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Orta derecede ışık ister.

Nem isteği bakımından seçici değildir.

Taşlı ve kireçli topraklara toleranslıdır.

Sıcak iklimlerden hoşlanır.

Hava kirliliğine dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Sonbahar kızarması, kuraklığa dayanması ve kanaatkar olması nedeniyle peyzajda kullanılır. Kurutulmuş meyveleri baharat olarak kullanılır.

1.Kayacık, H. (1982). Orman ve park ağaçlarının özel sistemetiği (Vol. 3, 4th ed.). İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları.
2.Saltan, F. Z., & Ünder, D. (2019). Sumak ve önemli biyolojik etkileri. Çukurova Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi, 34(1), 69–78.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa GÖKMEN https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Rhus-coriaria
F3: Mustafa GÖKMEN https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Rhus-coriaria
F4: Serdar ÖLEZ https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Rhus-coriaria

Hoş kokulu pembe- beyaz renkli çiçeklere sahip dayanıklı çalı...

Rosa canina

Kuşburnu

Kışın yaprağını döken, 1,5-3,5 m'ye kadar boylanabilen, bazen tırmanıcı, sert dikenlere sahip, dik bir çalıdır. Bileşik yapraklı, yaprakçıkları donuktan saf yeşile değişen renklerde, 5-7 adet, dar eliptik, geniş yumurta şeklinde, 1-4,5 x 0,8-3,5 cm ebatlarındadır [1]. Çiçeklenme mayıs- haziran (-temmuz) aylarında ve yapraklanmadan sonra gerçekleşir. Çiçeklerin 1-3 adeti bir arada, pembe-beyaz renkli olup 4-5 cm genişliğindedir [2]. Çiçekleri hoş kokuludur. Meyveler, çiçek tablasından gelişen etli bir yapı (kuşburnu) içindeki çok sayıda akenden oluşur, oval veya dikdörtgen-elipsoid şekillerde, kırmızı-turuncu, çıplak ve pürüzsüzdür [1]. Afrika'dan Avrupa'ya, Orta Asya'dan Pakistan'a yayılış gösterir. Ülkemizde, kıyılar, kayalık yamaçlar, çalılıklar, çitler, ormanlar ve açıklıklar, çoğunlukla kireçtaşı üzerinde, 30-1700 (-2500) m yükseltiler arasında yetişir [1, 3].

1,5-3,5 m arası boy yapmaktadır.

Gölgede ve tam güneşte yetişebilir [4].

Nemli ortamları sever.

Kireçli ve besin maddesi zengin toprakları sever [5].

İdeal sıcaklık değeri 5-35 ºC'dir [6].

Bölge, habitat ve rakım değişikliğine toleransı yüksektir [7].

Kuraklığa dayanıklıdır.

Meyvesi; şurup, reçel ve çay yapımında kullanılır. Orman alanları, çalılıklar, parklar, yol kenarları ve küçük bahçelerde yetiştirilmeye uygundur [8,9].

1-Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh University Press.
2-Krüssmann, G., Epp, M. E., & Daniels, G. S. (Eds.). (1986). Manual of cultivated broad-leaved trees & shrubs(Vol. 3).
3- https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:731955-1
4-Kültür, Ş. (1998). Kuzey-Batı Türkiye'de yetişen yabanı Rosa türleri üzerine farmasotik botanik bir araştırma(Unpublished doctoral dissertation). İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi.
5-Çepel, N. (1988). Peyzaj ekolojisi. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları. (Orman Fak. Yayın No. 391).
6-https://www.picturethisai.com/wiki/Rosa_canina.html
7.Özçelik, H., Korkmaz, M., Özgökçe, F., Ünal, M., & Sakçalı, S. (2013). Türkiye gülleninin (Rosa L. spp.) ekolojik ve coğrafi karakteristikleri. Süleyman Demirel University Faculty of Arts and Science Journal of Science, 8(1), 9-21.
8. https://www.gardenia.net/plant/rosa-canina
9. https://innocentiemangonipiante.it/en/rosa-canina/?_gl=1*1nhfmg*_up*MQ..*_ga*MTM3MzU5NjY4OS4xNzE5MzQxNzI4*_ga_B68W2WMDW2*MTcxOTM0Nzk2Ni4yLjEuMTcxOTM0Nzk3My4wLjAuMA..

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

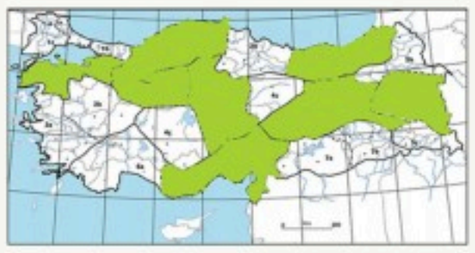

Sarı çiçekli, sıcak iklimlerin özel bir gülü...

Rosa foetida

Antep Gülü

Kışın yaprağını döken, 3 m'ye kadar boylanabilen, yuvarlak formlu sık dallı çalılardır. Gövdesi ince, kahverengi, birkaç düz ve düzensiz büyük dikenlidir. Yaprakları 5-9'lu bileşik olup, yaprakçıklar eliptik, 2-4 cm uzunluğunda, çift salgılı tırtıklı, üst kısmı parlak yeşil, alt kısmı salgılı ve tüylü yapıdadır. Çiçekleri yaygın olarak tek veya çift, koyu sarı renkli, yaklaşık 5 cm genişliğinde, güçlü, hoş olmayan kokuludur. Çiçeklenme zamanı nisan-haziran aylarıdır. Meyveleri küresel, tuğla kırmızısı, bazen de biraz tüylü yapıdadır. Irak, İran, Afganistan, Pakistan, Kafkasya ve Türkistan'da yayılış gösterir. Türkiye'de ise Orta Anadolu, Doğu Karadeniz, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, yol kenarlarında, yamaçlarda ve tarla içlerinde yetişir [1-2].

3 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Tam güneşli alanları tercih eder.

Orta derecede hava nemine ihtiyaç duyar.

Kireçli toprakları sever. Nemli ve iyi drenajlı toprakları tercih eder.

15-28 °C sıcaklığı tercih eder.

Kurak ve nispeten nemli alanları tercih eder [3].

Kuraklık toleransı orta düzeydedir.

Çiçek estetiği sebebiyle gül bahçelerinde ve kitlesel çalı tasarımlarında tercih edilir. Ayrıca kozmetik ve ilaç sanayisinde de kullanılabilir.

1.Kültür, Ş. (1998). Kuzey-Batı Türkiye'de yetişen yabani Rosa türleri üzerine farmasotik botanik bir araştırma (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi.
2.Krüssmann, G., Epp, M. E., & Daniels, G. S. (Eds.). (1986). Manual of cultivated broad-leaved trees & shrubs (Vol. 3). Timber Press.
3.Çepel, N. (1988). Peyzaj ekolojisi (Ders Notları). İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, Yayın No. 391.

F1: Mustafa VAR

Sıcak ve nemli iklimlerin beyaz gülü...

Rosa phoenicia

Fenike Gülü

Kışın yaprağını döken, 5 m'ye kadar boylanabilen, uzun tırmanıcı dalları olan çalılardır. Dalları ince, yeşil ve tüysüzdür. Dikenleri oldukça sert görünüşlüdür. Yaprakları sert, genellikle 5 loblu, geniş ovatoblong 1,5-4,5 x 1-2,8 cm, üst yüzü soluk yeşil, alt yüzü açık gri yeşil renklidir. Yaprakçıklar 5-7 adet, genellikle yumurtamsı-eliptik, küt, az pürüzlü, tırtıklı ve dikenlidir. Çok çiçekli şemsiye şeklinde salkımları vardır. Çiçekleri beyaz renkli, 4-5 cm genişliğinde; tomurcuklar oval, sepaller taç yapraklardan daha kısa yapıdadır. Çiçeklenme zamanı mayıs-haziran aylarıdır. Meyveleri oval yapıda, kırmızı renkli ve 12 mm uzunluğundadır. Dünyadaki doğal yayılışı Kuzey-Doğu Yunanistan, Doğu Ege Adaları, Latakia, Lübnan ve Kıbrıs'ken; Türkiye'de Batı, Güney ve Doğu Anadolu'dur. Yol kenarları, tarla kenarları, çay kenarları, dere kenarları, loş vadiler, seyrek çalılar ve meşe ormanlarının altında yetişir [1-5].

5 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Doğrudan güneş alan yerlerde yetişir.

Kurak ve sıcak iklim koşullarını tercih eder.

İyi drene edilmiş ve kumlu topraklarda iyi gelişim gösterir.

Sıcaklık toleransı yüksektir.

Dağ yamaçları, tepe kenarları, gölet kenarları, cami bahçeleri ve tarım arazileri kenarlarında yetişir [4].

Kuraklığa dayanıklıdır.

Beyaz çiçekleri ile peyzaj alanlarında sarılıcı tırmanıcı tür olarak değerlendirilebilir.

1.Kültür, Ş. (1998). Kuzey-Batı Türkiye'de yetişen yabani Rosa türleri üzerine farmasotik botanik bir araştırma (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi.
2.Krüssmann, G., Epp, M. E., & Daniels, G. S. (Eds.). (1986). Manual of cultivated broad-leaved trees & shrubs (Vol. 3). Timber Press.
3.Çepel, N. (1988). Peyzaj ekolojisi (Ders Notları). İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, Yayın No. 391.
4.Özçelik, H., Korkmaz, M., Özgökçe, F., Ünal, M., & Sakçalı, S. (2013). Türkiye güllerinin (Rosa L. spp.) ekolojik ve coğrafi karakteristikleri. Süleyman Demirel University Faculty of Arts and Science Journal of Science, 8(1), 9–21.
5.Tübives Veri Tabanı (http://194.27.225.161/yasin/tubives/index.php)

F1: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:733674-1
F2: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:733674-1
F3: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:733674-1
F4: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:733674-1

Lezzetli meyvelere sahip, kuraklığa dayanıklı yarı odunsu bitkiler...

Rubus fruticosus

Böğürtlen

Kışın yaprağını döken, yarı odunsu formda bitkilerdir. Eski tarihlerde botanik bahçelerinde ve kilise bahçelerinde yaygın yetiştirilmekteydi. Böğürtlenlerin habitusu dik, yarı dik ve sürüngen olmak üzere sınıflandırılır. 350'den fazla böğürtlen türü olmakla birlikte Avrupa böğürtlenleri olarak bilinen *R. fruticosus* günümüzdeki çeşitlerin gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Dikenli ve dikensiz tipleri bulunmaktadır. Kök sistemi çok yıllıktır. Toprak üstü aksamı olarak ilk yıl tomurcuk verir, ikinci yıl sürgün sürer, üçüncü yıl çiçek oluşur, meyve verir ve ardından kök boğazına kadar kurur. Meyve yıllık sürgünlerden oluşur ve salkım halindedir. Çiçekler beyaz-pembe tonlarında, meyve rengi genellikle siyahtır. Yaprak testere dişli olup 5 yaprakçıktan oluşur. Kuzey yarım kürenin mutedil iklimli bölgelerinde, tropik bölgelerin yüksek kesimlerinde doğal olarak bulunmaktadır. Ülkemizde hemen her yerde rastlanmaktadır [1,2].

2-4 m
arası boy yapmaktadır.

Orta derecede ışık ister.

Nemli bölgelerde iyi yetişir.

Farklı toprak tiplerinde yetişebilirse de milli-tınlı toprakları sever.

Soğuk, serin yerleri sever.

Ilıman iklimlerde iyi yetişir. Soğuğa toleranslıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Sofralık tüketiminin yanı sıra gıda sanayinde yaygın kullanılmaktadır. Zengin vitamin ve mineral içerir, antosiyanin kaynağıdır. Çalı formu ile iyi çit yapar ve çiçek yapısı için peyzaj alanlarında kullanılır.

1.Ağaoğlu, Y. S. ve Gerçekçioğlu, R. (2013). Üzümsü Meyveler. Tomurcukbağ Ltd, Şti. Eğitim Yayınlan No:1, Ankara.
2.Davis, P. H. (Ed.), (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 4. Edinburgh University Press, Edinburgh.

F1: Ali İSLAM
F2: Ali İSLAM
F3: Ali İSLAM
F4: Ali İSLAM

DOĞAL 7b

Nemli dere kenarlarında yetişen, yaprak döken boylu bir çalı ya da küçük bir ağaç...

Salix acmophylla

Acem Söğüdü

Kışın yaprağını döken, 5 m'ye kadar boylanabilen, çalı veya küçük bir ağaççıktır. Sürgünleri ince ve çoğunlukla aşağı doğru sarkık, cilalı gibi parlak, tüysüz ve pas-kırmızısı rengindedir. Tomurcukları küçük, sivri uçlu ve yaşlı gövde kabuğu uzunlamasına çatlaklara sahiptir. Yapraklar şerit gibi dar, genişliğinin 5-20 katı uzunluğunda, 60-160 x 7-20 mm boyutlarında, uç kısmı damla gibi sivrilmiş, kenarları düz, alt yüzü mavi-yeşil, üst yüzü soluk yeşil ve her iki yüzü tüysüzdür. Kulakçıklar küçüktür ve dökülür. Kedicikler yapraklardan önce oluşur ve kısadır. Erkek çiçek tablası, 8-12 mm uzunluğunda bir sap ile dar yumurta şeklindedir [1,2]. Genel olarak dünyada güneybatı ve orta Asya'da yayılan bu tür ülkemizde Güneydoğu Anadolu'da Mardin, Gaziantep, Hakkari, Batman, Siirt, Bitlis, Şanlıurfa illerinde yayılış gösterir [2,3].

5 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Işık ya da yarı gölgeli alanlarda yetişir.

Nispeten sıcak koşullarını sever.

Islak nemli topraklarda iyi gelişir.

Sıcaklık isteği -15 °C ile +35 °C aralığındadır.

Aşırı kuraklık risklerine karşı dirençsizdir.

Nemli dere kenarlarında ortamlarda yetiştiği için kuraklığa toleransı azdır.

Hareketli ya da durgun su kenarlarında değerlendirilir.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7). Edinburgh University Press.
2.Akkemik, Ü. (Ed.). (2018). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalıları. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
3.TÜBİVES Veri Tabanı (http://194.27.225.161/yasin/tubives/index.php)

F1: Ömer WEİNER https://www.inaturalist.org/observations/3055150
F2: Murat KURTEL https://www.inaturalist.org/observations/236478043
F3: Ron FRUMKİN https://www.inaturalist.org/observations/217536945
F4: Ron FRUMKİN https://www.inaturalist.org/observations/217536945

Çiçek güzelliği olan ve kıyı peyzajları tuz serpintilerine uyum için ideal bir bitki…

Tamarix smyrnensis

Ilgın

Kışın yaprağını döken, 5 m'ye kadar boylanan, yaygın ve sarkık dallı, kırmızımsı kahverengi veya kahverengi kabuklu çalı veya küçük bir ağaçtır [1]. Küçük pul yaprakları sivri uçlu ve 1,5-3,5 mm uzunluğundadır. Nisan-ağustos arası çiçeklenir. Çiçekleri 5 parçalıdır. Çanak yaprakları 0,5-1 mm boyutunda her bir çiçeğin sapından daha uzundur. Taç yaprakları 1,5-2 mm uzunluğunda, çoğunlukla pembe renktedir[2]. Doğal yaşam alanı Güneydoğu ve Doğu Avrupa'dan Pakistan'a kadardır. Türkiye'de doğal olarak kuzey, orta, batı, güney ve güneydoğu Anadolu'da nehir kıyılarında ve deniz seviyesinden itibaren 1000 m yükseltilere kadar yayılış gösterir [1].

5 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Doğrudan güneş alan yerleri tercih eder.Gölgede büyüyemez.

Kuru veya nemli alanları tercih eder.

İyi drene edilmiş, tınlı, killi, kumlu topraklarda, hafif asitli, nötr ve bazik topraklara kadar değişen çeşitli ortamlarda yetişebilir [3].

Ortam sıcaklığı -15 °C üzerindeki bölgelerde yaşar.

Az bakım ister. Deniz etkisine ve tuzlu topraklara çok dayanıklıdır [3].

Kuraklığa dayanıklıdır.

Kıyı peyzajlarında hem estetik hem de fonksiyonel olarak kullanılabilir.

1.Davis, P. H. (1967). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 2, pp. 349-351). Edinburgh University Press, Edinburgh.
2.Baum, B. (1968). Tamarix. In G. T. Tutin, V. H. Heywood, N. A. Burges, D. M. More, D. H. Valentine, S. M. Walters, & D. A. Webb (Eds.), Flora Europaea: Rosaceae to Umbelliferae (Vol. 2). Cambridge University Press.
3. https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:828217-1

F1: Steve DANIELS, https://www.inaturalist.org/observations/2980310
F2: Mustafa VAR
F3: https://botany.cz/cs/tamarix-smyrnensis/
F4: https://botany.cz/cs/tamarix-smyrnensis/

Zor şartlara dayanıklı gösterişli bir yerörtücü...

Teucrium polium

Acıyavşan

Çok yıllık 10-40 cm boylanabilen alt kısmı odunsu – yarı çalı bir bitkidir. Sürünücü ya da dik büyüyen çok sayıdaki gövdeleri beyaz, gri renkte ve ince tüylerle kaplıdır. Yapraklar dikdörtgen, yumurtamsı veya doğrusal, kenarları düz veya kıvrımlı, yaklaşık ortasına kadar dişli ve genellikle tüylüdür. Haziran-eylül ayları arasında açan beyaz renkli çiçekleri kısa saplı, 3-5 mm boyutlarında ve borumsu-külah biçimlidir. İtalya, İspanya, Portekiz ve Fransa'da yayılır. Türkiye'de Istranca, Marmara, Karadeniz, Ege, İç Anadolu Bölgelerinde, Erzurum, Kars, Bitlis, Tatvan, Gaziantep, Mardin, Van, Hakkari ve Kilis yörelerinde, 2050 m. yüksekliğe kadar, kurak yerlerde, meşe çalılıklarında, kayalık yamaçlarda, bozkır alanlarda ve kum tepelerinde doğal yayılış gösterir [1].

10-40 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli alanları tercih eder.

Nemli alanları tercih eder.

İyi drenajlı, hafif kumlu toprakları tercih eder.

Sıcak ortamları tercih eder.

Deniz kenarındaki kumlu alanlara ve dağlık koşullara kadar çeşitli ortamlara dayanır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Bitkinin yaprak ve çiçekleri baharat olarak değerlendirilir [2]. Peyzajda yerörtücü olarak kullanılabilir.

1.Davis, P.H. (ed.), 1982. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 7. Edinburgh: Edinburgh University Press.
2.Johnson, C.P. (1862). The Useful Plants of Great Britain, William Kent & Co. , 23, Paternoster Row, London

F1: https://www.inaturalist.org/photos/375193805
F2 : https://www.inaturalist.org/photos/398272384
F3 : https://www.inaturalist.org/photos/388143079
F4 : https://www.inaturalist.org/photos/378739216

5a

DOĞAL

Geniş dalları ve ince dişli kenarlara sahip, küçük yapraklarıyla bilinen uzun ömürlü ağaç...

6 Ulmus minor

Ova Karaağacı

Kışın yaprağını döken, 30 m boylanabilen, geniş tepeli, yanlara doğru sarkık dallı ağaçtır. Gövde gri-esmer renkte, derin çatlaklıdır. Sürgünler ince, kırmızı-kahve renkte, çıplak veya sık beyaz tüylüdür [1]. Yapraklar eliptik/ters yumurtamsı şekilde, 9(-11) x 4(-6) cm, ucu sivri, dip asimetrik, çarpık, kenarlar çift sıralı dişli, üst yüzü parlak ve çıplak, alt yüzü çıplak, yan damarların ana birleşiminde tüy demetçikleri bulunur [1,2]. Yaprak sapı 6-12 mm'dir [1]. Çiçek kurulları sık demet halinde, kırmızı-mor renktedir. Çiçeklenme yapraklanmadan önce, bahar başı veya ortasında olur. Kanatlı nus meyveler 1,5-2 cm uzunluğunda, ters yumurta biçiminde, dip tarafı kama şeklinde, açık kahverengidir [1,3]. *Ulmus minor* subsp. *minor* ve *Ulmus minor* subsp. *canescens* olmak üzere iki alttürü bulunur [1].

30 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ve kısmi gölgeli alanlarda yetişebilir [3].

Nemli hava koşullarını tercih eder [3].

Nemli, verimli, iyi drene edilmiş tınlı topraklarda en iyi şekilde büyür, ancak çoğu toprağa ve daha kuru bölgelere uyum sağlayabilir [4].

-23°C soğuğa dayanıklıdır.

Rüzgâra, hava kirliliğine ve tuza karşı oldukça dayanıklıdır [5].

Kuraklığa karşı dayanıklıdır [5].

Ahşap, mobilya, döşeme ve yakacak odun eldesinde kullanılır. Suya dayanıklılığı onu gemi yapımı ve su altı inşaat projeleri için iyi bir seçim yapar [5]. Peyzajda park ve bahçelerde kullanılmaktadır.

1.Yaltırık, F., & Efe, A. (2000). Dendroloji ders kitabı (2nd ed., p. 242).
2.Davis, P. H. (Ed.). (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7, pp. 646–647). Edinburgh, Scotland: Edinburgh University Press.
3. https://www.ebben.nl/nl/treeebb/ulmminor-ulmus-minor/#?-search%5B0%5D=Ulmus%20minor
4. http://www.mobot.org/gardeninghelp/plantfinder/
5. https://plants.ces.ncsu.edu/plants/ulmus-minor/

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

Ülkemizin kıyı ekosistemlerinin mor çiçekli çalısı...

Vitex agnus-castus

Hayıt

Genellikle 2-3 m bazen 6 m'ye kadar boylanabilen [1], dağınık ve seyrek dallı, bazen yarı odunsu karakterli, kışın yaprağını döken çizgisel formlu çalılardır. Yapraklar, dar dar eliptik-mızraksı formlar (ışınsal) biçimde 5-7 parçalıdır. Yaprakçıklar tam kenarlı, uzunca oval şekilli, sivri uçlu, üst kısmı koyu yeşil renkli, alt yüzleri ise beyazımtırak tüylüdür. Çiçeklenme gevşek, çok dallı ve çok sayıda çiçekten oluşur, hoş kokulu, leylak-pembe veya mor-pembe, nadiren kirli beyaz başak veya bileşik başak şeklinde, mayıstan hazirana kadar açar. Doğal yayılışını, Karadeniz'den Balkanlar'a, Güney Rusya'ya, Transkafkasya'ya, İran'a ve Kıbrıs'a kadar oldukça geniş bir coğrafyada yayılış gösterir. Türkiye'de kuzeyden güneye tüm kıyı kentlerimizin hemen her birinde, kısmen de Güney Doğu Anadolu bölgesinde doğal olarak bulunur [2-4].

2-6 m'ye arası boylanmaktadır.

Tam güneşli ya da yarı güneşli alanları tercih eder.

Kuru ya da yarı nemli ve iyi drenajlı alanları tercih eder.

Geçirgen ve kumlu toprakları sever.

-27 °C'ye kadar dayanabilir.

Kurak ve nispeten nemli alanları tercih eder.

Kuraklık toleransı orta düzeydedir.

Tıbbi amaçlarla kullanımının yanı sıra kurak ve kumlu topraklarda yetişmesinden ve mor renkli çiçek estetiği ile hem estetik hem de fonksiyonel amaçlarla kullanılabilir.

1. Var, M. (2003). Bitki tanıma ve değerlendirme ders notları. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Orman Fakültesi (Basılmamıştır).
2. Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh University Press.
3. Akkemik, Ü. (Ed.). (2018). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalıları. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
4. TÜBİVES Veri Tabanı (http://194.27.225.161/yasin/tubives/index.php)
5. https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:865568-1

F1: Durmuş KOYUN
F2: Mustafa VAR
F3: TÜBİVES Veri Tabanı (http://194.27.225.161/yasin/tubives/index.php)
F4: Mustafa VAR

Sonbahar renklenmesiyle etkili, silueti ile gösterişli ağaç...

Z

Zelkova carpinifolia

Zelkova

Yaprak döken, 30-35 m boy ve 2-3 m çap yapabilen yoğun dallı bir ağaçtır. Kabuk gri-kahverengi, sürgünler tüylüdür. Yumurtamsı, dikdörtgenimsi yapraklar 2-8 cm boyunda, 1,5-4 cm eninde, ucu sivrice, tabanı yuvarlak, yüreksi, çok az çarpık, kenarları basit kaba dişlidir. Üst yüzü koyu yeşil, alt yüzü açık yeşil, damarlar boyunca yumuşak tüylüdür. Çekirdekli sulu meyvesi 5 mm çapında, tazeyken yeşil, olgunlaşınca yeşilimtırak-kahverengi, üzeri çizgili ve olukludur [1]. Genel coğrafi yayılışı Kafkasya, Kuzey İran ve Güney Anadolu'dur. Türkiye'de Kars, Muş, Siirt, Hakkâri, Trabzon'da 900-1550 m'ler arasında, vadi yamaçlarında meşelerle beraber yetişir [1,2]. Relikt bir tür olan *Zelkova carpinifolia* NT (tehdit altına girebilir) kategorisinde yer alır [3].

30-35 m
arası boy yapmaktadır.

Doğrudan güneş alan veya yarı gölgeli yerleri tercih eder.

Nem isteği orta düzeydedir.

İyi drenajlı ve organik maddece zengin toprakları tercih eder.

-20 ºC'ye kadar dayanabilir.

Hava kirliliğine karşı oldukça dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklılığı orta derecedir.

Parklarda, bahçelerde ve geniş açık alanlarda sıkça tercih edilir. Ayrıca Zelkova carpinifolia'nın odunu, dayanıklılığı ve güzel dokusu sayesinde mobilya yapımında tercih edilir.

1.Browicz, K., & Zielinski, J. (1982). Celtis L. In P. H. Davis (Ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7, pp. 649–652). Edinburgh University Press.
2.Anşin, R., & Gerçek, Z. (1991). Türkiye florası için yeni bir Zelkova taksonu: Zelkova carpinifolia (Pall.) C. Koch ssp. yomraensis Anşin & Gerçek, ssp. nova. Doğa, Tr-Journal of Agriculture and Forestry, 15(4), 564–575. Tübitak.
3.Güner, A., & Zielinski, J. (1998). Zelkova carpinifolia. In IUCN (2012). IUCN Red List of Threatened Species (Version 2012.2) (https://www.iucnredlist.org;

F1: https://konyaagac.com/urun/zelkova/
F2: https://konyaagac.com/urun/zelkova/
F3: Analip https://www.inaturalist.org/observations/14795018
F4: Алексей Сивухин https://www.inaturalist.org/observations/169141219

08 siirt

Kent Kimliğini Yansıtacak ve İklim Değişikliğine
Uyum Sağlayabilecek Odunsu Bitkiler

08. TABLOLAR

Doğal, Egzotik, Kültür Bitkilerinin Kuraklığa Dayanıklılık Derecesi
Kuraklığa Dayanıklı Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı
1	*Acantholimon latifolium*	Zap Kirpiotu
2	*Amygdalus kotschyi*	Çalı Bademi
3	*Amygdalus orientalis*	Payam
4	*Anagyris foetida*	Zivircik
5	*Astragalus amblolepis*	Küt Geven
6	*Astragalus hirticalyx*	Tüylüçanak
7	*Astragalus microcephalus*	Anadolu Kitresi
8	*Capparis spinosa*	Kebere
9	*Celtis tournefortii*	Dardağan
10	*Cerasus brachypetala* var. *bornmuelleri*	Yırtık Kiraz
11	*Cerasus microcarpa*	Yaban Kirazı
12	*Cionura erecta*	Babrik
13	*Clematis orientalis*	Köpektutağı
14	*Colutea cilicica*	Patlangaç
15	*Crataegus azarolus* var. *azarolus*	Müzmüldek
16	*Crataegus orientalis* subsp. *orientalis*	Alıç
17	*Ficus carica*	İncir
18	*Globularia sintenisii*	Dicle Küreçiçeği
19	*Jasminum fruticans*	Boruk
20	*Juniperus oxycedrus*	Katran Ardıcı
21	*Nerium oleander*	Zakkum
22	*Paliurus spina-christi*	Karaçalı
23	*Periploca graeca* var. *graeca*	Gariplerurganı
24	*Pinus sylvestris* var. *hamata*	Sarıçam
25	*Pistacia khinjuk*	Bıttım
26	*Pistacia vera*	Antep Fıstığı
27	*Prosopis farcta*	Çediotu
28	*Quercus brantii*	Karameşe
29	*Quercus infectoria*	Mazı Meşesi
30	*Rhus coriaria*	Sumak
31	*Rosa canina*	Kuşburnu
32	*Rosa phoenicia*	Fenike Gülü
33	Rubus fruticosus	Böğürtlen
34	*Tamarix smyrnensis*	Ilgın
35	*Teucrium polium*	Acıyavşan
36	*Ulmus minor*	Ova Karaağacı

Doğal, Egzotik, Kültür Bitkilerinin Kuraklığa Dayanıklılık Derecesi
Kuraklığa Orta Derecede Dayanıklı Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı
1	*Acer campestre*	Ova Akçaağacı
2	*Amygdalus arabica*	Arap Bademi
3	*Amygdalus communis*	Badem
4	*Cornus sanguinea*	Yaban Kızılcığı
5	*Daphne mucronata* subsp. *mucronata*	Tevri
6	*Juglans regia*	Ceviz
7	*Loranthus europaeus*	Ardıçburcu
8	*Melia azedarach*	Tespih Ağacı
9	*Melia azedarach*	Tesbih Ağacı
10	*Populus alba*	Akkavak
11	*Punica granatum*	Nar
12	*Pyrus syriaca* var. *syriaca*	Çakal Armudu
13	*Rosa foetida*	Antep Gülü
14	*Vitex agnus-castus*	Hayıt
15	*Zelkova carpinifolia*	Zelkova

Doğal, Egzotik, Kültür Bitkilerinin Kuraklığa Dayanıklılık Derecesi
Kuraklığa Dayanıklı Olmayan Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı
1	*Apocynum venetum* subsp. *sarmatiense*	Pembekız
2	*Platanus orientalis*	Çınar
3	*Populus euphratica*	Fırat Kavağı
4	*Salix acmophylla*	Acem Söğüdü

Doğal, Egzotik, Kültür Bitkilerinin Soğuğa Dayanıklılık Derecesi

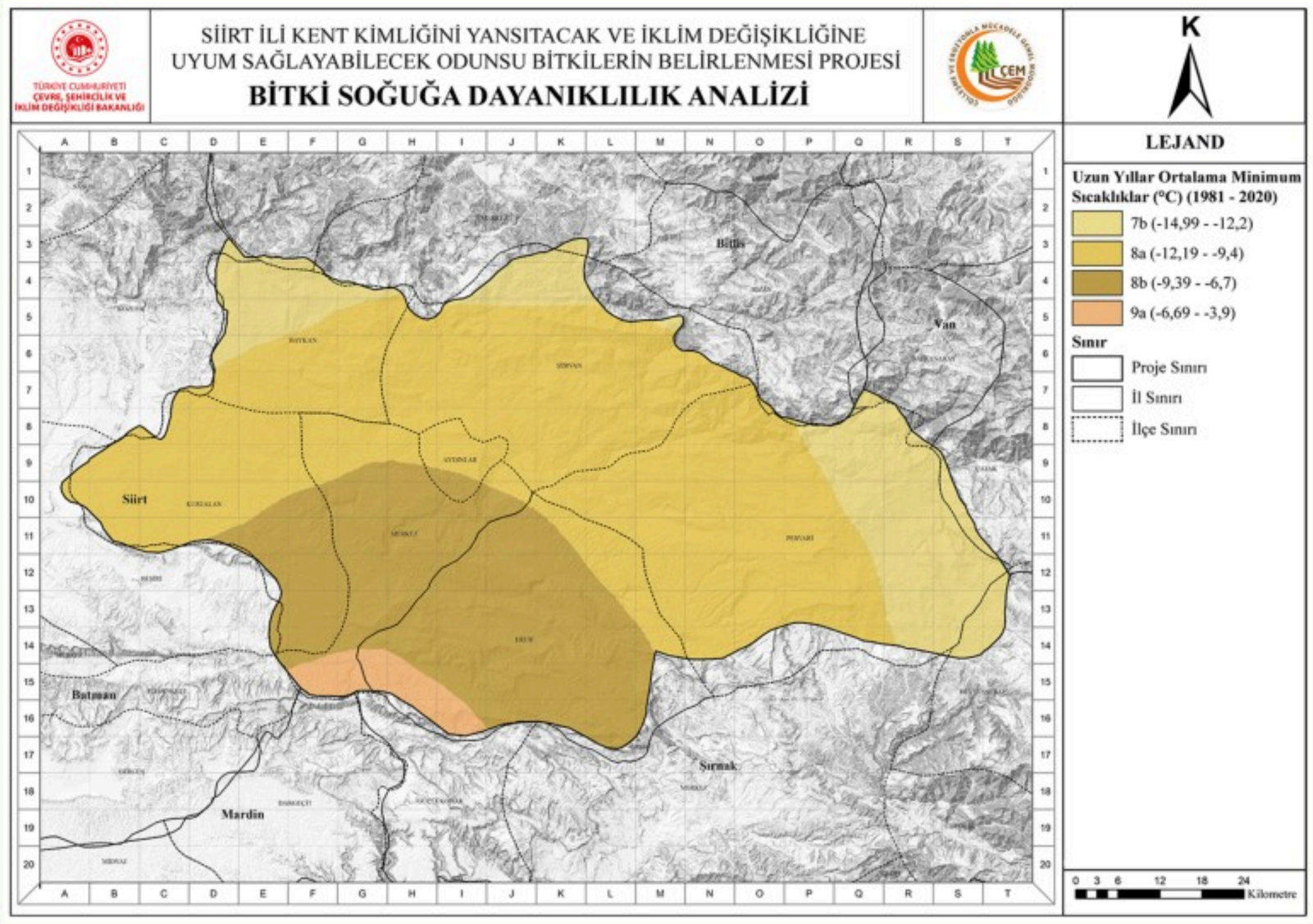

7B Bölgesinde Kullanılabilecek Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
1	*Acantholimon latifolium*	Zap Kirpiotu	7A
2	*Acer campestre*	Ova Akçaağacı	5A
3	*Amygdalus communis*	Badem	7A
4	*Amygdalus kotschyi*	Çalı Bademi	7A
5	*Amygdalus orientalis*	Payam	7A
6	*Apocynum venetum* subsp. *sarmatiense*	Pembekız	7A
7	*Astragalus amblolepis*	Küt Geven	5B
8	*Astragalus hirticalyx*	Tüylüçanak	6A
9	*Astragalus microcephalus*	Anadolu Kitresi	4B
10	*Celtis tournefortii*	Dardağan	5A
11	*Cerasus brachypetala* var. *bornmuelleri*	Yırtık Kiraz	*5B*
12	*Cerasus microcarpa*	Yaban Kirazı	6A
13	*Cionura erecta*	Babrik	6A
14	*Clematis orientalis*	Köpektutağı	6A
15	*Colutea cilicica*	Patlangaç	6A
16	*Cornus sanguinea*	Yaban Kızılcığı	6A
17	*Crataegus azarolus* var. *azarolus*	Müzmüldek	5A
18	*Crataegus orientalis* subsp. *orientalis*	Alıç	5A
19	*Daphne mucronata* subsp. *mucronata*	Tevri	7A
20	*Ficus carica*	İncir	7B
21	*Jasminum fruticans*	Boruk	7A
22	*Juglans regia*	Ceviz	6A
23	*Loranthus europaeus*	Ardıçburcu	7A
24	*Melia azedarach*	Tespih Ağacı	7A

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
25	*Melia azedarach*	Tesbih Ağacı	7A
26	*Paliurus spina-christi*	Karaçalı	6A
27	*Periploca graeca* var. *graeca*	Gariplerurganı	5A
28	*Pinus sylvestris* var. *hamata*	Sarıçam	1B
29	*Platanus orientalis*	Çınar	6A
30	*Populus alba*	Akkavak	4A
31	*Populus euphratica*	Fırat Kavağı	3A
32	*Pyrus syriaca* var. *syriaca*	Çakal Armudu	6A
33	*Quercus brantii*	Karameşe	6A
34	*Quercus infectoria*	Mazı Meşesi	7A
35	*Rhus coriaria*	Sumak	6A
36	*Rosa canina*	Kuşburnu	3A
37	*Rosa foetida*	Antep Gülü	5B
38	*Rosa phoenicia*	Fenike Gülü	5B
39	Rubus fruticosus	Böğürtlen	5A
40	*Salix acmophylla*	Acem Söğüdü	7B
41	*Tamarix smyrnensis*	Ilgın	7A
42	*Teucrium polium*	Acıyavşan	6A
43	*Ulmus minor*	Ova Karaağacı	5A
44	*Vitex agnus-castus*	Hayıt	5B
45	*Zelkova carpinifolia*	Zelkova	5A

8A Bölgesinde Kullanılabilecek Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
1	*Acantholimon latifolium*	Zap Kirpiotu	7A
2	*Acer campestre*	Ova Akçaağacı	5A
3	*Amygdalus arabica*	Arap Bademi	8A
4	*Amygdalus communis*	Badem	7A
5	*Amygdalus kotschyi*	Çalı Bademi	7A
6	*Amygdalus orientalis*	Payam	7A
7	*Anagyris foetida*	Zivircik	8A
8	*Apocynum venetum* subsp. *sarmatiense*	Pembekız	7A
9	*Astragalus amblolepis*	Küt Geven	5B
10	*Astragalus hirticalyx*	Tüylüçanak	6A
11	*Astragalus microcephalus*	Anadolu Kitresi	4B
12	*Capparis spinosa*	Kebere	8A
13	*Celtis tournefortii*	Dardağan	5A
14	*Cerasus brachypetala* var. *bornmuelleri*	Yırtık Kiraz	*5B*
15	*Cerasus microcarpa*	Yaban Kirazı	6A
16	*Cionura erecta*	Babrik	6A
17	*Clematis orientalis*	Köpektutağı	6A
18	*Colutea cilicica*	Patlangaç	6A
19	*Cornus sanguinea*	Yaban Kızılcığı	6A
20	*Crataegus azarolus* var. *azarolus*	Müzmüldek	5A
21	*Crataegus orientalis* subsp. *orientalis*	Alıç	5A
22	*Daphne mucronata* subsp. *mucronata*	Tevri	7A
23	*Ficus carica*	İncir	7B
24	*Jasminum fruticans*	Boruk	7A
25	*Juglans regia*	Ceviz	6A
26	*Juniperus oxycedrus*	Katran Ardıcı	8A
27	*Loranthus europaeus*	Ardıçburcu	7A
28	*Melia azedarach*	Tespih Ağacı	7A
29	*Melia azedarach*	Tesbih Ağacı	7A
30	*Nerium oleander*	Zakkum	8A
31	*Paliurus spina-christi*	Karaçalı	6A
32	*Periploca graeca* var. *graeca*	Gariplerurganı	5A
33	*Pinus sylvestris* var. *hamata*	Sarıçam	1B
34	*Pistacia vera*	Antep Fıstığı	8A
35	*Platanus orientalis*	Çınar	6A
36	*Populus alba*	Akkavak	4A
37	*Populus euphratica*	Fırat Kavağı	3A
38	*Pyrus syriaca* var. *syriaca*	Çakal Armudu	6A
39	*Quercus brantii*	Karameşe	6A
40	*Quercus infectoria*	Mazı Meşesi	7A
41	*Rhus coriaria*	Sumak	6A
42	*Rosa canina*	Kuşburnu	3A
43	*Rosa foetida*	Antep Gülü	5B
44	*Rosa phoenicia*	Fenike Gülü	5B
45	Rubus fruticosus	Böğürtlen	5A
46	*Salix acmophylla*	Acem Söğüdü	7B
47	*Tamarix smyrnensis*	Ilgın	7A

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
48	*Teucrium polium*	Acıyavşan	6A
49	*Ulmus minor*	Ova Karaağacı	5A
50	*Vitex agnus-castus*	Hayıt	5B
51	*Zelkova carpinifolia*	Zelkova	5A

8B Bölgesinde Kullanılabilecek Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
1	*Acantholimon latifolium*	Zap Kirpiotu	7A
2	*Acer campestre*	Ova Akçaağacı	5A
3	*Amygdalus arabica*	Arap Bademi	8A
4	*Amygdalus communis*	Badem	7A
5	*Amygdalus kotschyi*	Çalı Bademi	7A
6	*Amygdalus orientalis*	Payam	7A
7	*Anagyris foetida*	Zivircik	8A
8	*Apocynum venetum* subsp. *sarmatiense*	Pembekız	7A
9	*Astragalus amblolepis*	Küt Geven	5B
10	*Astragalus hirticalyx*	Tüylüçanak	6A
11	*Astragalus microcephalus*	Anadolu Kitresi	4B
12	*Capparis spinosa*	Kebere	8A
13	*Celtis tournefortii*	Dardağan	5A
14	*Cerasus brachypetala* var. *bornmuelleri*	Yırtık Kiraz	*5B*
15	*Cerasus microcarpa*	Yaban Kirazı	6A
16	*Cionura erecta*	Babrik	6A
17	*Clematis orientalis*	Köpektutağı	6A
18	*Colutea cilicica*	Patlangaç	6A
19	*Cornus sanguinea*	Yaban Kızılcığı	6A
20	*Crataegus azarolus* var. *azarolus*	Müzmüldek	5A
21	*Crataegus orientalis* subsp. *orientalis*	Alıç	5A
22	*Daphne mucronata* subsp. *mucronata*	Tevri	7A
23	*Ficus carica*	İncir	7B
24	*Globularia sintenisii*	Dicle Küreçiçeği	8B
25	*Jasminum fruticans*	Boruk	7A
26	*Juglans regia*	Ceviz	6A
27	*Juniperus oxycedrus*	Katran Ardıcı	8A
28	*Loranthus europaeus*	Ardıçburcu	7A
29	*Melia azedarach*	Tespih Ağacı	7A
30	*Melia azedarach*	Tesbih Ağacı	7A
31	*Nerium oleander*	Zakkum	8A
32	*Paliurus spina-christi*	Karaçalı	6A
33	*Periploca graeca* var. *graeca*	Gariplerurganı	5A
34	*Pinus sylvestris* var. *hamata*	Sarıçam	1B
35	*Pistacia vera*	Antep Fıstığı	8A
36	*Platanus orientalis*	Çınar	6A
37	*Populus alba*	Akkavak	4A
38	*Populus euphratica*	Fırat Kavağı	3A
39	*Pyrus syriaca* var. *syriaca*	Çakal Armudu	6A
40	*Quercus brantii*	Karameşe	6A
41	*Quercus infectoria*	Mazı Meşesi	7A
42	*Rhus coriaria*	Sumak	6A
43	*Rosa canina*	Kuşburnu	3A
44	*Rosa foetida*	Antep Gülü	5B
45	*Rosa phoenicia*	Fenike Gülü	5B
46	Rubus fruticosus	Böğürtlen	5A
47	*Salix acmophylla*	Acem Söğüdü	7B

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
48	*Tamarix smyrnensis*	Ilgın	7A
49	*Teucrium polium*	Acıyavşan	6A
50	*Ulmus minor*	Ova Karaağacı	5A
51	*Vitex agnus-castus*	Hayıt	5B
52	*Zelkova carpinifolia*	Zelkova	5A

9A Bölgesinde Kullanılabilecek Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
1	*Acantholimon latifolium*	Zap Kirpiotu	7A
2	*Acer campestre*	Ova Akçaağacı	5A
3	*Amygdalus arabica*	Arap Bademi	8A
4	*Amygdalus communis*	Badem	7A
5	*Amygdalus kotschyi*	Çalı Bademi	7A
6	*Amygdalus orientalis*	Payam	7A
7	*Anagyris foetida*	Zivircik	8A
8	*Apocynum venetum* subsp. *sarmatiense*	Pembekız	7A
9	*Astragalus amblolepis*	Küt Geven	5B
10	*Astragalus hirticalyx*	Tüylüçanak	6A
11	*Astragalus microcephalus*	Anadolu Kitresi	4B
12	*Capparis spinosa*	Kebere	8A
13	*Celtis tournefortii*	Dardağan	5A
14	*Cerasus brachypetala* var. *bornmuelleri*	Yırtık Kiraz	*5B*
15	*Cerasus microcarpa*	Yaban Kirazı	6A
16	*Cionura erecta*	Babrik	6A
17	*Clematis orientalis*	Köpektutağı	6A
18	*Colutea cilicica*	Patlangaç	6A
19	*Cornus sanguinea*	Yaban Kızılcığı	6A
20	*Crataegus azarolus* var. *azarolus*	Müzmüldek	5A
21	*Crataegus orientalis* subsp. *orientalis*	Alıç	5A
22	*Daphne mucronata* subsp. *mucronata*	Tevri	7A
23	*Ficus carica*	İncir	7B
24	*Globularia sintenisii*	Dicle Küreçiçeği	8B
25	*Jasminum fruticans*	Boruk	7A
26	*Juglans regia*	Ceviz	6A
27	*Juniperus oxycedrus*	Katran Ardıcı	8A
28	*Loranthus europaeus*	Ardıçburcu	7A
29	*Melia azedarach*	Tespih Ağacı	7A
30	*Melia azedarach*	Tesbih Ağacı	7A
31	*Nerium oleander*	Zakkum	8A
32	*Paliurus spina-christi*	Karaçalı	6A
33	*Periploca graeca* var. *graeca*	Gariplerurganı	5A
34	*Pinus sylvestris* var. *hamata*	Sarıçam	1B
35	*Pistacia khinjuk*	Bıttım	9A
36	*Pistacia vera*	Antep Fıstığı	8A
37	*Platanus orientalis*	Çınar	6A
38	*Populus alba*	Akkavak	4A
39	*Populus euphratica*	Fırat Kavağı	3A
40	*Prosopis farcta*	Çediotu	9A
41	*Punica granatum*	Nar	9A
42	*Pyrus syriaca* var. *syriaca*	Çakal Armudu	6A
43	*Quercus brantii*	Karameşe	6A
44	*Quercus infectoria*	Mazı Meşesi	7A
45	*Rhus coriaria*	Sumak	6A
46	*Rosa canina*	Kuşburnu	3A
47	*Rosa foetida*	Antep Gülü	5B

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
48	*Rosa phoenicia*	Fenike Gülü	5B
49	Rubus fruticosus	Böğürtlen	5A
50	*Salix acmophylla*	Acem Söğüdü	7B
51	*Tamarix smyrnensis*	Ilgın	7A
52	*Teucrium polium*	Acıyavşan	6A
53	*Ulmus minor*	Ova Karaağacı	5A
54	*Vitex agnus-castus*	Hayıt	5B
55	*Zelkova carpinifolia*	Zelkova	5A

İlçe Ölçeğinde Bitki Seçiminde Soğuğa
Dayanıklılık Kriterlerine Göre QR Uygulaması

AYDINLAR

BAYKAN

ERUH

KURTALAN

MERKEZ

PERVARİ

ŞİRVAN

Bitki Katalog Rehberi...

Işık İsteği

Nem İsteği

Toprak İsteği

Sıcaklık İsteği

Ekolojik Koşullara Uyum

Kuraklığa Dayanıklılık

Kullanım Alanları

Kaynakça

Fotoğraf Kaynağı

Coğrafi Yayılış Haritası

Kitapta kullanılan tüm coğrafi yayılış haritaları
Bizim Bitkiler® (2024). Sürüm 3.1. İnternette yayınlanmıştır;
http://bizimbitkiler.org.tr/v3/demo/details.php?id=6308
(erişim tarihi 1 Eylül). kaynağından alınmıştır .

Fotoğraf Yerleşim Rehberi

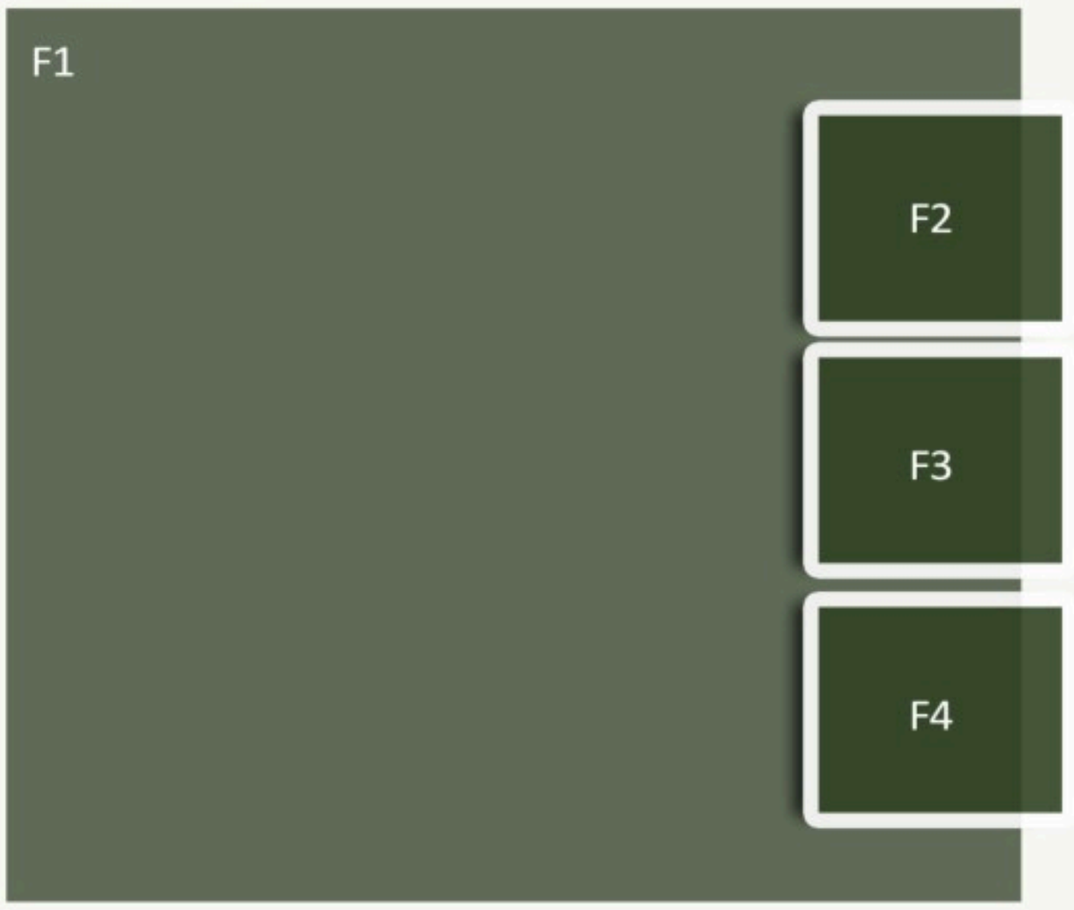

TEŞEKKÜR

Bu kitap; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü'nce "Kent Kimliğini Yansıtacak ve İklim Değişikliğine Uyum Sağlayabilecek Odunsu Bitkiler Projesi" kapsamında hazırlanmıştır. Desteklerinden dolayı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü'ne şükranlarımızı sunuyoruz.

Ayrıca:

- Çalışmanın Meteorolojik altlığını oluştururken verileri temin eden Meteoroloji Genel Müdürlüğüne,

- İl bazında bitki varlığına ilişkin listelerin hazırlanmasında "Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanı" verilerinden yararlanmamıza ve eksikliği duyulan bazı fotoğraflara erişimi sağladıkları için Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'ne,

- Bitkilerin Türkiye'deki yayılışı hususunda, haritalardan ve bazı görsellerden yararlanmamıza olanak tanıyan Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi Müdürlüğü'ne,

- Fotoğraf arşivlerindeki görselleri bizimle paylaşan Sayın Prof. Dr. Mustafa VAR, Prof. Dr. Salih TERZİOĞLU, Prof. Dr. Ali İSLAM, Prof. Dr. Aydın TÜFEKÇİOĞLU, Prof. Dr. Şevket ALP, Prof. Dr. İbrahim TURNA, Mustafa GÖKMEN, Serdar ÖLEZ ile Kew Royal Botanic Garden, International Dendrology Society, iNaturalist.org ve floranatolica kuruluşlarına teşekkürlerimizi sunarız.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI